

Ekonomikas ministrija

LATVIJAS MAKROEKONOMISKAIS APSKATS

2024.gada oktobris

ISSN 2592-852X

© 2024 | Ekonomikas ministrija
Centrālā statistikas pārvalde

Pamatā skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītos gadījumos, ir saņemti no Centrālās statistikas pārvaldes. Eiropas Savienības dati tiek ņemti no *Eurostat* datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti Latvijas maksājumu bilances, banku un monetāro rādītāju raksturojumā. Valsts kases dati ir izmantoti valsts finanšu rādītāju raksturojumā.

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce ir obligāta

Ja Jums ir komentāri, jautājumi vai ierosinājumi, lūdzam tos adresēt:
Ekonomikas ministrijai
Brīvības ielā 55
Rīga, LV-1519

Tālrunis 371 67 013 109
E-pasts: macro@em.gov.lv
Interneta vietne: <https://em.gov.lv>

ISSN 2592-852X

2024 | 2

SATURS

EKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES.....	4
PASAULES EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA.....	7
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPĒJAIS PIEPRASĪJUMS.....	8
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS	8
PATĒRIŅŠ	9
INVESTĪCIJAS	10
EKSPORTS	12
IMPORTS	15
NOZARU IEGULDĪJUMS.....	16
APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	18
LAUKSAIMNIECĪBA, MEŽSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA	25
PĀRĒJĀ RŪPNIECĪBA	25
BŪVNICĪBA	26
TIRDZNIECĪBA, IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANA.....	27
TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA	28
KOMERCPAKALPOJUMI	29
SABIEDRISKIE PAKALPOJUMI	29
DARBA TIRGUS.....	30
NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS	30
DARBA SAMAKSA	33
EKONOMISKĀ STABILITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA	35
CENAS.....	35
MAKSĀJUMU BILANCE	37
ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS	38
MONETĀRIE RĀDĪTĀJI	39
KOPBUDŽETS UN VALSTS PARĀDS.....	40
BUDŽETA IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI.....	41
PRODUKTIVITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA.....	42
BRĪDINĀŠANAS MEHĀNISMS	43
LATVIJA STARPTAUTISKAJOS REITINGOS	44

2024 | 2

EKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES

Pēc ekonomikas straujas atkopšanās no Covid-19 pandēmijas krīzes 2021.gadā, izaugsme Latvijā 2022.gadā palēninājās līdz 1,8 %. Ekonomikas attīstību 2022.gadā būtiski ietekmēja Krievijas iebrukuma Ukrainā izraisītie piegāžu ķēžu pārrāvumi, energoresursu un pārtikas dārdzības izraisītais inflācijas kāpums, kā arī globālā pieprasījuma samazināšanās.

2023.gadā ekonomikas attīstību turpināja ietekmēt ģeopolitiskā situācija un nenoteiktība, augstās cenas un banku procentu likmju celšanās. IKP pieauga par 1,7 %.

2023.gadā saruka privātais patēriņš, eksports un imports, bet pieauga valsts patēriņš un investīcijas.

2024.gadā pirmajā pusē situācija ekonomikā, lai arī inflācijas tempi stabilizējās, nelabvēlīgās ārējās vides dēļ bija stagnējoša. Gada 1.pusgadā, salīdzinot ar 2023.gada attiecīgo periodu, IKP palielinājās tikai par 0,1 %. Pieauga privātais un valsts patēriņš, kamēr samazinājās eksports, imports un arī investīcijas.

Ekonomikas ministrija prognozē, ka 2024.gadā kopumā ekonomika būs tuvu iepriekšējā gada līmenim, bet 2025.gadā ekonomikas aktivitāte nedaudz pieaugs.

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	2019	2020	2021	2022	2023	2024p	2025p
Iekšzemes kopprodukts, faktiskajās cenās, mljrd. eiro	29,6	29,2	32,3	36,1	39,1	39,8	41,3
<i>izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos</i>							
Iekšzemes kopprodukts	0,7	-3,5	6,9	1,8	1,7	0,1	2,6
Privātais patēriņš	-0,1	-4,8	8,1	5,1	-1,0	-0,1	2,5
Valsts patēriņš	5,6	3,9	3,7	2,4	7,0	6,3	2,9
Kopējā pamatkapitāla veidošana	1,3	-2,4	6,8	-1,6	9,9	-4,5	2,0
Eksports	-0,6	-0,3	9,1	11,4	-4,7	-2,2	0,8
Imports	2,0	-1,1	15,1	9,9	-2,0	-2,8	0,7
Patēriņa cenas	2,8	0,2	3,3	17,3	8,9	1,2	1,8
<i>procentos</i>							
Nodarbināto skaita izmaiņas	0,1	-1,9	-3,2	2,6	-0,2	-0,2	0,3
Nodarbinātības līmenis	65,0	64,2	62,5	63,9	64,2	64,3	65,0
Bezdarba līmenis	6,3	8,1	7,6	6,9	6,5	6,9	6,4
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>							
Vispārējā valdības sektora bilance	-0,5	-4,5	-7,4	-4,9	-2,3	-2,6*	-2,9*
Vispārējās valdības parāds	37,9	44,0	45,9	44,4	45,0	45,8*	47,0*
Eksporta-importa saldo	-0,2	1,4	-3,2	-4,9	-3,7	-3,0	-2,8

p – prognoze, * Finanšu ministrijas novērtējumi

Iedzīvotāju reālo ienākumu dinamika, īpaši gada otrajā pusē, negatīvi ietekmēja māsaimniecību patēriņu 2023.gadā. Pretstatā privāta patēriņa straujajam pieaugumam 2022.gadā, tas 2023.gadā samazinājās par 1 %. 2024.gada 1.pusgadā, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, uzlabojoties iedzīvotāju pirktspējai, privātais patēriņš pieauga par 0,3 %.

Valsts patēriņš turpina pieaugt lielā mērā uz valsts budžeta deficīta rēķina, lai varētu finansēt valdības prioritāros pasākumus. 2023.gadā valsts patēriņš pieauga par 7 %. Savukārt 2024.gada 1.pusgadā salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, tas pieauga par 8,4 %.

Investīciju dinamika ir svārstīga. Pateicoties ES fondu finansējuma pieaugumam, 2023.gadā ieguldījumi bruto pamatkapitāla veidošanā bija par 9,9 % augstāki nekā pirms gada. 2024.gada 1.pusgadā, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, investīcijas saruka par 8,6 %.

Latvijā piesaistīto ĀTI neto plūsmas turpina palielināties. 2023.gadā Latvijā piesaistītās ĀTI neto plūsmas veidoja 2,8 % no IKP, bet uzkrātās ĀTI gada beigās sasniedza 23,8 mljrd. eiro (59 % no IKP). Gada laikā tās pieauga par 8,5 % jeb 1,9 mljrd. eiro. 2024.gada 1.pusgadā tās turpināja pieaugt.

Situācija ārējā vidē nelabvēlīgi ietekmē ārējo tirdzniecību. Preču un pakalpojumu eksporta apjomi 2023.gadā saruka par 4,7 %, bet 2024.gada 1.pusgadā tie bija par 3,2 % mazāki nekā pirms gada. Šī gada 1.pusgadā lielāks kritums bija pakalpojumu eksportam – par 7,1 %. Preču eksporta apjomi 1.pusgadā saruka par 1,6 %. Galvenās eksporta preces bija koks un koka izstrādājumi, minerālie produkti, elektroierīces un elektroiekārtas. Arī importa apjomi šī gada 1.pusgadā bija mazākā apmērā nekā pirms gada. Šogad 1.pusgadā imports samazinājās par 4,8 %.

2023.gadā tekošā kontā deficīts bija 3,9 % no IKP, galvenokārt sākotnējo ienākumu negatīvās bilances dēļ. Turpmākajos gados sagaidāms, ka tekošais konts uzlabosies.

Nozaru griezumā kopējā pievienotā vērtība 2023.gadā pieauga par 2,5 %, bet 2024.gada 1.pusgadā tā bija par 0,3 % mazāka nekā pirms gada. Samazinājums kopumā turpinās ražojošajās nozarēs, kas lielā mērā ir saistīts ar vajājām eksporta iespējām, kamēr vairumā pakalpojumu nozarēs apjomi pieaug.

2024.gada 1.pusgadā, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, apstrādes rūpniecība saruka par 5,9 %. Apstrādes rūpniecības samazinājumu galvenokārt ietekmēja kritums kokapstrādē, metāla izstrādājumu ražošanā, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā. Savukārt pozitīvas tendences bija novērojamas pārtikas produktu ražošanā, ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošanā un nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanā.

Apjomu samazinājumu transporta un uzglabāšanas nozarē (par 9 %) ietekmēja sauszemes transports un uzglabāšanas un transporta palīgdarbības. Apjomu kritums 2024.gadā 1.pusgadā bija arī tirdzniecības nozarē – par 2,1 %, ko ietekmē zems mājāsaimniecību patēriņš un ārējās tirdzniecības sarukums.

2024.gada 1.pusgadā, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, neliels kritums bija novērojams arī IKT nozarē (1,1 %), izglītības nozarē (3,6 %), operācijās ar nekustamo īpašumu (2,1 %).

Būvniecības nozarē pēc strauja apjoma kāpuma 2023.gadā, 2024.gada 1.pusgadā gada griezumā bija vērojams ražošanas apjomu kritums par 4,5 %. Savukārt pieaugums bija lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē par 4 %, kā arī pārējā rūpniecībā – par 4,4 %. Tāpat pozitīvi pieauguma tempi saglabājas veselības un sociālās aprūpes nozarē (+31,9 %), valsts pārvaldē un aizsardzībā (+9,3 %).

Covid-19 pandēmija ir izraisījusi būtiskas izmaiņas līdz šim īstenotajā fiskālā politikā. 2020.gadā ES tika aktivizēta „Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) vispārējā izņēmuma klauzula”, ļaujot ES valstīm palielināt vispārējās valdības budžeta deficītu tādā apmērā, cik ir nepieciešams pandēmijas izsauktā ekonomikas kaitējuma mazināšanai. Ņemot vērā Krievijas-Ukrainas karu un visām ar to

saistītajām sekām, SIP vispārējā izņēmuma klauzula bija spēkā arī 2023.gadā.

Covid-19 pandēmijas ietekmē budžeta deficīts Latvijā 2020.-2022.gados būtiski pieauga un pārsniedza 4 % no IKP. Vispārējās valdības budžeta deficīts 2023.gadā bija 0,9 mljrd. eiro jeb 2,3 % no IKP. Atbilstoši Finanšu ministrijas prognozēm 2024.gadā budžeta deficīts varētu būt 2,6 % no IKP. 2025.gadam valdība ir iesniegusi Saeimā budžetu ar deficītu 2,9 % no IKP.

Neskatoties uz budžeta deficīta pieaugumu pēdējos gados vispārējās valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES. Valsts parāda apjoms 2021.gadā pieauga līdz 45,9 % no IKP jeb 14,8 mljrd. eiro. Tā kā nominālā IKP pieaugums augstas inflācijas apstākļos ir straujš, tad 2022.gadā tas attiecībā pret IKP samazinājās līdz 44,4 %, bet nominālā izteiksmē pieauga līdz 16 mljrd. EUR. 2023.gadā valsts parāds bija 17,6 mljrd. EUR jeb 45 % no IKP. 2024.gadā tiek prognozēts vispārējās valdības parāds 45,8 % no IKP, bet 2025.gadā 47 % no IKP. Sagaidāms, ka vidējā termiņā Fiskālās disciplīnas likumā noteiktais parāda nosacījums 60 % no IKP tiks ievērots.

Banku sektors ir spējīgs saglabāt stabilitāti, neskatoties uz Covid-19 pandēmijas un ģeopolitiskās spriedzes radīto ekonomisko satricinājumu. Banku sektors darbojas ar peļņu. Tomēr kredīšanas attīstība joprojām vērtējama kā vāja, īpaši uzņēmējdarbības kredīšana. Savukārt mājāsaimniecību kredīšanā saskatāmas pozitīvas iezīmes. Noguldījumu apjomi turpina pieaugt.

2023.gadā patēriņa cenas stabilizējās, katru mēnesi pieaugumam sarūkot, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo mēnesi – no 21,5 % 2023.gada sākumā līdz 0,6 % decembrī. Ņemot vērā inflācijas dinamikas bāzes efektu, 2023.gadā vidējā gada inflācija saglabājās augsta – 8,9 %.

2024.gada astoņos mēnešos cenu pieaugums bija līdzīgs kā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā. Patēriņa cenas 2024.gada augustā, salīdzinot ar iepriekšējā gada augustu, patēriņa cenas pieauga par 0,7 %. Gada vidējā inflācija augustā bija 1,1 %. Lielākā ietekme uz vidējo patēriņa cenu līmeni bija cenu kāpumam pārtikai un pakalpojumiem. Cenu kritums bija vērojams ar mājokli saistītiem energoresursiem, dabasgāzei un cietajam kurināmajam, savukārt nedaudz pieauga elektroenerģijai.

Kopumā 2024.gadā vidējā gada inflācija būs būtiski zemāka par 2023.gadā vēroto un sagaidāma 1,2 % robežās. Arī turpmāk galvenā ietekme uz cenu izmaiņām joprojām būs saistīta ar energoresursu un pārtikas cenu svārstībām pasaulē, kā arī to noteiks globālā attīstība. Vienlaikus inflāciju Latvijā ietekmēs dažādi piedāvājuma puses faktori saistībā ar nodokļu un tarifu palielināšanu, kā arī pieprasījuma puse, ko veicinās atalgojuma kāpums.

Neraugoties uz ekonomikas satricinājumiem, darba tirgus saglabājas stabils, jo pieprasījums pēc darbaspēka ir augsts. 2023.gadā nodarbinātības līmenis palielinājās par

0,3 procentpunktiem – līdz 64,2 %. Bezdarba līmenis 2023.gadā bija 6,5 %, kas ir par 0,4 procentpunktiem zemāks rādītājs nekā pirms gada. Tomēr 2023.gadā nodarbināto skaits saruka par 0,2 % jeb 2 tūkst. nodarbināto, salīdzinot ar 2022.gadu. Nodarbināto skaita samazinājumu lielā mērā ir ietekmējusi gan ekonomikas izaugsmes tempu palēnināšanās, gan arī darba tirgus piedāvājuma puses faktori – iedzīvotāju skaita samazinājums darbaspējas vecumā, kā arī kopējā darbaspēka piedāvājuma kritums.

Ņemot vērā joprojām augsto nenoteiktību ārējos tirgos, kā arī saspringto ģeopolitisko situāciju, darba tirgus aktivitāte 2024.gada 1.pusgadā kopumā saglabājās nogaidoša. Salīdzinot ar iepriekšēja gada attiecīgo periodu, 2024.gada 2.ceturksnī nodarbinātības līmenis bija 64,3 %, kas ir par 0,1 procentpunktu mazāk nekā 2023.gada 2.ceturksnī. Bezdarba līmenis 2024.gadā augustā bija 6,8 %, kas ir par 0,4 procentpunktiem zemāks rādītājs nekā pirms gada. Savukārt 2024.gada 2.ceturksnī nodarbināto skaits saruka par 0,6 % jeb 5,2 tūkst. nodarbināto, salīdzinot ar 2023.gadu attiecīgo periodu.

Situāciju darba tirgū arvien vairāk turpinās ietekmēt piedāvājuma puses faktori, ņemot vērā negatīvo demogrāfijas fonu, kā arī kopējā darbaspēka piedāvājuma samazinājumu, tādējādi saglabājot bezdarbu zemā līmenī. Kopumā bezdarba līmenis 2024.gadā varētu sasniegt 6,9 %, savukārt nodarbināto skaits samazināsies par 0,2%.

Mēneša vidējā bruto darba samaksa turpina palielināties, taču tās pieauguma tempi pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu no 2022.gada 1.ceturkšņa līdz 2023.gada 1.ceturksnim bija zemāki par inflācijas pieauguma tempu, izraisot pirktspējas samazināšanos. Kopš 2023.gada 2.ceturkšņa reālā alga ir atsākusi pieaugt. Vidējā neto darba samaksa 2023.gadā (aprēķināta, izmantojot darba vietā piemērojamās darba nodokļus) bija 1 119 eiro jeb

72,9 % no bruto algas, un gada laikā tā pieauga par 11,3 %, apsteidzot patēriņa cenu kāpumu. Reālais neto algas pieaugums, ņemot vērā inflāciju, bija 2,2 %.

2024.gada 2.ceturksnī vidējā neto darba samaksa (aprēķināta, izmantojot darba vietā piemērojamās darba nodokļus) bija 1 213 eiro jeb 72,6 % no bruto algas, un gada laikā tā pieauga par 8,9 %. Reālais neto algas pieaugums, ņemot vērā inflāciju, bija 8 %.

Vienlaikus pozitīvu spiedienu uz darba algām turpinās uzturēt gan algu konverģences process tuvāk ES ekonomiski attīstīto valstu algu līmenim, gan ar vien pieaugošā kvalificēta darbaspēka nepietiekamība – darba tirgus sašaurināšanās, kas rada nepieciešamību uzņēmējiem aktīvāk domāt ne tikai kā piesaistīt jaunus speciālistus, bet arī kā noturēt esošos, t.sk. pārskatot darba atalgojuma likmes.

Ekonomikas tālākā attīstība vidēja termiņa periodā ir atkarīga no situācijas ārējā vidē un reformu gaitas. Lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību, īpaši ģeopolitisko situāciju. Tāpat svarīga ir ES kopējās ekonomikas telpas turpmākā attīstība. Latvijas ekonomiskās priekšrocības vidējā termiņā galvenokārt balstīsies uz panākto makroekonomisko stabilitāti, kā rezultātā ir uzlabojušies Latvijas kredītreitingi, kā arī uz plānoto ES atbalsta programmu efektivitāti un uzlabojumiem uzņēmējdarbības vidē. Ieilgstot karam Ukrainā, ekonomikas atveseļošanās tempi varētu būt lēnāki.

Latvijas ekonomikas konkurētspējas priekšrocības pamatā balstot uz tehnoloģiskiem faktoriem, ražošanas efektivitātes uzlabošanu un inovācijām, mazākā mērā uz lētu darbaspēku un zemām resursu cenām, vidēja termiņa periodā Latvijas izaugsmes tempi potenciāli var sasniegt 4-5 % pieaugumu gadā.

2024 | 2

PASAULES EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA

Globālā izaugsme 2023.gadā bija noturīga, inflācijai samazinoties ātrāk, nekā gaidīts, un globālajam IKP pieaugot par 3,1 %. Patēriņa cenu samazināšanās ir veicinājusi mājsaimniecību patēriņu. Tomēr saglabājas neskaidrība par karu Ukrainā un saasinātajiem konfliktiem Tuvajos Austrumos. Prognozēts, ka 2024. un 2025.gadā globālais IKP pieaugs par attiecīgi 3,1 % un 3,2 %¹.

Globālā iekšzemes kopprodukta pieaugums procentos

	2023	2024p	2025p
Pasaule (neskaitot ES)	3,1	3,1	3,2
Eirozona	0,5	0,7	1,5
ASV	2,5	2,6	1,8
Ķīna	5,2	4,9	4,5
Vācija	-0,1	0,2	1,1

Avots: OECD datubāze, p – prognoze

Ķīnas ekonomika 2023.gadā pieauga par 5,2 %. Tiek prognozēts, ka Ķīnā 2024.gadā IKP pieaugs par 4,9 %, savukārt 2025.gadā izaugsme palēnināsies līdz 4,5 %, neskatoties uz papildu politikas stimuliem, kas atspoguļo vājo pieprasījumu, kā arī dziļo korekciju nekustamo īpašumu sektorā. Indijas ekonomika 2023.gadā pieauga par 7,8 %. Savukārt 2024. un 2025.gadā prognozēts, ka IKP pieaugs par 6,6 %.

ASV IKP 2023.gadā pieauga par 2,5 %, ko veicināja privātā patēriņa kāpums, pieaugot reālajām algām un samazinoties inflācijai. Sagaidāms, ka 2024. un 2025.gadā IKP pieaugs par attiecīgi 2,6 % un 1,8 %.

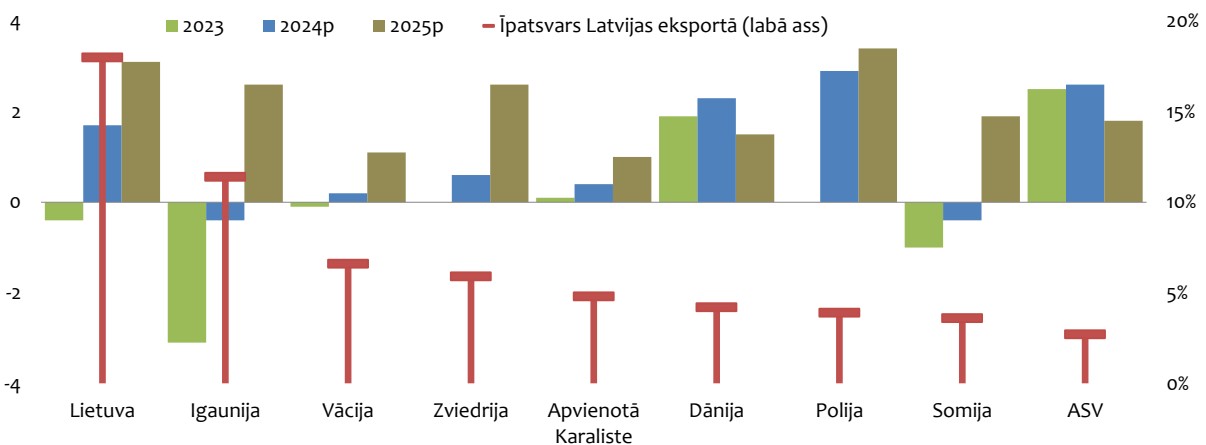
Tiek prognozēts, ka **eirozonā** IKP pieaugums 2024.gadā sasniegs 0,7 % un pēc tam pakāpeniski pieaugs līdz 1,5 % 2025.gadā. Privāto patēriņu atbalstīs algu pieaugums saspringtajā darba tirgū un pieaugošie reālie ienākumi, samazinoties inflācijai. Fiskālā politika 2024. un 2025.gadā tiks ierobežota, pakāpeniski atsakoties no enerģijas atbalsta pasākumiem.

Apvienotajā Karalistē IKP 2023.gadā pieauga par 0,1 %. Sagaidāms, ka 2024.gadā IKP palielināsies par 0,4 %, savukārt 2025.gadā IKP pieaugs par 1,0 %.

Vācijā 2023.gadā IKP samazinājās par 0,1 %. Vājš patērētāju noskaņojums ir veicinājis augstus uzkrājumu līmeņus gan mājsaimniecībās, gan uzņēmumos. Tāpat rūpnieciskā aktivitāte ir bijusi zema. Tiek prognozēts, ka 2024. un 2025.gadā Vācijas ekonomika pieaugs par attiecīgi 0,2 % un 1,1 %. **Zviedrijā** 2023.gadā IKP palika nemainīgs. Pakāpeniska kredītu nosačījumu atvieglošana, zemākas būvniecības izmaksas un lielāks ārējais pieprasījums veicinās privātās investīcijas. 2024.gadā prognozēts, ka IKP pieaugs par 0,6 %, savukārt 2025.gadā – par 2,6 %. **Igaunijās** IKP 2023.gadā samazinājās par 3,1 %. 2024.gadā IKP samazināsies par 0,4 %, savukārt 2025.gadā IKP pieaugums sasniegs 2,6 %. **Lietuvas** IKP 2023.gadā saruka par 0,3 %. Tiek prognozēts, ka 2024.gadā IKP pieaugs par 1,7 %, bet 2025.gadā izaugsmes temps sasniegs 3,1 %. Baltijas valstīs būtiskus riskus rada norises eksporta tirgos, jo īpaši Ziemeļvalstīs, un ģeopolitiskā spriedze, kā arī straujāks, nekā gaidīts, algu pieaugums, kas varētu uzturēt paaugstinātu pamatinflāciju.

Lielāko Latvijas tirdzniecības partnervalstu ekonomiskā izaugsme

IKP izmaiņas procentos pret iepriekšējo gadu – kreisā ass; īpatsvars procentos 2023.gadā – labā ass

Avots: CSP, OECD (2024); p – prognoze

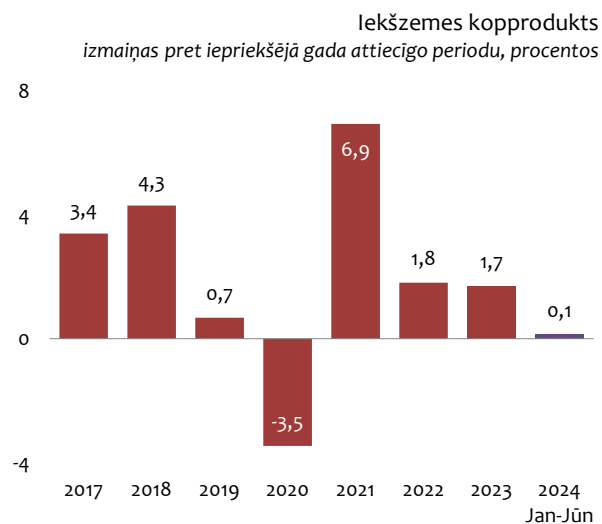
¹ Šajā nodaļā dati ņemti no OECD datubāzes

2024 | 2

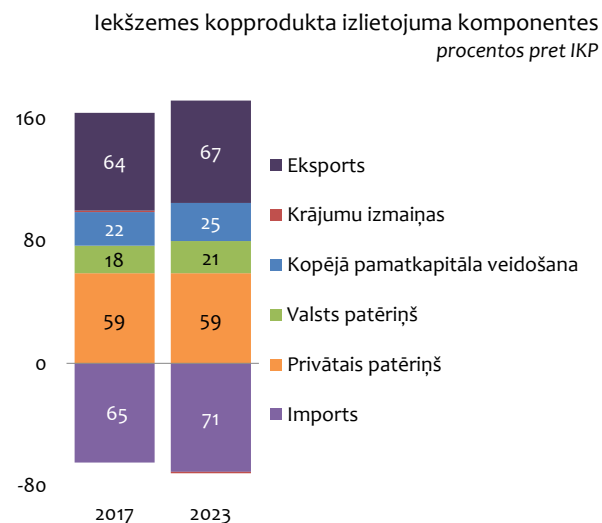
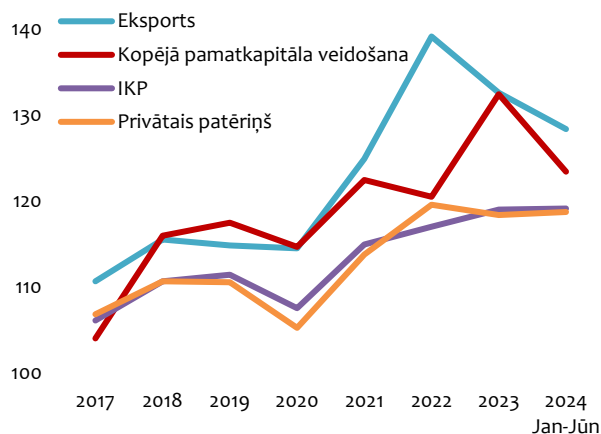
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPĒJAIS PIEPRASĪJUMS

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

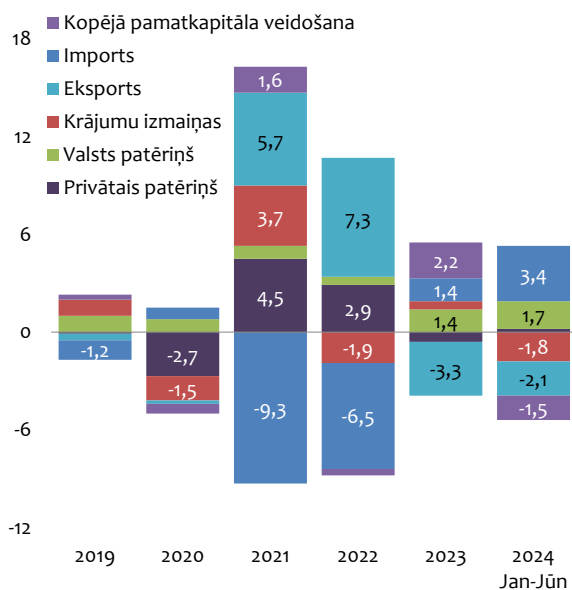
2023.gadā turpinājās mērena ekonomikas attīstība. 2023.gadā IKP pieauga par 1,7 %, ko galvenokārt nodrošināja investīciju un valdības patēriņa pieaugums.

2024.gadā ekonomikas attīstība sabremzējās. 2024.gada 1.pusgadā IKP praktiski saglabājās nemainīgs – pieauga vien par 0,1 % kas bija lēnākais kāpums pirmajā pusgadā kopš 2010.gada (finanšu krīzes), izņemot 2020.gada kritumu Covid-19 pandēmijas dēļ. Ekonomikas attīstību 2024.gadā turpināja ietekmēt ģeopolitiskā situācija un nenoteiktība, augstās cenas un banku procentu likmju celšanās. Lielākā izaugsmi palielinošā ietekme bija valdības patēriņa kāpumam, bet samazinošā – eksporta un investīciju kritumam.

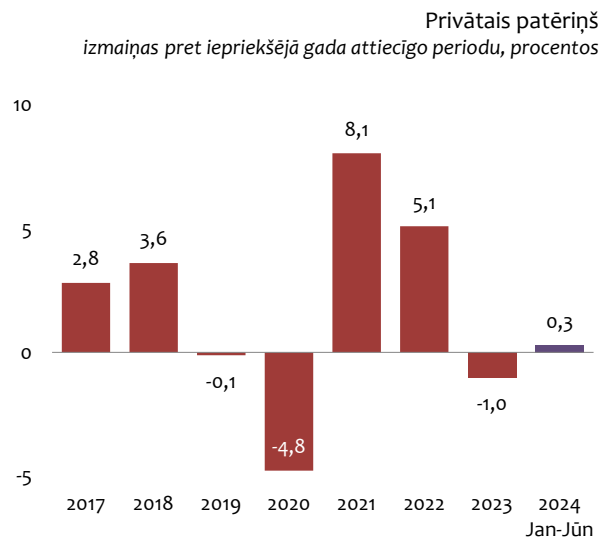
Iekšzemes kopprodukts un tā izlietojums
2015.gads = 100

Nelabvēlīgā situācija ārējā vidē un vājais pieprasījums galvenajos mērķa tirgos ietekmēja Latvijas eksporta rādītājus. Saruka gan preču, gan pakalpojumu eksports. Lielā nenoteiktība, vājā kredītēšana un zems pieprasījums ietekmēja arī strauju investīciju samazināšanos, īpaši privāto investīciju apjomu kritumu. Neskatoties uz cenu stabilizēšanos, tās joprojām saglabājas augstas, īpaši pārtikai un pakalpojumiem, kas bremzē privātā patēriņu pieaugumu.

Iekšzemes kopprodukta izlietojuma ieguldījums izmaiņās
procentpunktos

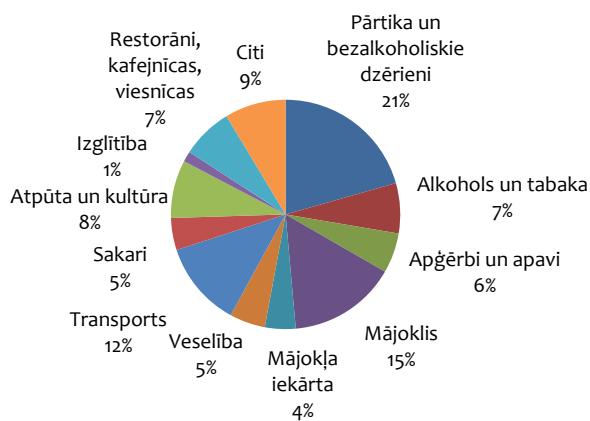
PATĒRIŅŠ

Privātais patēriņš 2024.gada pirmajā pusgadā praktiski saglabājās nemainīgs. Ekonomikai atlabstot, 2021.-2022.gadā bija vērojams straujš privātā patēriņa kāpums. Tomēr cenu pieauguma tempi apsteidza algu kāpumu, kas negatīvi ietekmēja iedzīvotāju pirktspēju 2023.gadā. Neskatoties uz cenu stabilizēšanos un pirktspējas uzlabošanos, 2024.gada 1.pusgadā iedzīvotāju noskaņojums tērēt vairāk saglabājās piesardzīgs.

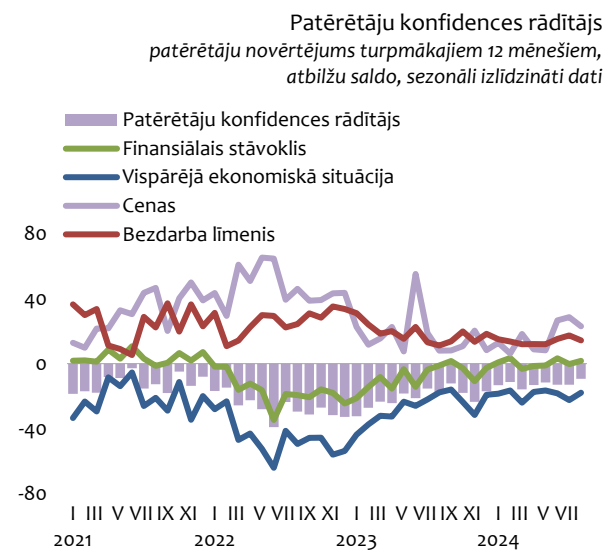
Mājsaimniecību patēriņa struktūrā lielāko daļu veido izdevumi pārtikai. Augstās cenas energoresursiem un pārtikai mudināja mājsaimniecības turpināt taupīt arī 2023.gadā un gan ar mājokli saistītie izdevumi, gan izdevumi pārtikai strauji samazinājās, bet strauji pieauga mājsaimniecību izdevumi transportam. Savukārt gada sākumā ievērojami palielinājās mājsaimniecību izdevumi par atpūtu un kultūru, kā arī restorānu un viesnīcu pakalpojumu izdevumi, ko daļēji ietekmēja zemās bāzes efekts Covid-19 ierobežojumu dēļ 2022.gada sākumā.

Mājsaimniecību patēriņa struktūra
2023.gadā, procentos

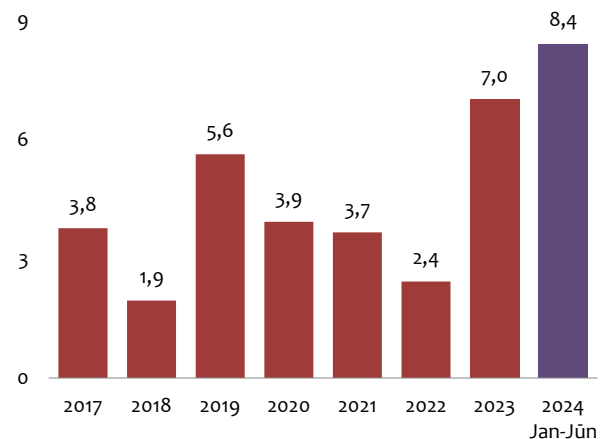
Patērētāju konfidence 2023.gadā kopumā ievērojami uzlabojās. 2022.gadā patērētāju noskaņojums bija krasi pasliktinājies pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā un to pastiprināja arī pieaugošā inflācija.

2024.gadā patērētāju konfidence nav būtiski mainījusies. Galvenie konfidences rādītāja posteņi ir stabili. Finansiālā stāvokļa un vispārējās ekonomiskās situācijas nākotnes vērtējumi 2024.gadā nav piedzīvojuši krāsas izmaiņas un augustā ir uzlabojušies. Savukārt bezdarba gaidas augustā ir samazinājušās. Vienīgais posteņs, kas piedzīvojis straujākas izmaiņas, ir inflācijas gaidas, pieaugot un saglabājoties augstākā līmenī kopš jūnija. Zemas inflācijas apstākļos to var skaidrot ar pieaugošām pakalpojumu cenām un joprojām augstām pārtikas produktu cenām.

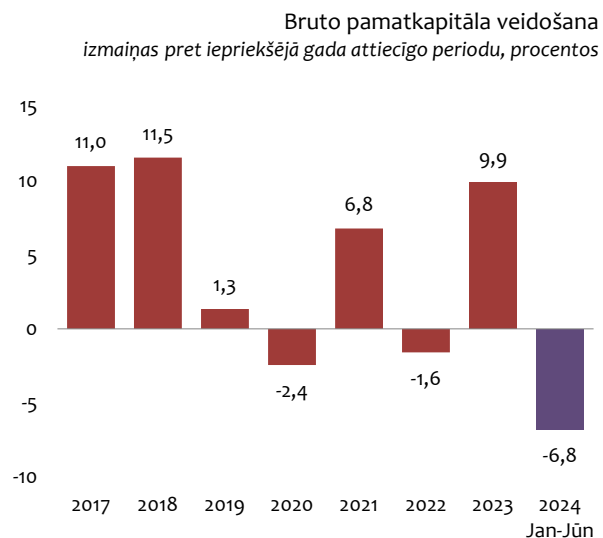
Valsts patēriņš turpina augt. Stabils valsts patēriņu pēdējos gados saglabāja valdības īstenotie atbalsta pasākumi Covid-19 krīzes ietekmes un energoresursu cenu kāpuma mazināšanai.

Valsts patēriņš
izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

INVESTĪCIJAS

Investēšanas aktivitātes kopš 2020.gada ir ļoti svārstīgas. Pēdējos trijos gados (2021.-2023.gads) izdevumi kopējā pamatkapitāla veidošanā pieauga vidēji gadā par 4,9 %, kas ir mērenāk nekā pirms Covid-19 pandēmijas 2017.-2019.gadā, kad pieaugums bija par vidēji 7,8 % gadā.

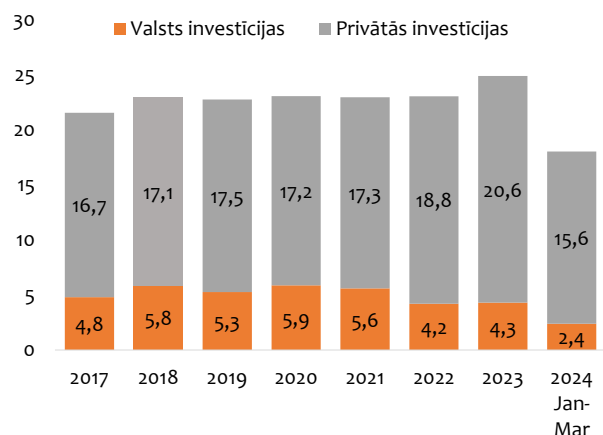
Ekonomikai stabilizējoties pēc Covid-19 pandēmijas izraisītā šoka, ieguldījumi apjomi 2021.gadā pieauga par 6,8 %. Karš Ukrainā ir palielinājis nenoteiktību un tas atspoguļojas investēšanas aktivitāšu dinamikā. 2022.gadā investīcijas samazinājās par 1,6 %, kamēr 2023.gadā bija par 9,9 % lielāka apjomā nekā pirms gada.. Investīciju aktivitātes ierobežoja arī būvniecības cenu kāpums un ES finansēto programmu apgušanas kavēšanās.

2024.gadā investīciju dinamikai ir lejupvērstās tendences. Gada pirmajā pusē izdevumi kopējā pamatkapitāla veidošanā samazinājās par 6,8 %, ko būtiski ietekmēja privāto investīciju vājināšanās.

Lai arī kopš 2021.gada privāto investīciju dinamika ir pozitīva, to līmenis joprojām ir zems. 2022.gadā privāto sektora investīcijas pieauga par 6,7 %, un 2023.gadā to apjoms par gandrīz 11% pārsniedza 2022.gada līmeni. Turklāt 2024.gadā privāto investīciju dinamika bija negatīva, 1.ceturksnī tās bija par 9,5 % mazākas nekā pirms gada. Lielā nenoteiktība, vājā kreditēšana un zems pieprasījums būtiski ierobežo privāto investīcijas.

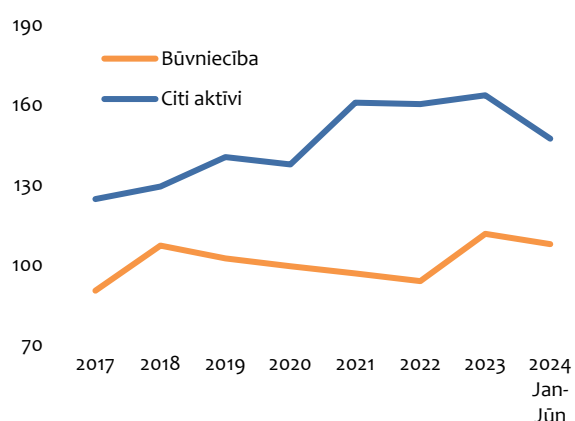
Valsts investīcijas Latvijā veido gandrīz 1/5 daļu no kopējām investīcijām Latvijas tautsaimniecībā. To dinamika lielā mērā ir saistīta ar ES struktūrfondu apgušanas cikliskumu. Lai arī piedzīvojām Covid-19 krīzi, valsts investīciju dinamika bija pozitīva – vidēji gadā pieauga par 4,9 %. Savukārt 2022. un 2023.gadā to ikgadējais apjoms (salīdzināmās cenās) bija zemākā līmenī nekā 2021.gadā. Arī 2024.gada 1.ceturksnī valsts investīcijas apjoms bija par 3,6 % mazāks nekā pirms gada.

Valsts un privāto investīcijas procentos no IKP

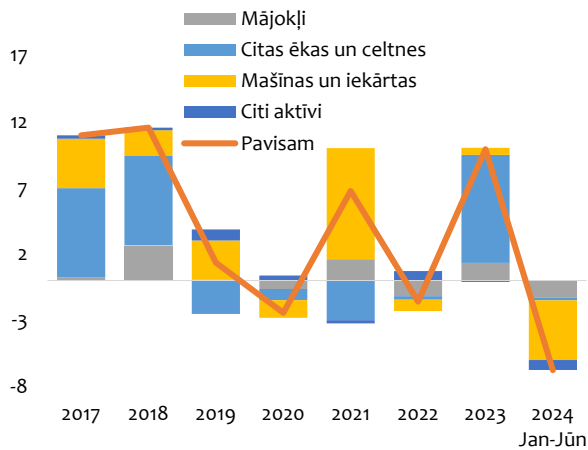
Kopējā investīciju apjomā lielāko daļu veido ieguldījumi būvniecības aktīvos. Galvenokārt tie ir ieguldījumi ēkās un būvēs, kas pēdējos četros gados (2020.-2023.gadā) veidoja 51,4 % no izdevumiem kopējā pamatkapitāla veidošanai. Periodā no 2020. līdz 2022.gadam ieguldījumi būvniecības aktīvos (vērtējot salīdzināmās cenās) saruka – vidēji gadā par gandrīz 3 %. Tomēr 2023.gadā iepriekšējo gadu lejupvērstās tendences tika pārvarētas. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ieguldījumiem būvniecības aktīvos pieauga – par 19 %, tai skaitā inženierbūvēs un ēkās – par 21,3 %, un mājokļos – par 11,7 %. Savukārt 2024.gada 1.pusgadā investīcijas būvniecības aktīvos par 3,5 % bija mazāka apjomā nekā pirms gada.

Bruto pamatkapitāla veidošana pa aktīvu veidiem 2015.gads = 100

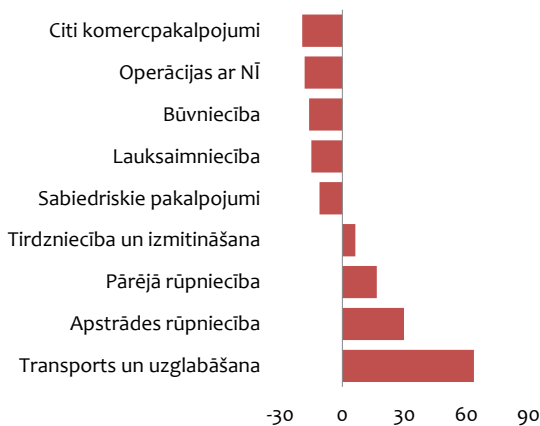
Investīciju mašīnās un tehnoloģiskajās iekārtās (bez transportlīdzekļiem) dinamika ir lēnāka nekā citos aktīvos. Pēdējos trīs gados (2021.-2023.) ieguldījumi šajos aktīvos ik gadu vidēji samazinājās par 1,6 %, turklāt 2023.gadā bija par 8,7 % mazāka apjomā nekā 2022.gadā. Arī 2024.gada 1.pusgadā šādi ieguldījumi turpināja samazināties un bija par 14 % zemākā līmenī nekā pirms gada.

Bruto pamatkapitāla veidošana pa aktīvu veidiem
izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos;
aktīvu veidu ieguldījums, procentpunktos

Investīciju kāpumu pēdējos gados lielā mērā noteica ieguldījumi transportlīdzekļos, kā arī informācijas un komunikācijas tehnoloģiju iekārtās, kas ir nepieciešams aprīkojums attālināta darba nodrošināšanai.

Kapitālieguldījumu dinamika
2024.gada janvāris-jūnijs salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo
periodu, procentos*

* aprēķināts, izmantojot ceturkšņu datus, faktiskajās cenās

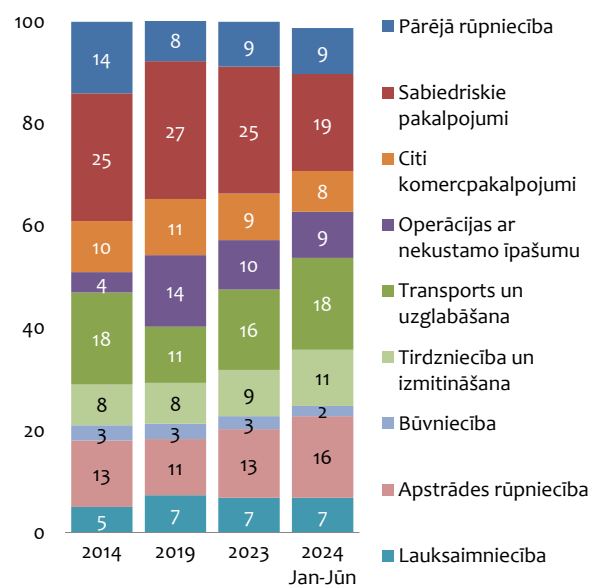
Investīcijas intelektuālā īpašuma aktīvos veido aptuveni 9 % no kopējām investīcijām. Tām raksturīga noturība ekonomikas recesijas gados un kopumā vērojama augoša dinamika. Kopš 2019.gada ieguldījumi šajos aktīvos palielinājās par 6 %. 2024.gada 1.pusgadā intelektuālā īpašuma produktos bija investēts par 8,8% mazāk nekā gadu iepriekš un tie veidoja 2,2 % no IKP.

Kapitālieguldījumi materiālajos pamatlīdzekļos preču ražošanas nozarēs 2024.gada 1.pusgadā, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (vērtējot faktiskajās cenās), bija gandrīz par 10,9 % lielāka apjomā. Savukārt pakalpojumu nozarēs kapitālieguldījumi pieauga 2,2 %.

Lielākais devums 2024.gada 1.pusē bija ieguldījumu palielinājumam transporta un uzglabāšanas nozarē (par 63,7 %), apstrādes rūpniecības nozarē (par 29,8 %), kā arī enerģētikas nozarē (par 23,8 %). Savukārt kapitālieguldījumi operācijās ar nekustamo īpašumu bija ieguldīts par 18,3 % mazāk nekā pirms gada. Arī sabiedriskajā sektorā 2024.gada 1.pusgadā, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, kapitālieguldījumi bija par 11,6 % zemākā līmenī.

Eiropas Investīciju bankas (EIB) veiktie apsekojumi liecina, ka investīciju jomā Latvijas uzņēmēji par nozīmīgākajiem ilgtermiņa šķēršļiem uzskata kvalificētā personāla nepietiekamību un nākotnes nenoteiktību. Investīcijas ierobežo arī energoresursu dārdzība un nepilnības uzņēmējdarbības regulēšanā, kā arī piekļuve finansējumam. To uzņēmumu īpatsvars, kas finansējuma pieejamību uzskata par galveno šķērslī ieguldījumiem, ir viens no augstākajiem ES.

Kapitālieguldījumu struktūra
pa nozarēm, procentos*

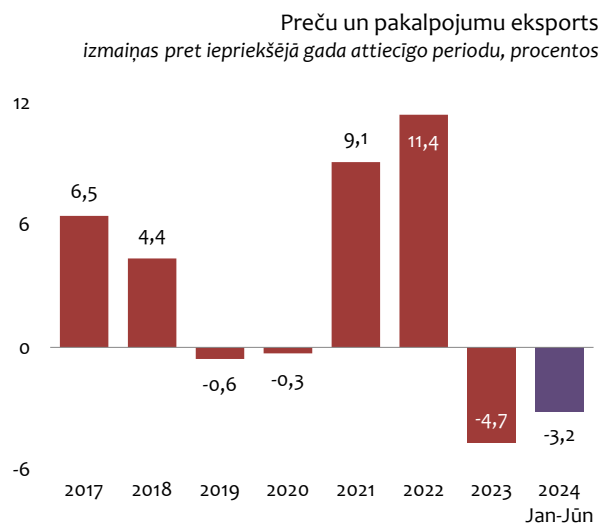

* Bruto kapitālieguldījumi materiālajos aktīvos. Aprēķināts, izmantojot ceturkšņu datus.

Investīciju dinamiku arī turpmāk ietekmēs starptautiskās vides nenoteiktība. Pozitīvā ietekme būs ES finansējumam, kas ir nozīmīgs investīciju līmeņa kāpināšanas stimuls. Būtisks ieguldījums investīciju aktivitāšu palielināšanā būs vairākiem projektiem, kurus paredzēts finansēt *Atjaunošanas un noturības mehānisma* ietvaros. Liela nozīme ir arī kredītportfeļa palielināšanai, kas ilgstoši ir ļoti mazs. Tomēr jāatzīmē, ka tuvākajos gados investīcijas būtiski ierobežos ģeopolitiskā nenoteiktība sakarā ar karu Ukrainā, darbaspēka ierobežotā pieejamība, kā arī izmaksu kāpums un kredītesānas sadārdzināšanās, ECB īstenojot ierobežojošo monetāro politiku.

EKSPORTS

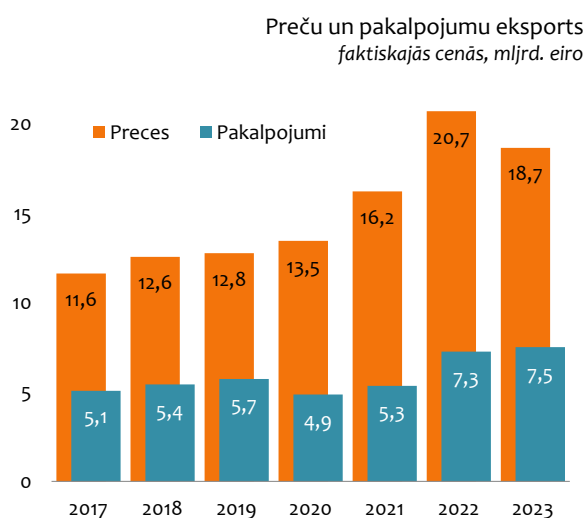
Eksports ir viens no galvenajiem tautsaimniecības attīstības dzinūjiem. Eksporta izaugsme ir cieši saistīta ar ārējo pieprasījumu un galveno partnervalstu ekonomiskās attīstības tempiem.

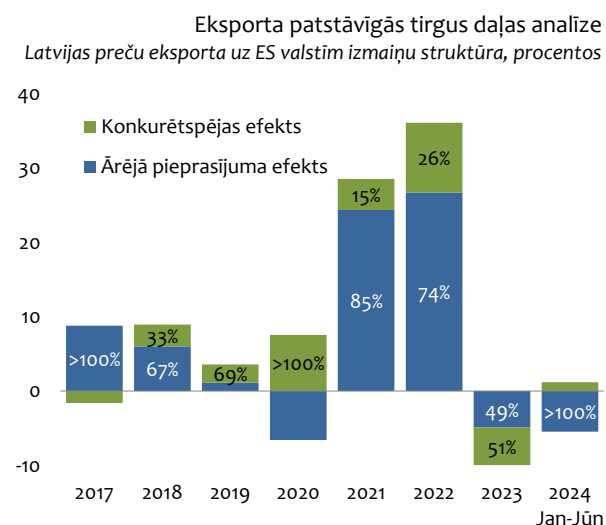
2019.gadā mazinoties ārējam pieprasījumam, bet 2020.gadā, galvenokārt Covid-19 pandēmijas dēļ, preču un pakalpojumu eksporta izaugsme bija tuvu nullei. 2021.gadā pateicoties būtiskam ārējam pieprasījumam, gan arī daļēji bāzes efekta dēļ, eksporta pieaugums atsāka augt.

2022.gadā, turpinot augt ārējam pieprasījumam, eksporta apjomi būtiski pieauga. Eksporta izaugsme vienlīdz strauja bija 1.-3.ceturksnī, savukārt gada pēdējā ceturksnī tā nedaudz piebremzējās.

2023.gadā, lielākoties vāja ārējā pieprasījuma dēļ, eksporta apjomi bija zemāki nekā pirms gada. Līdzīgas tendences saglabājās arī 2024.gada 1.pusē.

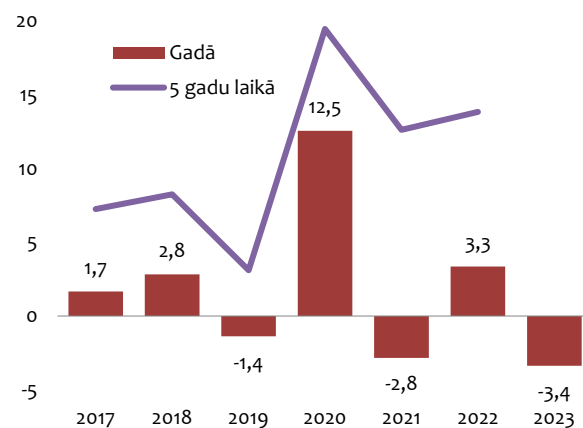

2018.gadā eksporta pieaugumu pamatā noteica ārējais pieprasījums, savukārt cenu konkurētspējas loma eksporta pieaugumā bija mazāka, bet 2019.gadā eksporta izaugsmi veicināja konkurētspējas efekts, kas saistīts ar veiksmīgu jaunu tirgu apgūšanu. 2020.gadā, Covid-19 izplatības ietekmē, strauji saruka ārējais pieprasījums, ko gandrīz pilnībā kompensēja konkurētspējas pieaugums atsevišķās nozarēs. Gan 2021.gadā, gan arī 2022.gadā eksporta izaugsmi veicināja gan straujš ārējā pieprasījuma pieaugums, gan arī konkurētspēja. Savukārt pretējs efekts bija vērojams 2023.gadā un 2024.gada pirmajā pusē.

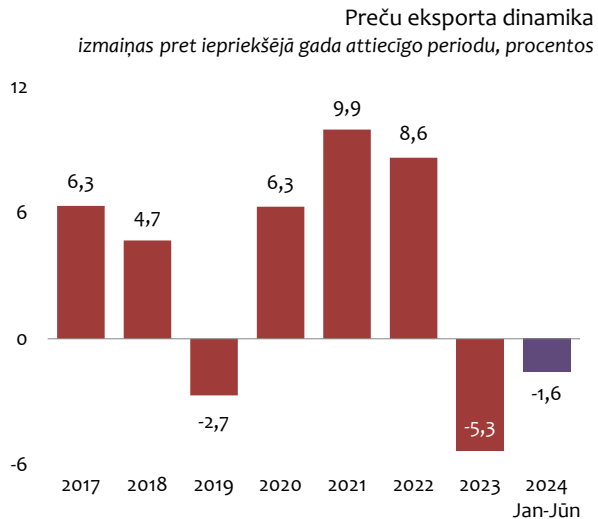
Kopš 2016.gada Latvijas eksporta daļai pasaules tirgū ir tendence pieaugt, izņemot 2019. un 2021.gadu, kad Latvijas eksporta izaugsmes tempi bija zemāki nekā vidēji pasaulē. Tas liecina, ka Latvija saglabā konkurētspēju, neraugoties uz strauju darbaspēka izmaksu pieaugumu.

Eksporta tirgus daļa pasaules eksportā
izmaiņas, procentos

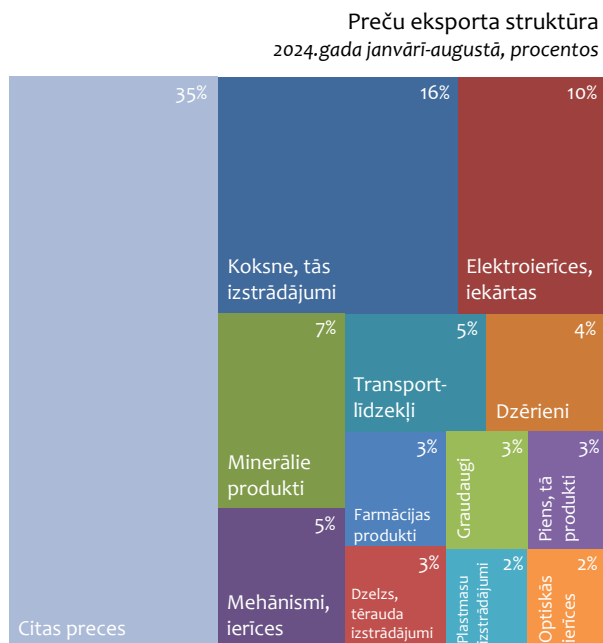
Preču eksports

Preču eksporta īpatsvars kopš 2020.gada nav būtiski mainījies un veido aptuveni 3/4 daļas no kopējā Latvijas eksporta.

Pēc samazinājuma 2019.gadā, 2020.-2022.gadā preču eksporta izaugsme bija samērā strauja. 2022.gadā salīdzināmās cenās eksports pieauga par 8,6 %, pie tam būtiski palielinoties eksporta cenām. Pieaugums faktiskajās cenās bija daudz straujāks – par 29,7 procentiem.

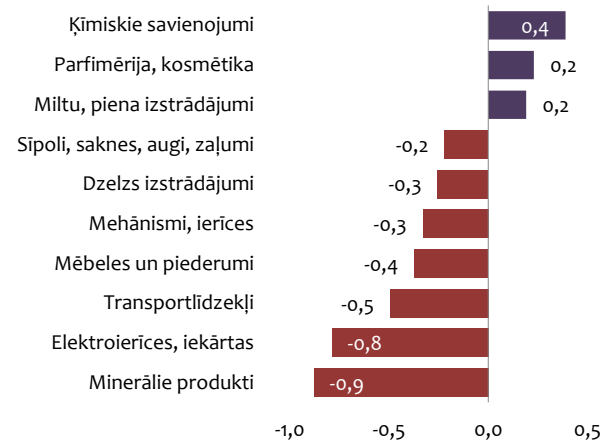
Pretējs efekts bija vērojams 2023.gadā, eksporta apjomi samazinājās gan faktiskajās, gan arī salīdzināmās cenās.

2023.gadā preču eksporta vērtība samazinājās par 10,7 %. Eksporta samazinājumu noteica minerālo produktu un koksnes un tās izstrādājumu eksporta vērtības samazinājums, savukārt to daļēji kompensēja dzērienu un

elektroierīču eksporta izaugsme. Arī 2024.gada janvāri-augstā eksporta apjomi saruka par 4,0 %, ko būtiski ietekmēja minerālo produktu eksporta vērtības samazinājums.

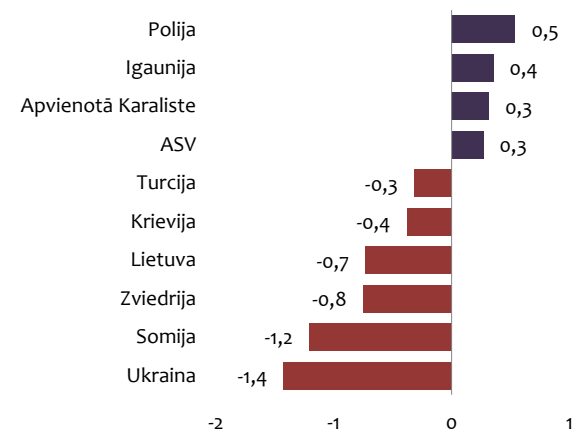
Preču grupas ar lielāko ietekmi Latvijas eksporta izmaiņās ieguldījums izmaiņās 2024.gada janvāri-augustā, procentpunktos

2024.gada janvāri-augustā preču eksports straujāk samazinājās uz NVS valstīm, bet mērenāk – uz galveno Latvijas eksporta tirgu – ES un pārējām valstīm.

2024.gada astoņos mēnešos galvenās eksporta preces uz ES valstīm bija koksne un tās izstrādājumi, elektroierīces un iekārtas, kā arī minerālie produkti. Eksportā uz NVS valstīm lielu daļu sastādīja dzērieni un farmācijas produkti, bet uz pārējām valstīm lielākās eksporta grupas bija koksne un tās izstrādājumi, graudaugi, kā arī elektroierīces un iekārtas.

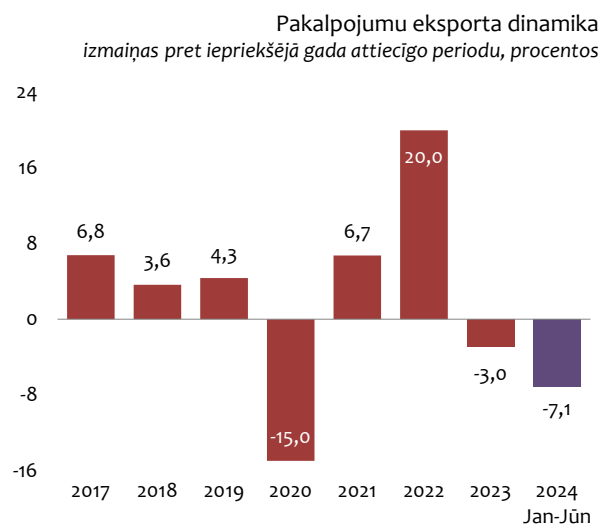
Valstis ar lielāko ietekmi Latvijas preču eksporta izmaiņās ieguldījums izmaiņās 2024.gada janvāri-augustā, procentpunktos

Svarīgākās Latvijas preču eksporta partnervalstis 2024.gada astoņos mēnešos bija Lietuva, Igaunija, Vācija, Krievija, Zviedrija, Apvienotā Karaliste, Polija, Dānija un Nīderlande. Uz šīm valstīm Latvija eksportēja divas trešdaļas no visām precēm.

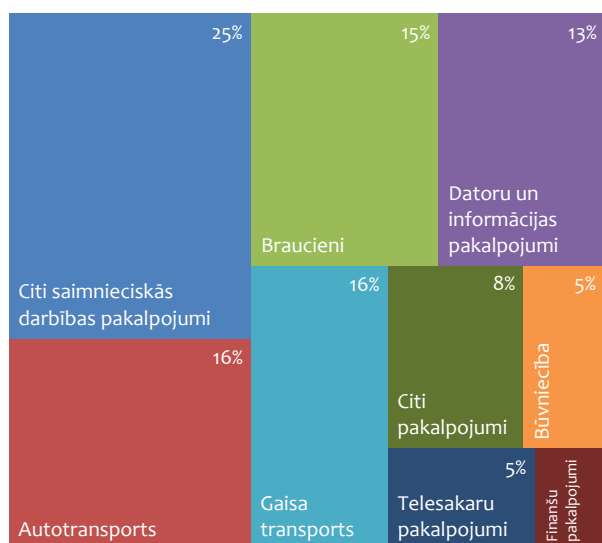
Pakalpojumu eksports

2017.-2019.gadā Latvijas pakalpojumu eksporta izaugsme bija stabila. Savukārt 2020.gads, noteikto Covid ierobežojumu ietekmē pakalpojumu eksports būtiski saruka. 2021.gadā pakalpojumu eksports atsāka augt, īpaši strauji 2022.gadā kad pakalpojumu eksporta apjomi pārsniedza pirms-Covid līmeni. Savukārt 2023.gadā un 2024.gada pirmajā pusē pakalpojumu eksports samazinājās.

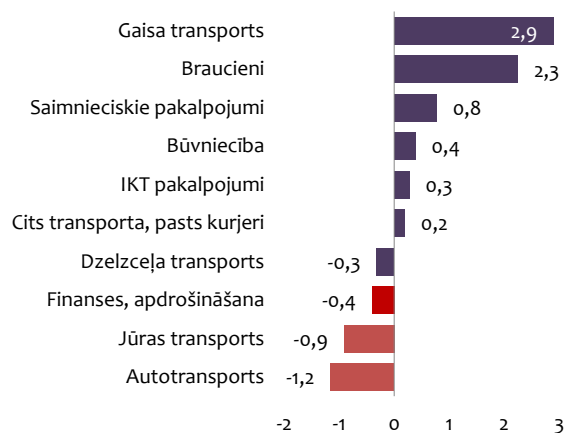

Turpretī, faktiskajās cenās pakalpojumu eksports 2023.gadā pieauga par 3,5 % bet 2024.gada pirmajā pusē nedaudz samazinājās – par 1,6 %. 2024.gada pirmajā pusē būtiski samazinājās tirdzniecības starpniecības pakalpojumu eksports, savukārt būtiski auga gaisa transporta pakalpojumu apjomi. Pieauga arī datoru un informācijas un auto pārvadājumu pakalpojumu eksporta vērtība.

Pakalpojumu eksporta struktūra pa posteņiem 2024.gada janvārī-jūnijā, procentos

Pakalpojumu posteņu eksporta attīstība ieguldījums izmaiņās 2023.gadā, procentpunktos

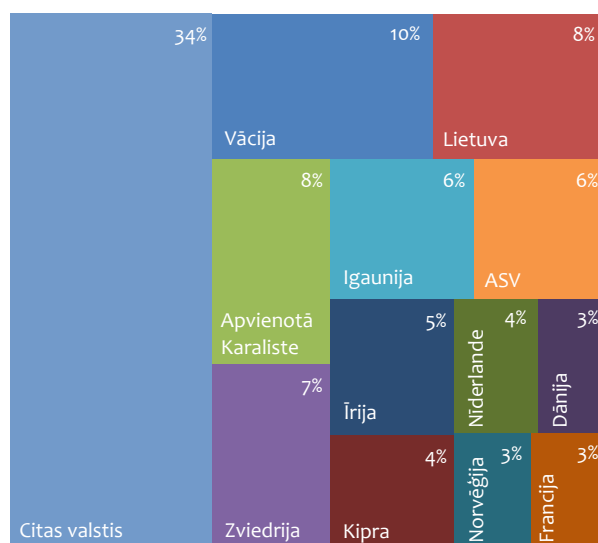

Pakalpojumu eksportā pa valstu grupām arvien lielāku īpatsvaru veido eksports uz ES valstīm. 2019.gadā tas sastādīja 61 %, bet 2024.gada pirmajā pusē – 65 % no visa pakalpojumu eksporta. Lielu daļu pakalpojumu eksportā uz ES valstīm sastāda tirdzniecības starpniecības, autotransporta pārvadājumi, ceļojumi, gaisa transporta, kā arī IKT pakalpojumi.

Arvien mazāku pakalpojumu eksporta daļu sastāda eksports uz NVS valstīm, kas pārsvarā saistīts ar tranzītpakalpojumiem. Jāatzīmē, ka pakalpojumu eksporta īpatsvars uz NVS valstīm ir samazinājies no 12 % 2019.gadā līdz 3,5 % 2024.gada pirmajā pusē.

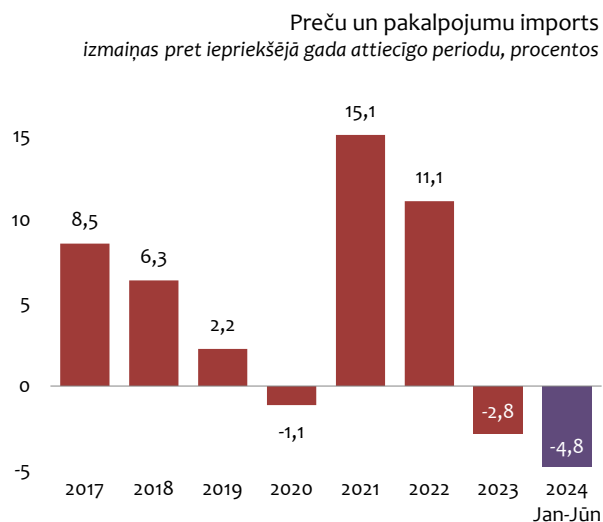
Pārējo valstu grupā, izņemot ES un NVS, pakalpojumu eksports attīstās dinamiski. 2023.gadā tas straujāk auga uz Apvienotajiem Arābu Emirātiem, Ukrainu, Menas salu un Šveici.

Pakalpojumu eksporta struktūra pa valstīm 2024.gada janvārī-jūnijā, procentos

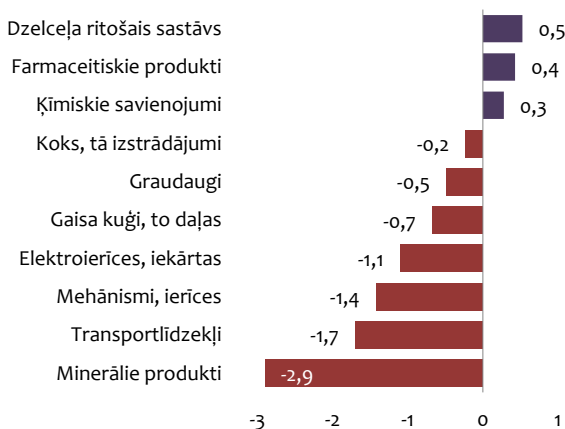
IMPORTS

Preču un pakalpojumu importa izaugsme līdz 2019.gadam bija līdzīga eksporta izaugsmei. 2020.gadā Covid-19 ietekmē būtiski samazinājās pakalpojumu imports, bet preču imports nedaudz pieauga. Savukārt 2021.gadā, ievērojami pieauga gan preču, gan pakalpojumu imports. 2022.gadā turpinājās importa izaugsme, straujāk augot pakalpojumu, mērenāk – preču importam.

2023.gadā preču imports bija par 2,9 % mazāks, bet pakalpojumu imports par 2,5 % lielāks nekā pirms gada, bet 2024.gada pirmajā pusē pakalpojumu imports saruka straujāk nekā preču imports.

**Preču grupas ar lielāko ietekmi Latvijas importa izmaiņās
ieguldījums izmaiņās 2024.gada janvārī-augustā, procentpunktos**

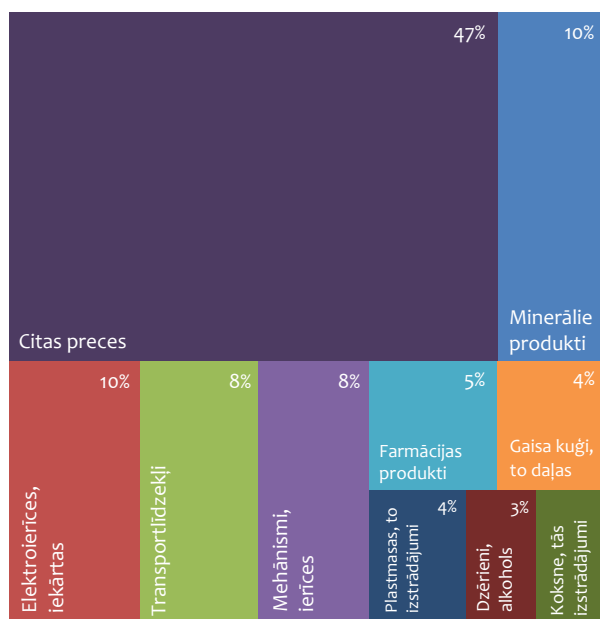
Preču importa samazinājumu 2024.gada janvārī-augustā ietekmēja minerālo produktu, kā arī sauszemes transportlīdzekļu, mehānismu un elektroierīču importa vērtības sarukums. Savukārt šajā laika posmā pieauga

dzelzeļa transporta, farmācijas produktu, organisko ķīmisko savienojumu un dzīvnieku un augu tauku imports.

Šajā laika posmā straujāk samazinājās preču imports no Lietuvas, Vācijas, Igaunijas, Krievijas, Somijas un Kanādas, turpretī pieauga imports no Čehijas, Indijas, Saūda Arābijas un Portugāles.

Galvenās Latvijas preču importa partnervalstis ir Lietuva, Vācija, Polija, Igaunija, Nīderlande, Somija, Ķīna un Itālija. Imports no šīm valstīm 2024.gada astoņos mēnešos veidoja divas trešdaļas no kopējā Latvijas preču importa.

**Latvijas preču importa struktūra
2024.gada janvārī-augustā, procentos**

2024.gada astoņos mēnešos galvenās importa preču grupas no ES valstīm bija minerālie produkti, transportlīdzekļi, mehānismi un elektroierīces. Importā no NVS valstīm joprojām lielu daļu sastāda minerālie produkti, lopbarība, dzīvnieku, augu tauki un dzelzs un tērauds. Imports no Krievijas sastāda ap 60 % no visa NVS importa.

Galvenās Latvijas pakalpojumu importa partnervalstis ir Īrija, Lietuva, Vācija, Igaunija, ASV, Apvienotā Karaliste un Polija. Pakalpojumu importā aptuveni 2/3 daļas sastāda imports no ES valstīm. Jāatzīmē ka pakāpeniski samazinās pakalpojumu imports no Krievijas, no 4,8 % 2021.gadā līdz 0,6 % 2024.gada pirmajā pusē.

Pēdējos gados lielu daļu pakalpojumu importā sastāda tirdzniecības starpniecības darījumu, transporta pakalpojumu un ceļojumu pakalpojumu imports.

2024 | 2

NOZARU IEGULDĪJUMS

2009.-2010.gadā, samazinoties darbaspēka izmaksām, uzlabojās Latvijas ražotāju konkurētspēja, kas bija pamats eksporta pieaugumam. Mainījās tautsaimniecības struktūra. 2010.gadā ražojošās nozares (lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība, rūpniecība, kā arī būvniecības) sastādīja 28,2 %, bet 2023.gadā – 29,8 % no kopējās pievienotās vērtības. 2023.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, tautsaimniecības struktūrā īpatsvars ir pieaudzis būvniecībā, komercpakalpojumu un sabiedrisko pakalpojumu nozarēs, bet samazinājies apstrādes rūpniecībā, transportā, tirdzniecībā un lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā.

2015.-2019.gados izaugsme bija visās nozarēs, izņemot pārējo rūpniecību, finanšu darbības un operācijas ar nekustamo īpašumu. Lielākā ietekme izaugsmē bija tirdzniecības un apstrādes rūpniecības apjomu kāpumam.

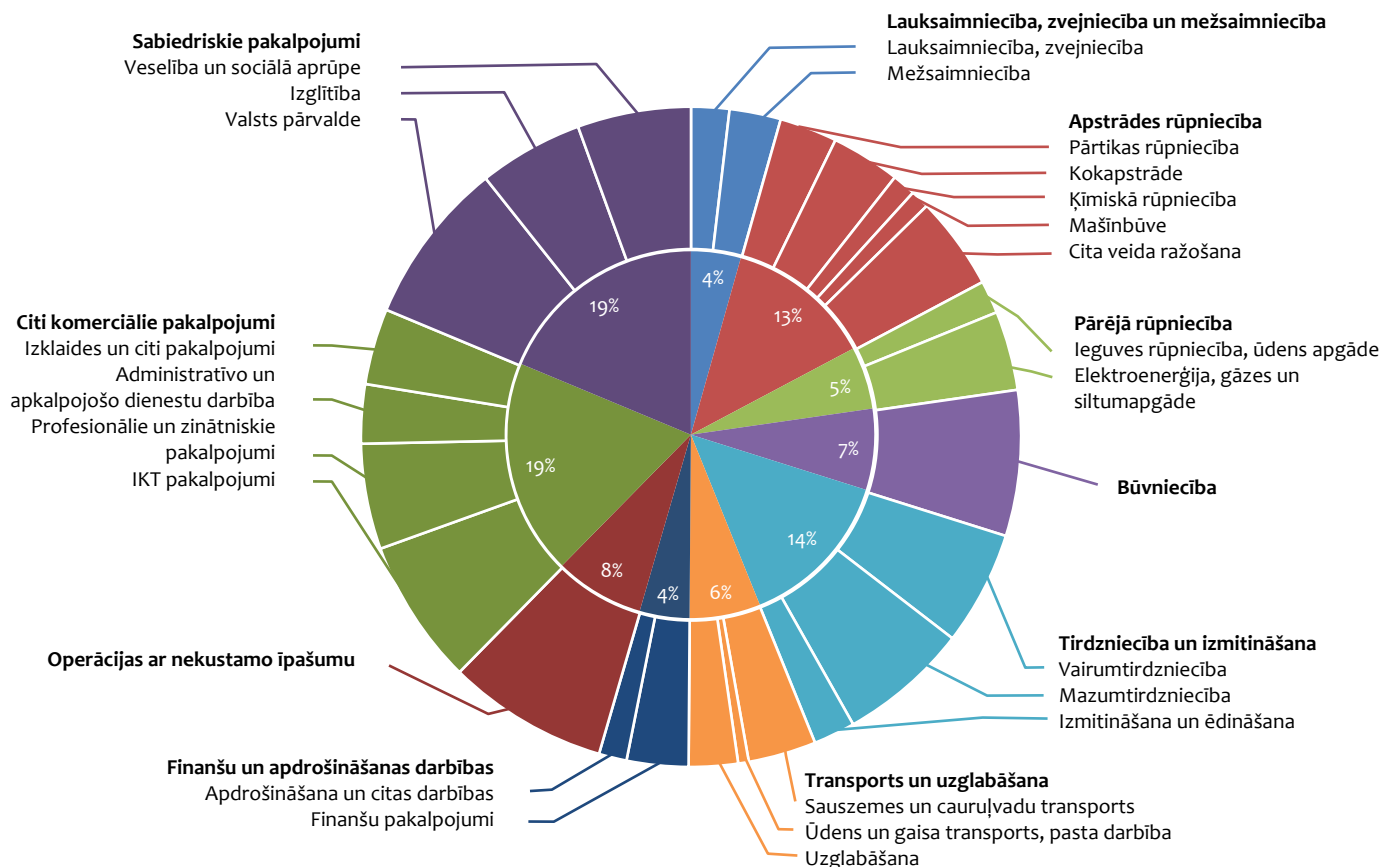
2020.gadā Covid-19 krīze negatīvi ietekmēja praktiski visas nozares un lielākā ietekme bija apjomu kritumam lielā daļā

pakalpojumu nozaru un būvniecībā. Ekonomikai atlabstot, 2021.gadā izaugsme bija vērojama visās nozarēs, izņemot būvniecību, izmitināšanu un izglītību. Lielākā ietekme bija apjomu kāpumam tirdzniecībā un apstrādes rūpniecībā.

2022.-2023.gadā izaugsme bija mērena, ko ietekmēja nestabilā ģeopolitiskā situācija. Apjomi samazinājās visās ražojošajās nozarēs, izņemot būvniecību, bet pieauga visās pakalpojumu nozarēs, izņemot transportu, finanšu darbības un izglītību. Lielākā ietekme bija apjomu kāpumam tirdzniecībā un veselības aprūpē un kritumam rūpniecībā un lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā.

2024.gada 1.pusgadā, ekonomikai sabremzējoties, apjomi samazinājās lielā daļā pakalpojumu nozaru, apstrādes rūpniecībā un būvniecībā. Lielākā ietekme bija apjomu kāpumam veselības aprūpē un kritumam apstrādes rūpniecībā un transportā.

Pievienotās vērtības struktūra
2023.gadā*, procentos

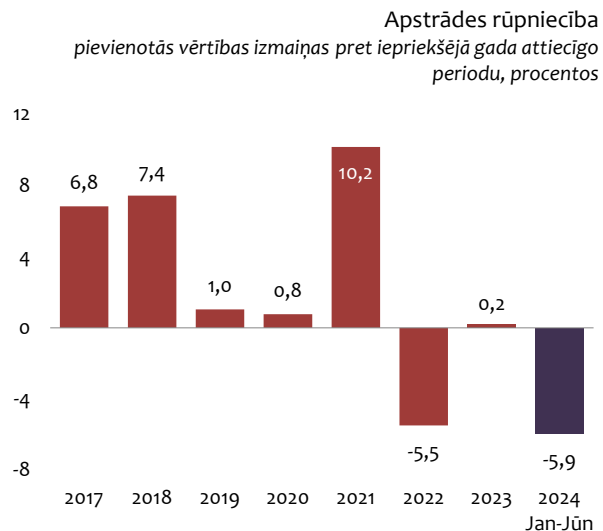
* Ekonomikas ministrijas aprēķini

Nozaru attīstības tendences
izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 Jan-Jūn
Iekšzemes kopprodukts	3,4	4,3	0,7	-3,5	6,9	1,8	1,7	0,1
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	1,5	-3,9	21,3	-0,2	0,4	-14,1	-8,1	4,0
Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	9,2	9,1	-8,6	6,2	-5,0	4,9	-19,9	14,0
Apstrādes rūpniecība	6,8	7,4	1,0	0,8	10,2	-5,5	0,2	-5,9
Pārtikas rūpniecība	5,2	-2,9	-0,7	-1,7	1,3	1,3	2,8	1,3
Vieglā rūpniecība	7,6	-0,8	-2,6	-9,5	11,8	5,1	-7,2	-6,4
Kokapstrāde	2,1	4,5	0,0	4,5	3,7	-1,0	-8,4	-1,1
Papīra ražošana un poligrāfija	4,5	-3,7	5,7	4,7	14,0	-2,7	-23,0	4,9
Ķīmiskā rūpniecība	11,4	7,0	3,9	-1,8	14,8	4,1	-7,7	-9,2
Nemetālisko minerālu ražošana	11,1	1,3	-2,1	-1,4	4,4	5,4	-16,8	-2,0
Metālapstrāde	12,0	3,6	13,5	-5,6	5,8	16,1	-6,1	-7,3
Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	15,8	12,1	11,3	12,1	5,7	3,5	13,6	-7,8
Mašīnu un iekārtu ražošana	21,5	7,0	-1,9	-2,7	24,1	-12,3	4,2	-17,9
Transportlīdzekļu ražošana	22,8	7,3	-7,7	-15,3	17,7	19,5	-15,5	-4,8
Pārējās rūpniecības nozares	4,3	-1,8	2,8	-14,2	11,8	3,8	-4,1	-7,6
Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	-1,8	-38,6	-10,3	30,3	29,2	-32,2	1,3	2,8
Būvniecība	15,4	12,4	1,3	-5,8	-13,7	-4,3	20,9	-4,5
Ēku būvniecība	13,3	16,1	11,4	-7,9	-16,2	0,0	26,8	-18,1
Inženierbūves	26,8	6,5	-11,5	-7,3	-15,3	-17,2	10,8	19,1
Tirdzniecība	2,6	3,8	2,2	-4,2	19,7	5,6	2,7	1,3
Mazumtirdzniecība	4,3	3,8	2,3	1,5	-3,5	3,1	-1,9	0,6
Transports un uzglabāšana	6,8	3,6	-2,2	-15,9	4,9	3,5	-7,2	-9,0
Kravu pārvadājumi dzelzceļā	-8,4	12,5	-15,8	-42,0	-9,5	-2,1	-27,5	-23,3
Ostās pārkrautās kravas	-2,0	6,9	-5,7	-27,9	-7,2	15,2	-19,6	-11,4
Kravu pārvadājumi ar autotransportu	7,0	12,8	-3,8	2,6	7,8	-0,8	-0,3	2,8
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	9,5	7,6	-4,8	-31,4	-4,2	35,8	7,6	-0,2
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	8,6	9,7	4,0	0,8	12,0	8,5	1,8	-1,1
Finanšu un apdrošināšanas darbības	-19,5	2,0	-9,2	-13,3	18,9	1,4	-3,8	-6,3
Operācijas ar nekustamo īpašumu	-2,9	4,2	-1,7	-0,5	9,0	4,5	3,6	-2,1
Citi komercpakalpojumi	4,9	2,8	-0,5	-1,8	4,9	5,1	4,7	-5,2
Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	3,8	2,3	-0,2	3,4	0,9	3,9	1,9	2,2
Izglītība	4,9	3,4	-4,5	1,2	-0,6	-1,4	-1,6	-3,6
Veselība un sociālā aprūpe	4,2	9,3	4,8	-3,4	6,4	8,1	12,5	31,9
Māksla, izklaide un atpūta	5,3	6,1	1,9	-33,8	2,8	35,6	13,6	4,3

APSTRĀDES RŪPNIECĪBA

Apstrādes rūpniecības attīstību veicina Latvijas ražotāju konkurētspējas uzlabošanās, kā arī pieprasījuma dinamika lielākajos eksporta tirgos. Īpaši strauji ražošanas apjomi pieauga 2017. un 2018.gadā, vājāk – 2019.gadā un Covid-19 krīzes ietekmē, arī 2020.gadā.

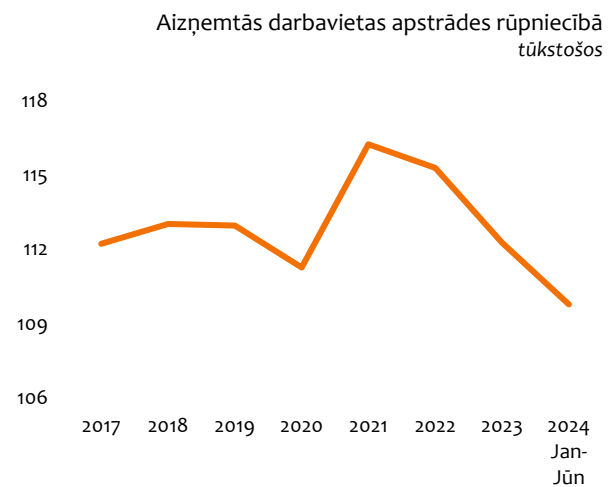

2021.gadā apstrādes rūpniecībā atsākās straujāka izaugsme. Pozitīvi nozares izaugsmes tempi saglabājās arī 2022.gada pirmajā pusē, savukārt otrajā pusē un kopumā gadā izaugsme bija negatīva.

2023.gadā apstrādes rūpniecības ražošanas apjomi bija līdzīgi kā pirms gada. Samazinājās kokapstrādes un nemetālisko minerālu ražošanas un ķīmiskās rūpniecības, bet auga elektrisko un optisko iekārtu un pārtikas rūpniecības ražošanas apjomi.

2024.gada janvārī-augustā apstrādes rūpniecības ražošanas apjomi bija par 3 % mazāki nekā pirms gada. To noteica gatavo metālizstrādājumu, datoru, elektronisko un optisko iekārtu, kā arī mašīnu un iekārtu izlaides samazinājums. Savukārt ražošanas apjomu pieaugumi bija vērojami ķīmiskajā un pārtikas rūpniecībā.

2024.gada janvārī-augustā apstrādes rūpniecības apgrozījums faktiskajās cenās samazinājās par 3,7 %. Mērenāk saruka vietējā tirgū realizētās, bet nedaudz straujāk – eksportētās produkcijas apjomi.

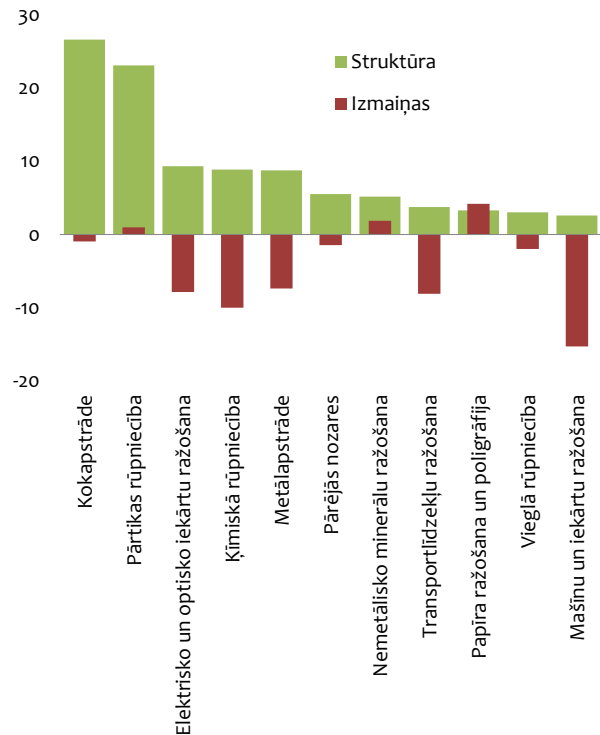

2023.gadā aizņemto darbavietu skaits straujāk samazinājās kokapstrādes un nemetālisko minerālu ražošanas apakšnozarēs, savukārt auga datoru, elektrisko un optisko iekārtu ražošanā. Līdzīgas tendences darbavietu skaita samazinājumā saglabājās arī 2024.gada pirmajā pusē.

Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences procentos

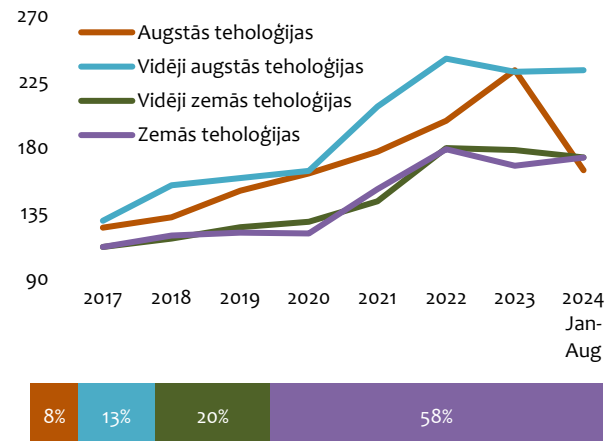
	Struktūra 2023.gadā			Ražošanas apjomu izmaiņas				
	Izlaide	Aizņemtās darbavietas	Eksporta īpatsvars realizācijā	2020	2021	2022	2023	2024 Jan-Aug
Apstrādes rūpniecība	100	100	65,9	-0,9	7,5	2,7	-5,2	-3,0
Pārtikas ražošana	22,0	18,7	42,2	-1,7	1,3	1,3	2,8	1,0
Vieglā rūpniecība	2,9	8,0	85,7	-9,5	11,8	5,1	-7,2	-2,0
Kokapstrāde	26,4	20,4	67,3	4,5	3,7	-1,0	-8,4	-1,0
Papīra ražošana, poligrāfija	3,2	4,4	62,7	4,7	14,0	-2,7	-23,0	4,2
Ķīmija un farmācija	8,9	7,5	76,7	-1,8	14,8	4,1	-7,7	-10,0
Nemetāliskie minerāli	5,1	5,3	50,1	-1,4	4,4	5,4	-16,8	1,9
Metālapstrāde	9,1	11,2	65,3	-5,6	5,8	16,1	-6,1	-7,4
Elektroniskās iekārtas	9,9	5,7	87,9	12,1	5,7	3,5	13,6	-7,9
Mašīnu un iekārtu ražošana	2,9	3,1	90,8	-2,7	24,1	-12,3	4,2	-15,3
Transportlīdzekļu ražošana	4,3	3,6	92,3	-15,3	17,7	19,5	-15,5	-8,1
Pārējās nozares	5,4	12,1	67,7	-14,2	11,8	3,8	-4,1	-1,4

Apstrādes rūpniecības izaugsme struktūra un ražošanas apjomu izmaiņas 2024.gada janvārī-augustā, procentos

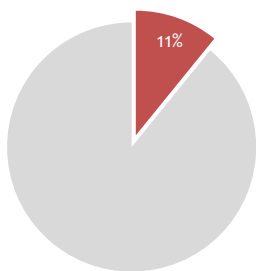
Vājš pieprasījums lielākajā Latvijas preču noieta tirgū ES lielākoties noteica apstrādes rūpniecības izaugsmes sarukumu 2023.gadā. Tāpat nozares attīstību negatīvi ietekmēja kara darbība Ukrainā, kā rezultātā tiek traucētas līdzšinējās izejvielu piegāžu ķēdes. Lai arī 2024.gada pirmajā pusē bija vērojams izlaides samazinājums, gada otrajā pusē iezīmējas pozitīvas izaugsmes tendences, ko galvenokārt nosaka eksporta iespēju uzlabošanās.

Apstrādes rūpniecības ražošanas apjomu indekss un struktūra pa tehnoloģiju līmeņiem 2015.gads = 100, struktūra 2024.gada janvārī-augustā, procentos

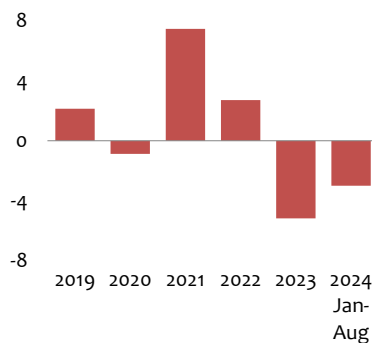

Apstrādes rūpniecības galvenie rādītāji¹

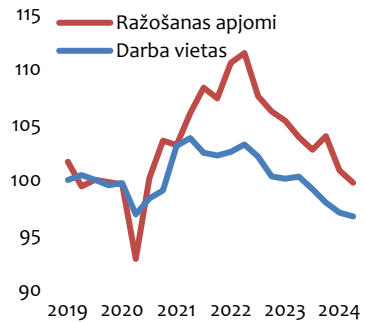
Nozares īpatsvars kopējā pievienotā vērtībā 2024.gada janvārī-jūnijā

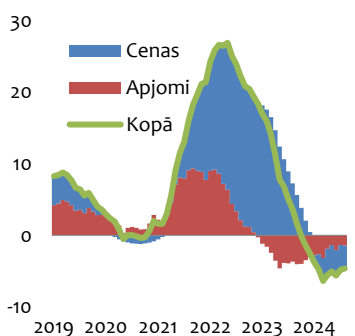
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

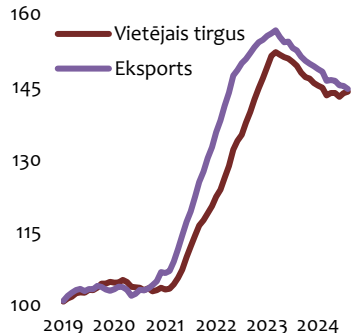
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2018.gada 4.ceturksnis = 100

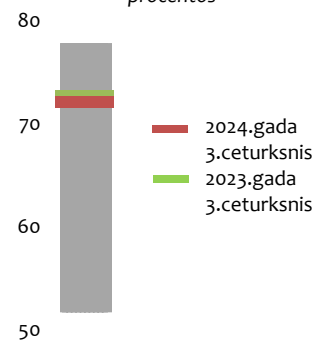
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

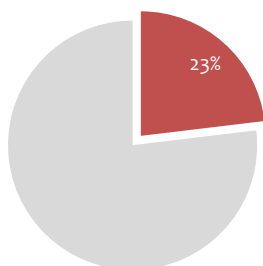
Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

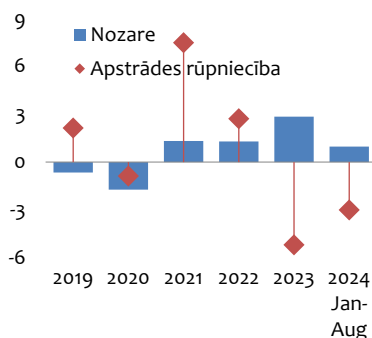
¹ dati par produkcijas realizāciju līdz 2024.gada augustam

Pārtikas produktu un dzērienu ražošana

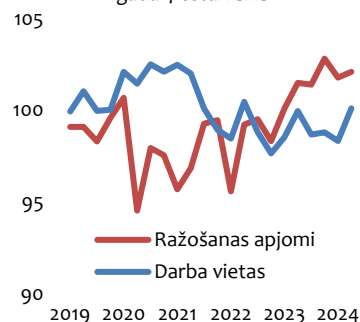
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2024.gada janvāri-augustā

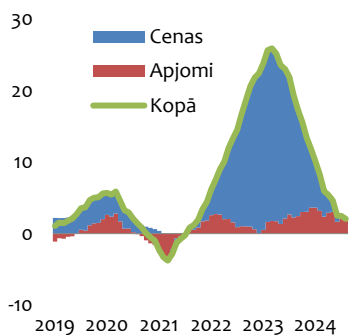
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

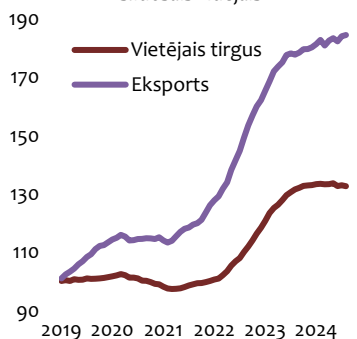
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2018.gada 4.ceturksnis = 100

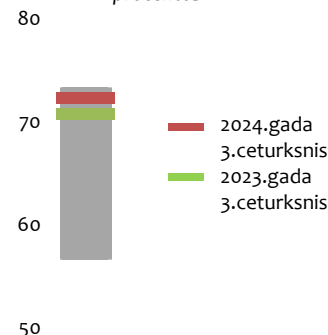
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

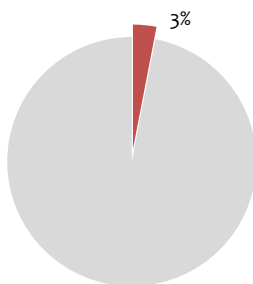

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

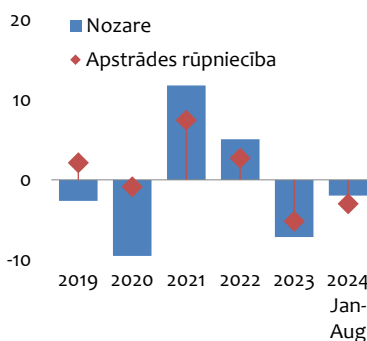

Vieglā rūpniecība

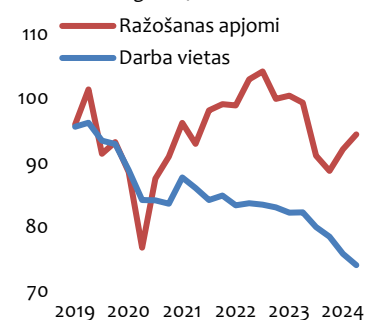
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2024.gada janvāri-augustā

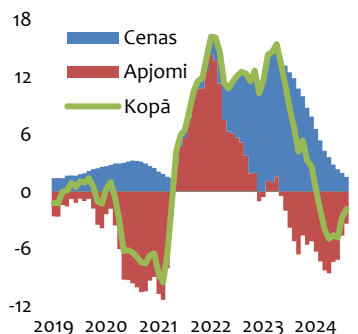
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

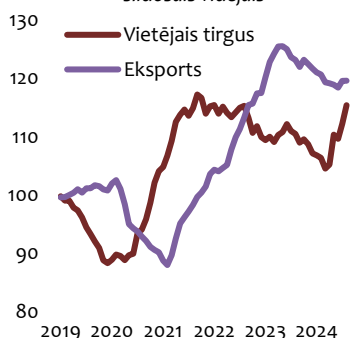
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2018.gada 4.ceturksnis = 100

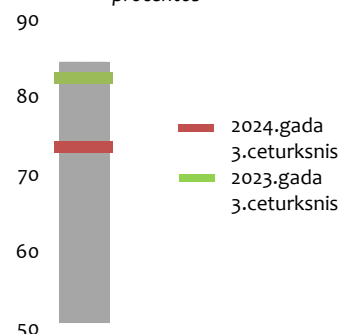
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

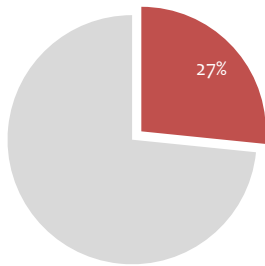

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

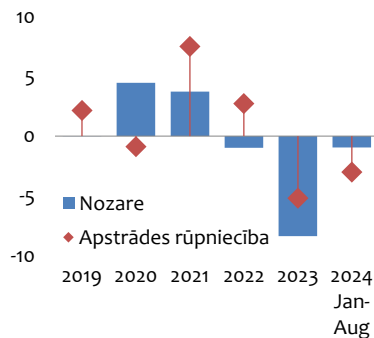

Kokapstrāde

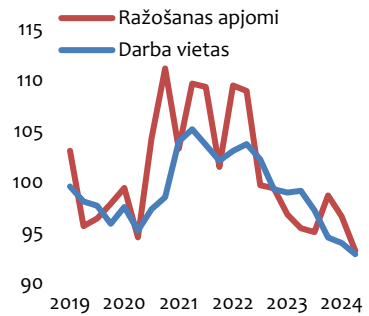
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2024.gada janvāri-augustā

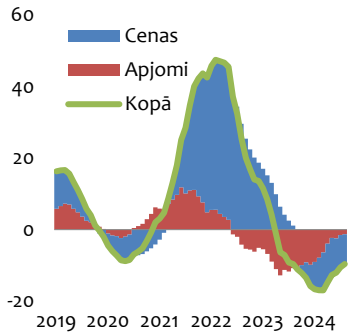
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

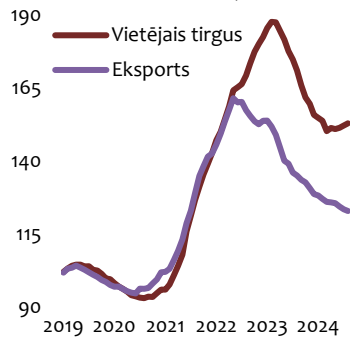
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2018.gada 4.ceturksnis = 100

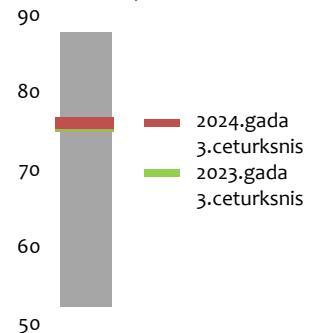
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

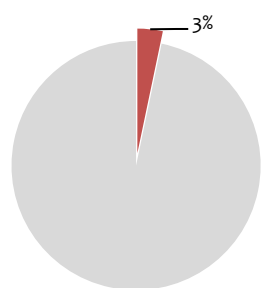

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

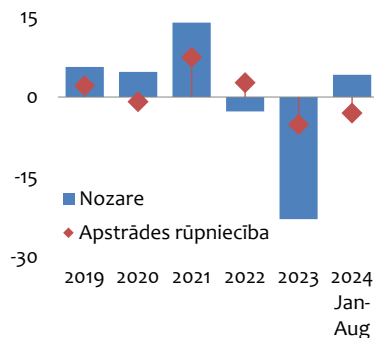

Papīra ražošana un poligrāfija

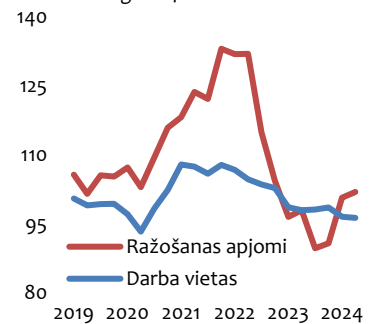
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2024.gada janvāri-augustā

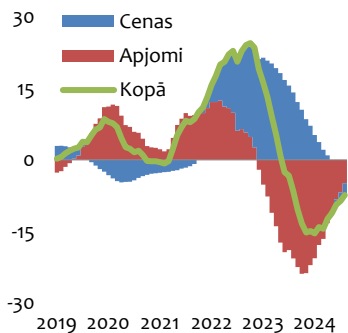
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

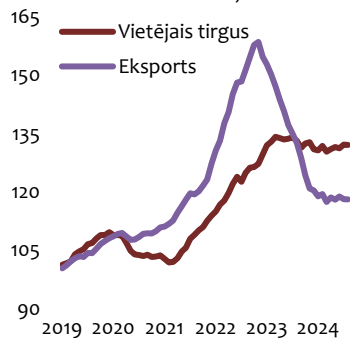
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2018.gada 4.ceturksnis = 100

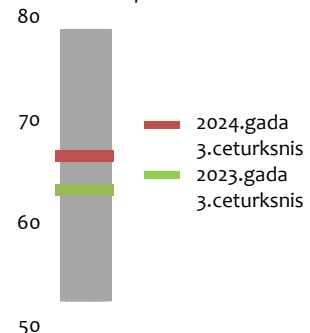
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

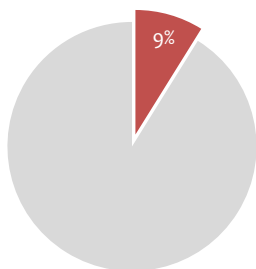

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

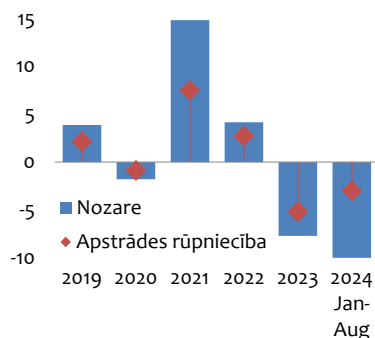

Ķīmiskā rūpniecība

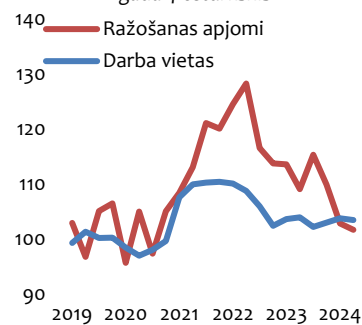
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2024.gada janvāri-augustā

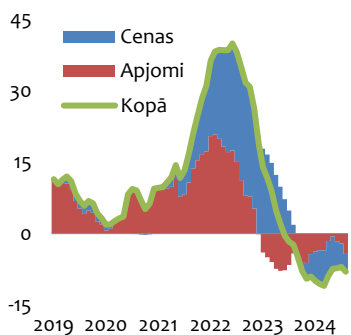
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

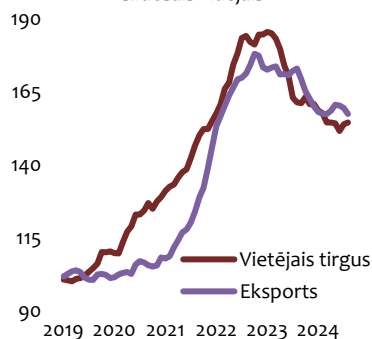
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2018.gada 4.ceturksnis = 100

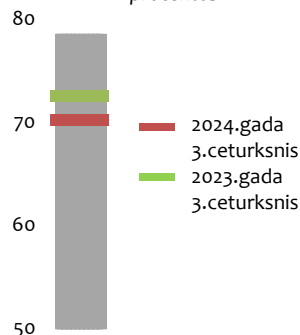
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

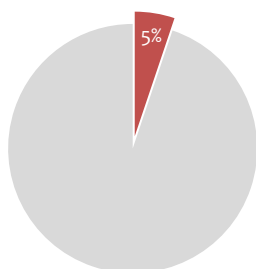

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

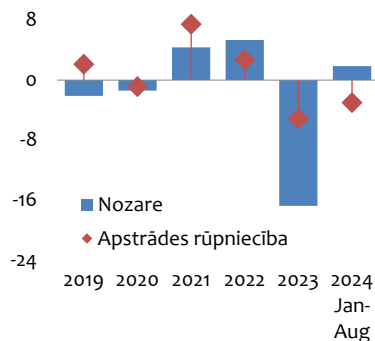

Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana

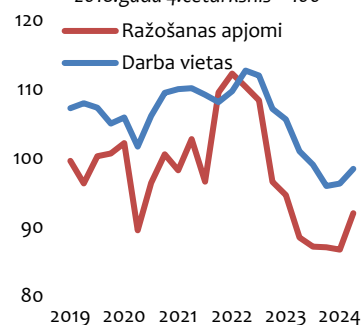
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2024.gada janvāri-augustā

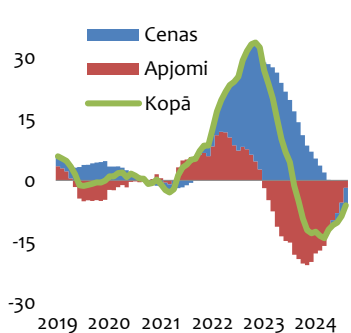
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

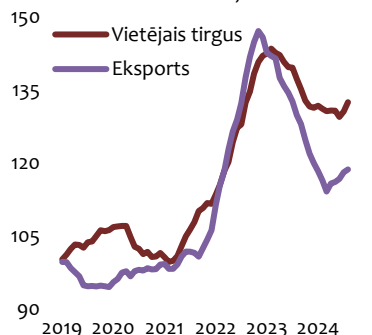
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2018.gada 4.ceturksnis = 100

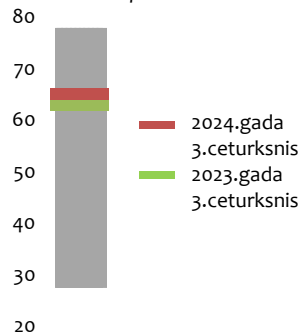
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

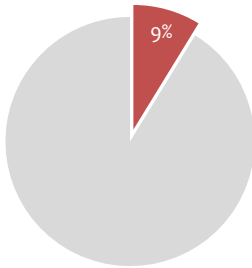

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

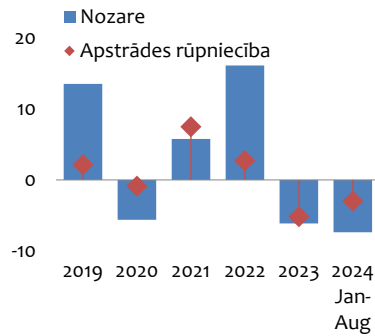

Metālu un metāla izstrādājumu ražošana

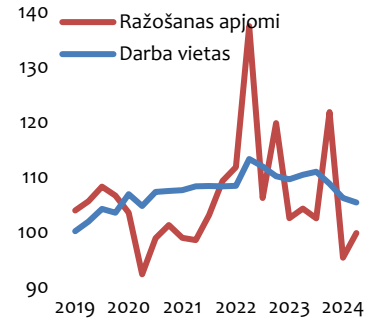
Nozares īpatsvars
apstrādes rūpniecībā
2024.gada janvāri-augustā

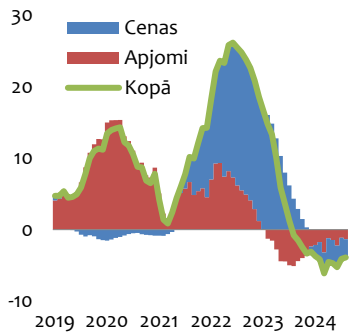
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

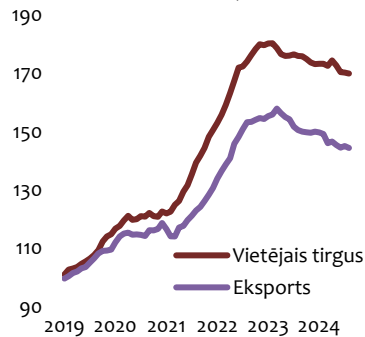
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2018.gada 4.ceturksnis = 100

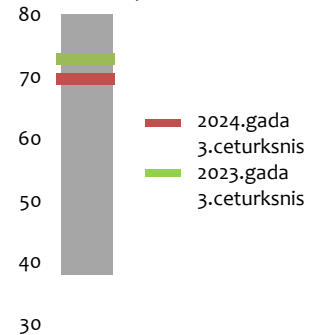
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

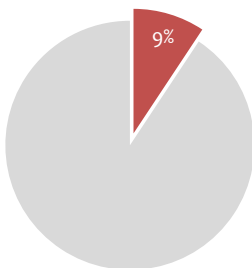

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

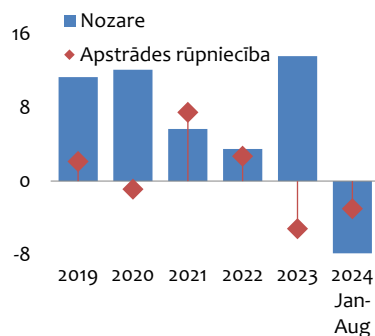

Elektrisko un optisko iekārtu ražošana

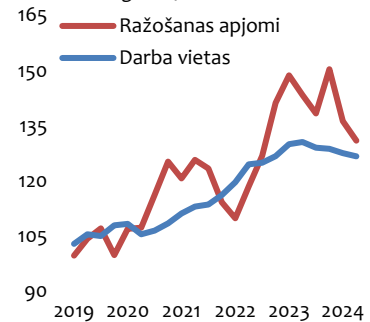
Nozares īpatsvars
apstrādes rūpniecībā
2024.gada janvāri-augustā

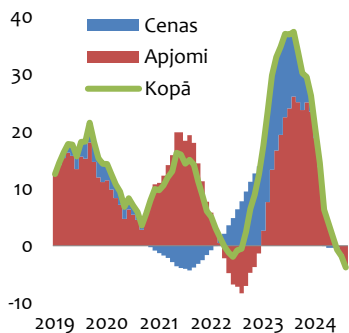
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

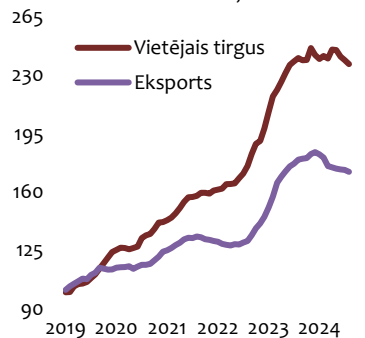
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2018.gada 4.ceturksnis = 100

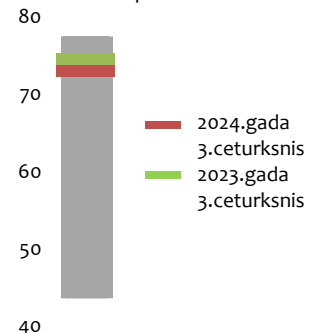
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

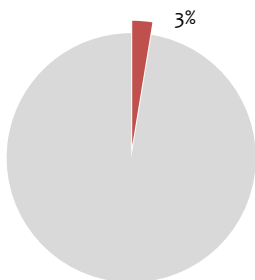

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

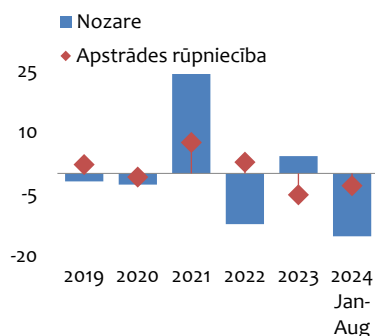

Mašīnu un iekārtu ražošana

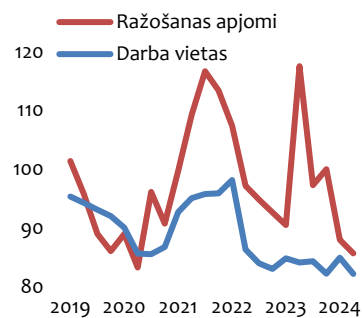
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2024.gada janvāri-augustā

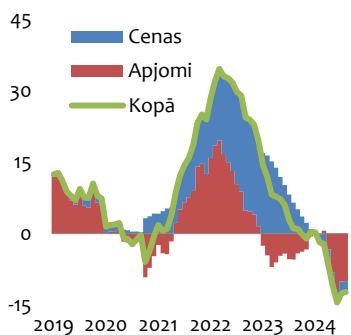
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

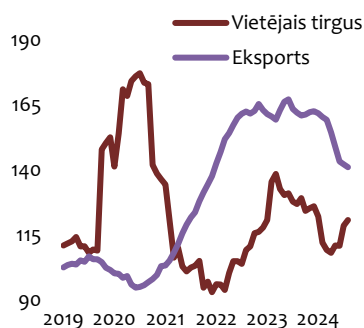
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2018.gada 4.ceturksnis = 100

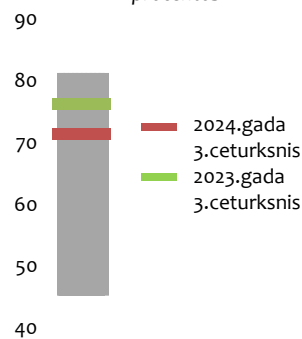
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

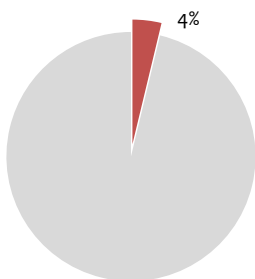

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

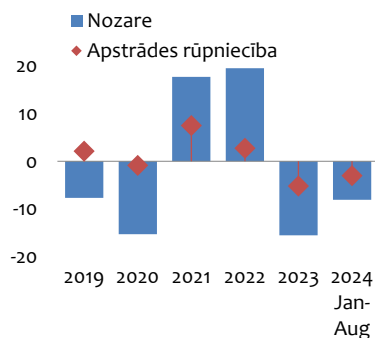

Transportlīdzekļu ražošana

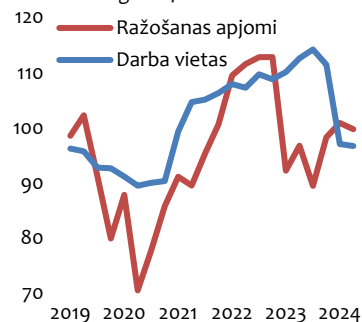
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2024.gada janvāri-augustā

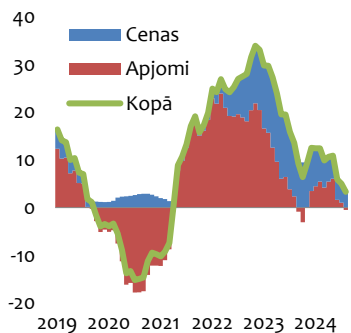
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

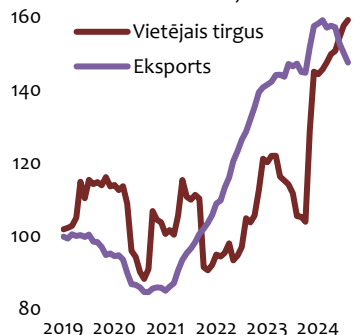
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2018.gada 4.ceturksnis = 100

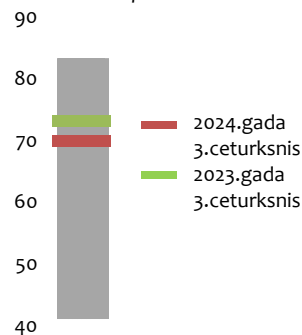
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

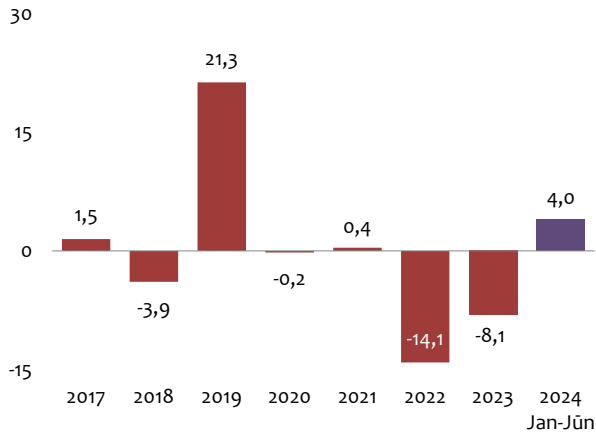

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

LAUKSAIMNIECĪBA, MEŽSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA

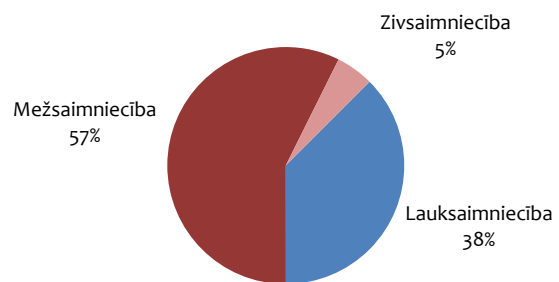
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība pievienotā vērtība, izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozares struktūrā dominē lauksaimniecība un mežsaimniecība. Nozares darbība ir cieši saistīta ar laika apstākļiem, tādēļ nozarē kopumā vērojama svārstīga izaugsme. 2022.-2023.gadā nozares apjomi strauji samazinājās, ko veicināja gan nelabvēlīgie laika apstākļi, gan produkcijas cenu un pieprasījuma samazināšanās.

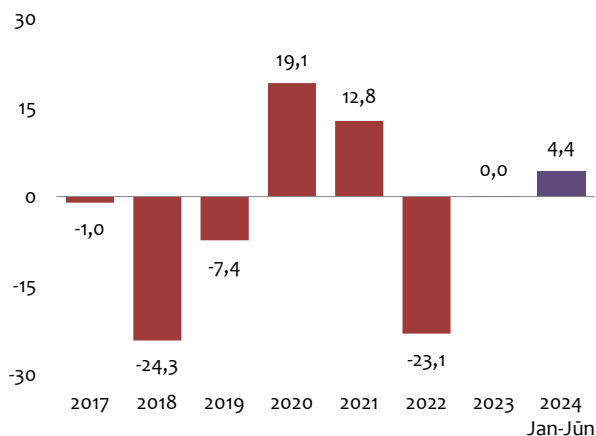
2024.gada 1.pusgadā produkcijas apjomi pieauga, ko noteica produkcijas apjomu straujš kāpums augkopībā. Kopumā nozarē 2022.-2023.gadā darbvietu skaits pieauga, ko nodrošināja straujš darbvietu skaita pieaugums mežsaimniecībā. 2024.gada 1.pusgadā darbvietu skaits kopumā nozarē saruka, tas turpināja pieaugt mežsaimniecībā, savukārt lauksaimniecībā darbvietu skaits nepārtraukti samazinās kopš 2018.gada.

Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozares struktūra 2023.gadā, procentos

PĀRĒJĀ RŪPNIECĪBA

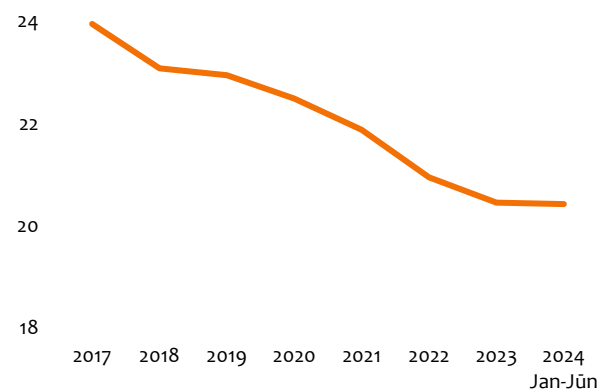
Pārējā rūpniecība pievienotā vērtība, izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

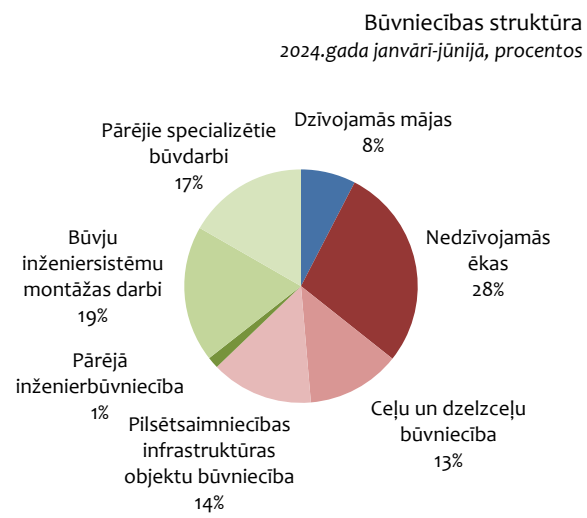
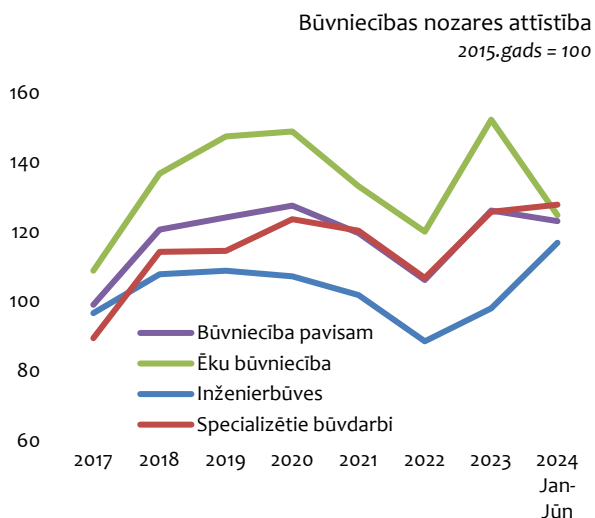
Pārējās rūpniecības (ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde, elektroenerģijas, gāzes apgāde, siltumapgāde un kondicionēšana, ūdens apgāde un atkritumu apsaimniekošana) struktūrā dominē elektroenerģijas un gāzes apgāde. 2024.gada 1.pusgadā pārējās rūpniecības nozaru apjomi pieauga. Lielākā ietekme bija apjomu kāpumam elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un kondicionēšanas nozarē, jo pieauga koģenerācijas un

saules stacijās saražotās elektroenerģijas apjoms un energoresursu cenu krituma dēļ pieauga to patēriņš. Strauji pieauga apjomi ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes nozarē, ko noteica gan apjomu kāpums grants un smilts karjeru izstrādē, gan kūdras ieguvē un pārstrādē. Aizņemto darbvietu skaits pēdējos gados pieauga ieguves rūpniecībā, bet pārējās nozarēs tas strauji samazinājās. Savukārt 2023.gadā tas saruka visās apakšnozarēs, bet 2024.gada 1.pusgadā pieauga tikai ūdens apgāde un atkritumu apsaimniekošanas nozarē.

Aizņemtās darbvietas pārējā rūpniecībā tūkstošos

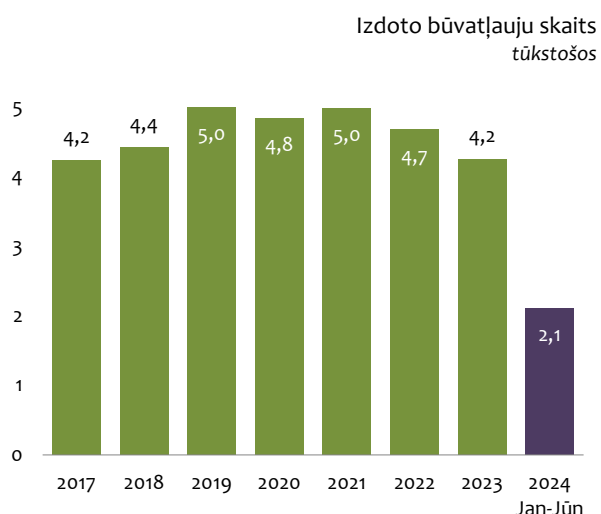
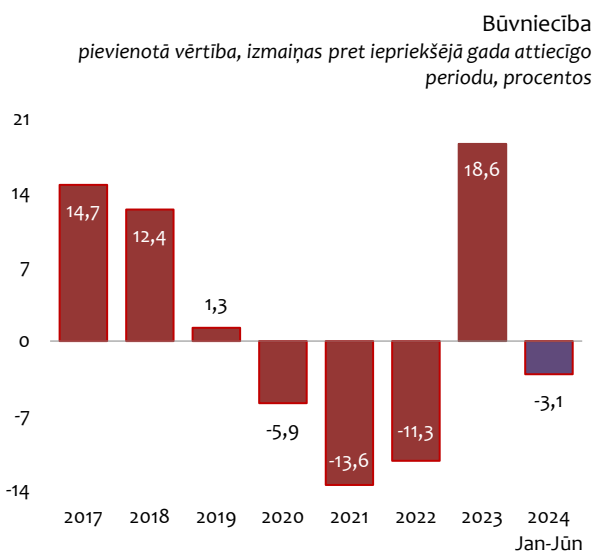
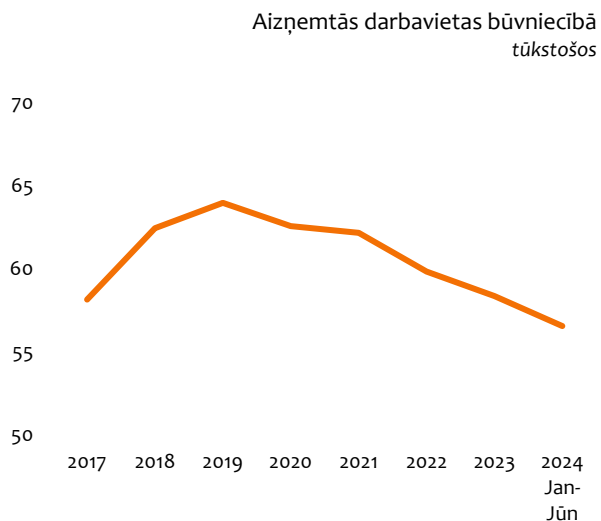
BŪVNIETĪBA

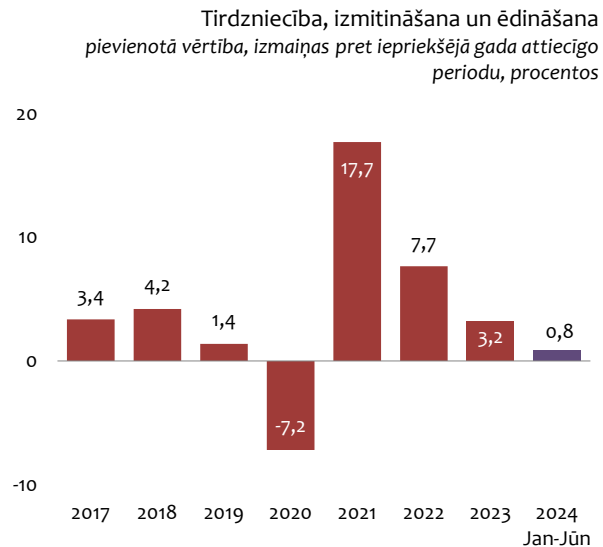
2023.gadā būvniecība sāka atgūties. Kopumā gadā būvniecības produkcijas apjoms bija par 18,9 % lielāks kā 2022.gadā. Nozare un pasūtītāji pārvarēja pēdējo gadu izaicinājumus, un pasūtītāju aktivitātes pieaugums pozitīvi ietekmēja nozares rādītājus. Kā ietekmējošu faktoru, var minēt arī nozares divu gadu recesijas zemo bāzes efektu.

Savukārt 2024.gada 1.pusē būvniecībā vērojama neliela lejupslīde – būvniecības produkcijas apjomi gada griezumā samazinājās par 2,4 %. To noteica ievērojams aktivitātes sarukums ēku būvniecībā, par 18,1 %. Turpretī izaugsme bija šādās būvniecības pamatgrupās: inženierbūvniecībā un specializētajos būvdarbos, attiecīgi 19,1 % un 1,7 %.

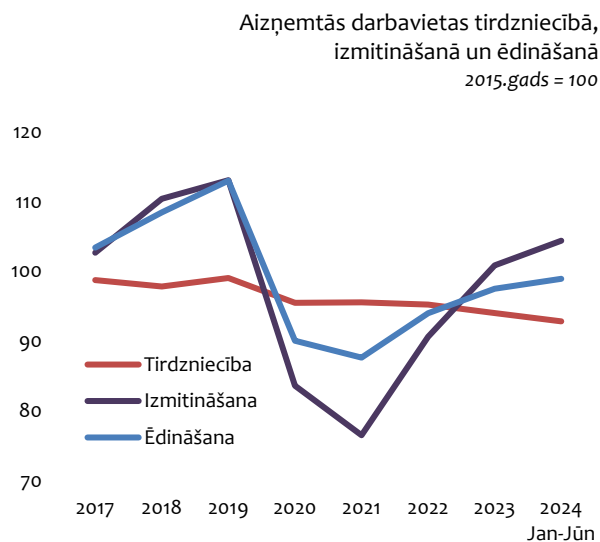
Izsniegto būvatļauju skaits 2024.gada 1.pusgadā bija 2103 būvatļaujas, kas ir par 2,5 % mazāk kā pirms gada. Savukārt paredzamā platība palielinājās, šajā periodā pieauguma temps ir 2,1 %.

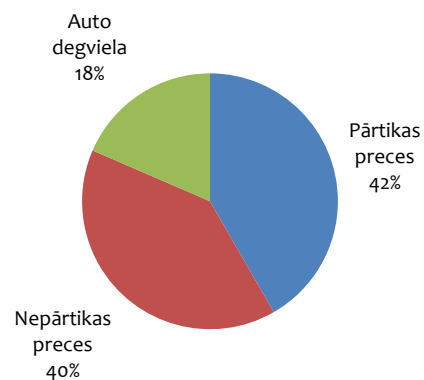
TIRDZNICĪBA, IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANA

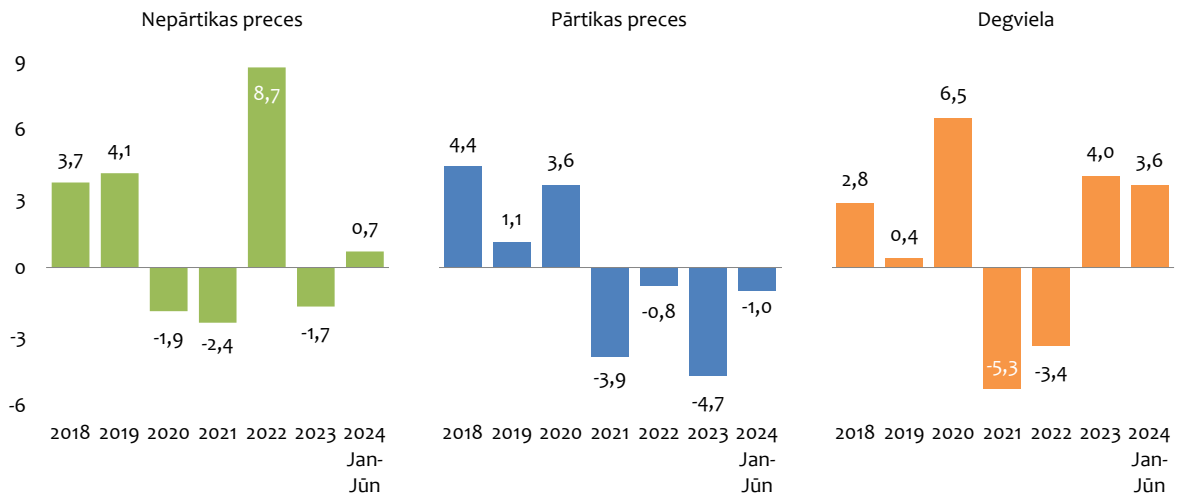
Tirdzniecības, izmitināšanas un ēdināšanas nozarē sniegto pakalpojumu apjomi turpina pieaugt. Tirdzniecības nozares apjoms pēdējos gados kļuva arvien mērenāks. 2024.gada 1.pusgadā tas pieauga tikai par 1,3 %, ko turpināja ietekmēt nelabvēlīgā situācija ārējā vidē, kā rezultātā saruka vairumtirdzniecības apjomi (par 3,2 %). Savukārt mazumtirdzniecības apgrozījums pieauga tikai par 0,6 %, joprojām pastāvot piesardzīgam iedzīvotāju noskaņojumam veikt lielākus pirkumus. Straujāks bija degvielas mazumtirdzniecības apgrozījuma kāpums, nepārtikas precēm mazumtirdzniecības apgrozījums pieauga mēreni, bet pārtikai – samazinājās. Izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozaru apjomi 2024.gada sākumā nedaudz saruka, ko lielā mērā noteica kritums ēdināšanas nozarē. Vienlaikus darbavietu skaits pieauga izmitināšanas un ēdināšanas nozarē, bet tirdzniecībā samazinājās. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir tirdzniecībā.

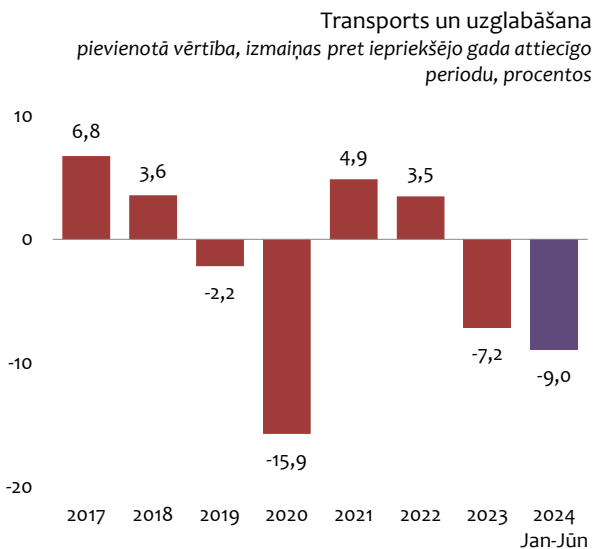
Mazumtirdzniecības apgrozījuma struktūra 2023.gadā, procentos

Mazumtirdzniecības apgrozījums izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, procentos

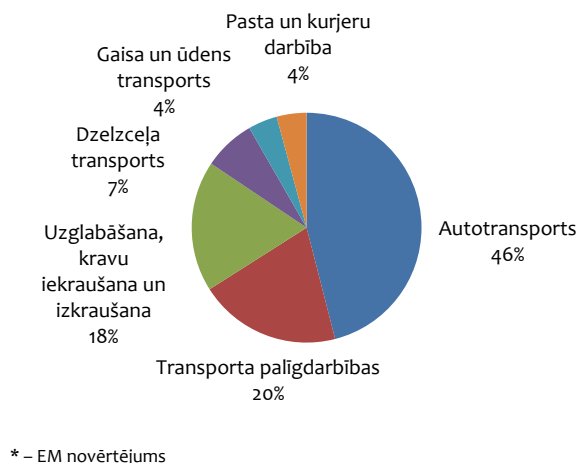
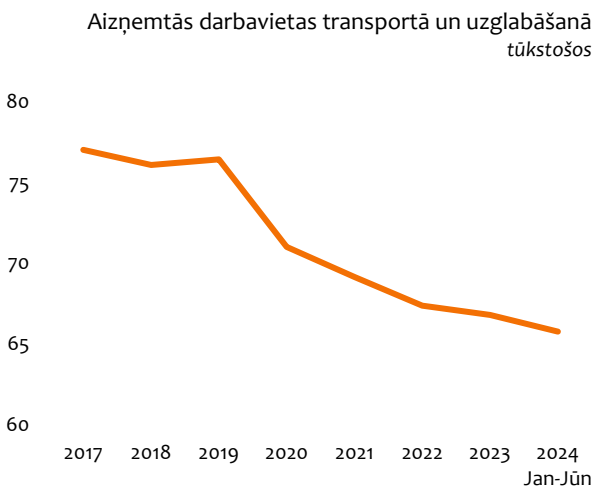

TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA

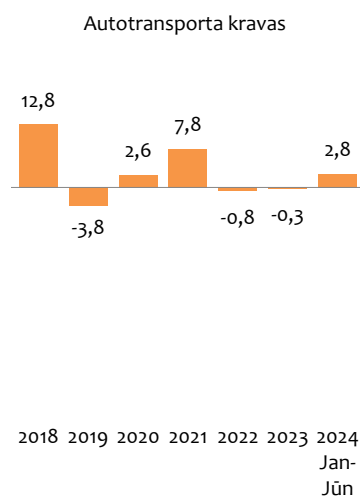
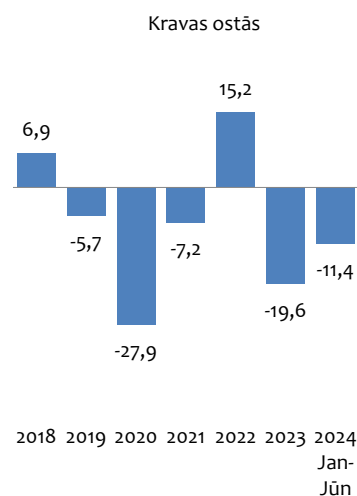
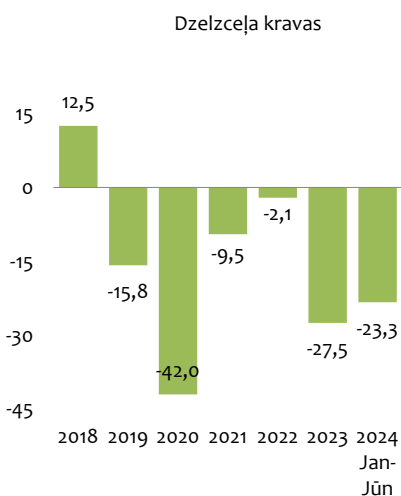

Transporta un uzglabāšanas nozare ir cieši saistīta ar starptautiskajiem pārvadājumiem. 2023.gadā un 2024.gada 1.pusgadā transporta nozares apjomi saruka, ko noteica samazinājums visās transporta apakšnozarēs, izņemot gaisa transportu. 2023.gadā visstraujāk samazinājās pakalpojumu apjomi sauszemes un cauruļvadu transportā un uzglabāšanas un transporta palīgdarbībās, bet 2024.gada 1.pusgadā – ūdens transportā. 2024.gada 1.pusgadā pārvadāto kravu apjomi samazinājās visos transporta veidos, izņemot autotransportu, ko galvenokārt noteica starptautiskajos pārvadājumos pārvadāto kravu apjumu svārstības. Pasažieru pārvadājumi 2024.gada 1.pusgadā visstraujāk pieauga aviopārvadājumos – par 3,7 %, sauszemes pārvadājumos tie pieauga par 1,6 %, bet ar jūras transportu samazinājās par 15 %.

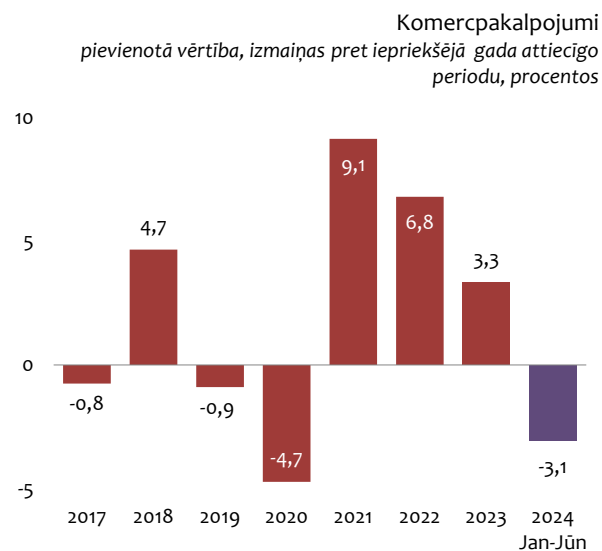
Transporta un uzglabāšanas nozares struktūra 2023.gadā*, procentos

Kravu pārvadājumi izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

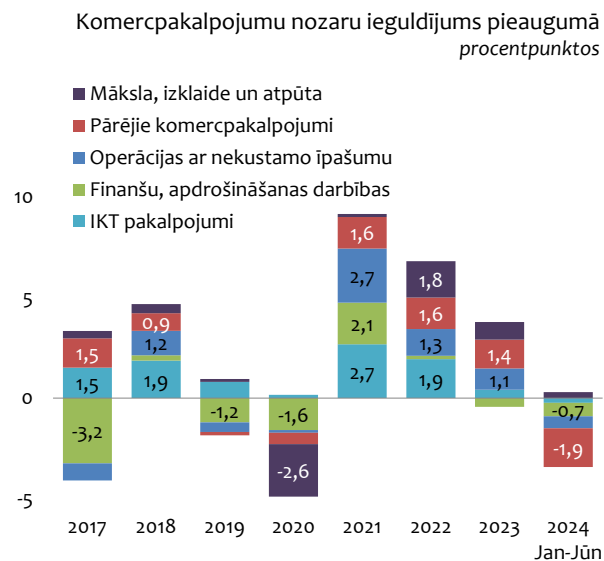

KOMERCPAKALPOJUMI

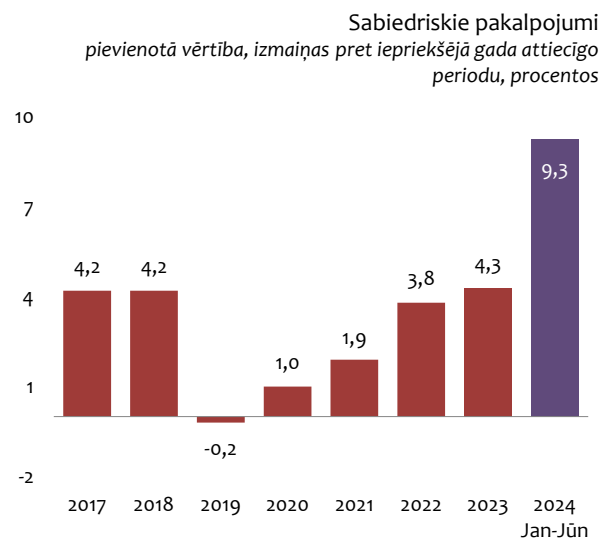

Komerccpalpojumu – informācijas un komunikācijas (IKT) pakalpojumi, finanšu un apdrošināšanas darbības, operācijas ar nekustamo īpašumu, profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi, administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība, māksla, izklaide un atpūta – nozaru struktūrā dominē operācijas ar nekustamo īpašumu. 2021.-2023.gadā, atveseļojoties pēc Covid-19 krīzes, komerccpalpojumu apjomi pieauga. Savukārt 2024.gada 1.pusgadā vērojams apjomu kritums. Apjomi

saruka visās komerccpalpojumu nozarēs, izņemot mākslu, izklaidi un atpūtu. Lielākā ietekme bija pakalpojumu apjomu kritumam finanšu darbībās un operācijās ar nekustamo īpašumu. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir IKT pakalpojumos, profesionālos, zinātniskos un tehniskajos pakalpojumos un administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībās. 2024.gada 1.pusgadā darbavietu skaits pieauga tikai IKT pakalpojumos un finanšu darbībās.

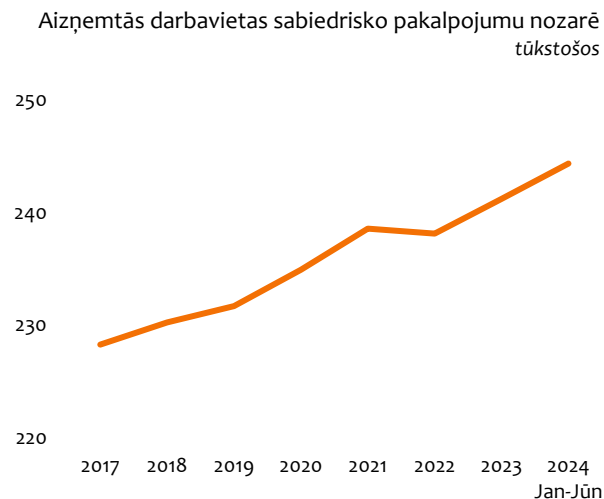

SABIEDRISKIE PAKALPOJUMI

Sabiedrisko pakalpojumu (valsts pārvalde un aizsardzība, izglītība, veselība un sociālā aprūpe) nozaru struktūrā dominē valsts pārvalde un aizsardzība. Kopš 2022.gada kopējie sabiedrisko pakalpojumu apjomi pieaug straujāk. 2024.gada 1.pusgadā ļoti strauji apjomi pieauga veselības

un sociālās aprūpes nozarē – par 31,9 %. Valsts pārvaldes un aizsardzības pakalpojumu apjomi pieauga par 2,2 %, bet izglītībai tie saruka – par 3,6 %. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir izglītībā. 2024.gada 1.pusgadā darbavietu skaits saruka tikai izglītībā, savukārt turpināja ļoti strauji pieaugt veselības un sociālajā aprūpē.

2024 | 2

DARBA TIRGUS

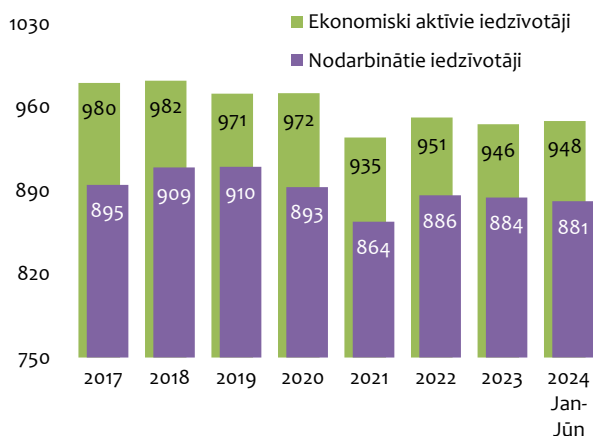
NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS

Ņemot vērā ekonomikas izaugsmes palēnināšanos, kopumā aktivitāte darba tirgū saglabājās ierobežota.

Vienlaikus spiedienu darba tirgū turpina uzturēt piedāvājuma puse faktori un nevienmērīgais brīvo darba resursu reģionālais sadalījums, līdz ar to joprojām daudzas nozares saskarās ar darba roku nepietiekamību. Lai arī piedāvājuma puses negatīvo ietekmi uz darbaspēka nepietiekamību ir mazinājis Ukrainas kara bēgļu papildinājums Latvijas darba tirgū, tomēr jāņem vērā, ka daļa kara bēgļu atgriežas mājās, tādējādi demogrāfijas tendences joprojām būtiski ietekmē darba roku pieejamību darba tirgū.

Jāatzīmē, ka nodarbināto skaita dinamiku gada pirmajā pusē ietekmēja gan gausāka ekonomikas izaugsme un jaunu pieprasījuma stimulu trūkums, gan arī spiedienu uz darba tirgu turpināja uzturēt piedāvājuma puses faktori – darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaitliskais samazinājums. 2024.gada 1.pusē, salīdzinot ar 2023.gada atbilstošo periodu, iedzīvotāju skaits vecumā no 15-74 gadiem samazinājās par 0,4 % jeb 6,1 tūkst. Jāņem vērā, ka līdz ar Ukrainas kara bēgļu ienākošās plūsmas samazināšanos, arī šis plūsmas pozitīvais efekts uz darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaitu, gan arī darbaspēka piedāvājuma dinamiku pakāpeniski izsīks.

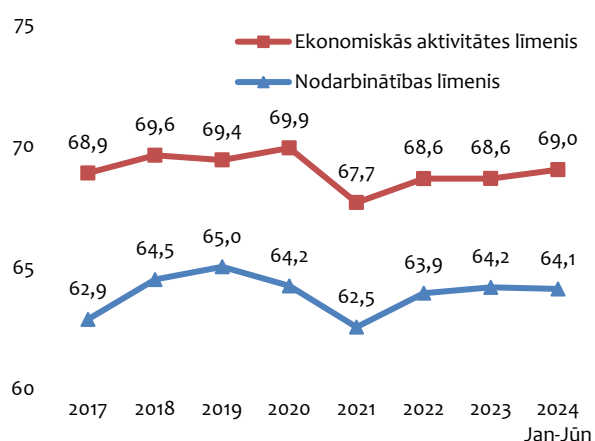
Nodarbināto un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits
15-74 gadu vecumā, tūkstošos

2024.gada 1.pusgadā darbaspēka pieprasījuma dinamika kopumā saglabājās ierobežota un būtiskas izmaiņas darbavietu skaitā nebija vērojamas. Nodarbināto skaits ar nelielu samazinājuma tendenci saglabājās tuvu tam līmenim kāds bija vērojams 2023.gada 1.pusgadā. Kopumā 2024.gada 1.pusē bija nodarbināti vidēji 881,2 tūkst. iedzīvotāji, kas bija par 0,3 % jeb 2,8 tūkst. mazāk nekā pirms gada. Vienlaikus nodarbināto iedzīvotāju īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā atbilstošā vecuma grupā pirmajā pusgadā, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (2023.gada 1.pusgadā – 64 %), pieauga vidēji par 0,1 procentpunktu un veidoja 64,1 %.

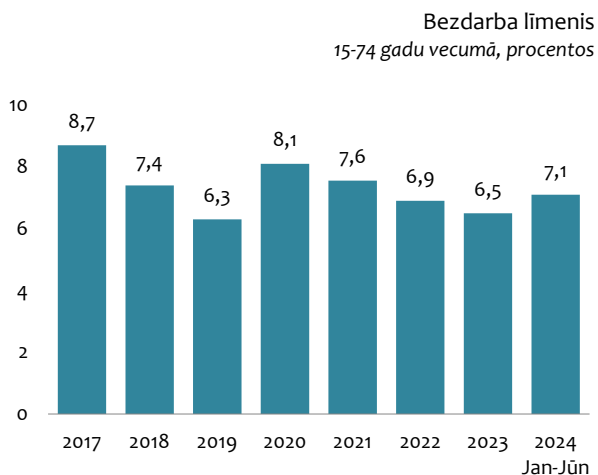
Vienlaikus nodarbinātības līmenis Latvijā joprojām saglabājās zemāks nekā kaimiņos – par 5,4 procentpunktiem zemāks nekā Igaunijā (2024.gada 2.ceturksnī – 69,7 %), bet par 2 procentpunktiem zemāks nekā Lietuvā (2024.gada 2.ceturksnī – 66,3 %).

Nodarbinātības un ekonomiskās aktivitātes līmenis
15-74 gadu vecumā, procentos

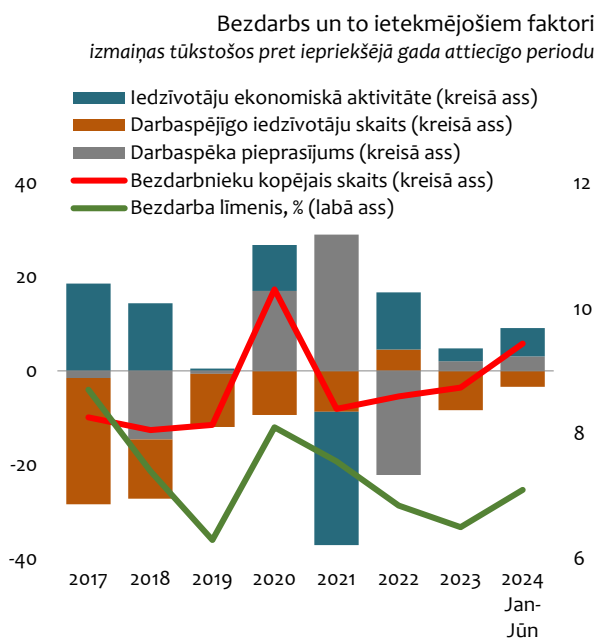

Neraugoties uz darba tirgus aktivitāšu samazināšanos, turpina pieaugt iedzīvotāju līdzdalība darba tirgū. Iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes līmenis 2024.gada 1.pusgadā palielinājās līdz 69 %, kas bija par 0,6 procentpunktu augstāks rādītājs nekā attiecīgi 2023.gada 1.pusgadā (68,4 %). 2024.gada 1.pusgadā ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits vecumā no 15-74 gadiem veidoja 948,4 tūkst., kas bija par 4,2 tūkst. vairāk nekā pirms gada.

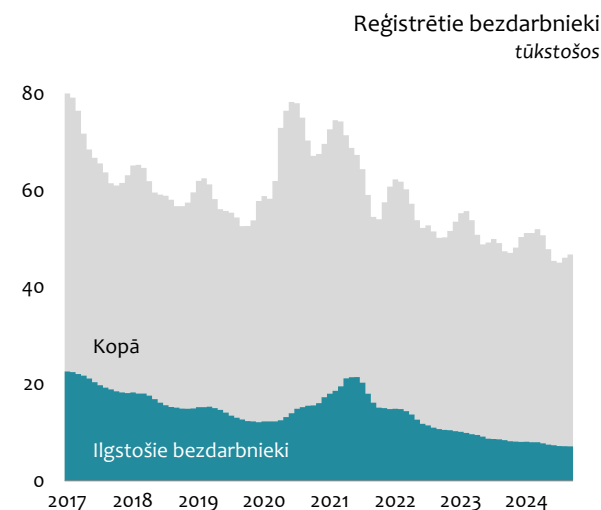
Ņemot vērā gan darbaspēka pieprasījuma samazināšanos, kopumā bezdarba līmenis 2024.gadā 2.ceturksnī, salīdzinot ar 2023.gada atbilstošo periodu, palielinājās par 0,5 procentpunktiem, savukārt pret gada 1.ceturksni samazinājās par 0,3 procentpunktiem – līdz 6,9 %. 2024.gada 2.ceturksnī darba meklējumos bija 65,8 tūkst. iedzīvotāji vecumā no 15-74 gadiem, kas ir par 5,2 tūkst. vairāk nekā 2023.gada 2.ceturksnī.

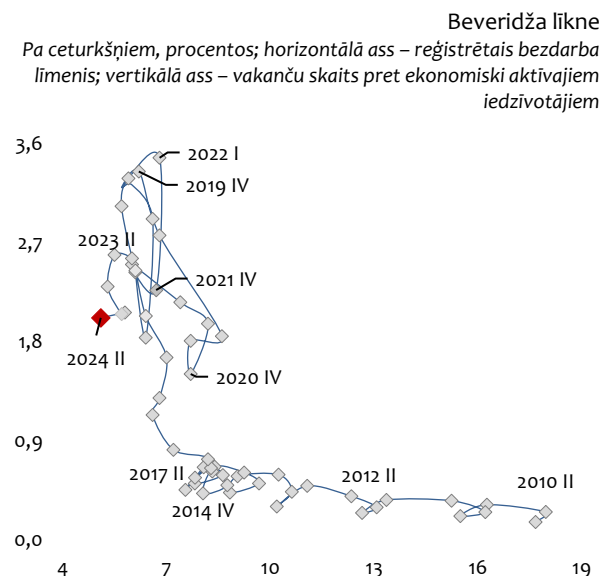
Ņemot vērā darbaspēka pieprasījuma samazināšanos, kopumā arī bezdarba lejupslidoša tendence ir apstājusies. 2024.gada 1.pusgadā, salīdzinot ar 2023.gada 1.pusgadu, kopējais bezdarba līmenis palielinājās par 0,7 procentpunktiem (līdz 7,1 %). Kopumā 2024.gada 1.pusgadā darba meklējumos bija 67,3 tūkst. iedzīvotāju vecumā no 15-74 gadiem, kas ir par 11,7 % jeb 7,1 tūkst. vairāk kā pirms gada. Vienlaikus, neskatoties uz kopējā bezdarba pieaugumu, turpina samazināties reģistrēto bezdarbnieku skaits¹ un reģistrētais bezdarba līmenis, kas kopumā samazina darba devēju iespējas efektīvā veidā piesaistīt nepieciešamos speciālistus. Reģistrēto darba meklētāju skaits 2024.gada septembra beigās veidoja 44,5 tūkst., kas ir par 4,6 tūkst. darba meklētājiem jeb 10,4 % mazāk nekā pirms gada. Reģistrētais bezdarba līmenis 2024.gada septembra beigās bija 5,1 %, kas ir par 0,2 procentpunktiem mazāk nekā pirms gada.

Pozitīvas tendences vērojamas arī ilgstošo bezdarbnieku dinamikā. Kopš 2021.gada vidus pakāpeniski samazināšanos ilgstošo bezdarbnieku skaits, gan arī to īpatsvars kopējā darba meklētāju skaitā. Laika posmā no 2023.gada septembra beigām līdz 2024.gada septembra beigām reģistrēto ilgstošo bezdarbnieku skaits samazinājies par 15,4 % jeb aptuveni 1,3 tūkst. Kopumā 2024.gada septembra beigās bez darba ilgāk par gadu bija aptuveni 7.1 tūkst. reģistrēto darba meklētāju jeb aptuveni 15,2 % no visiem reģistrētiem bezdarbniekiem.

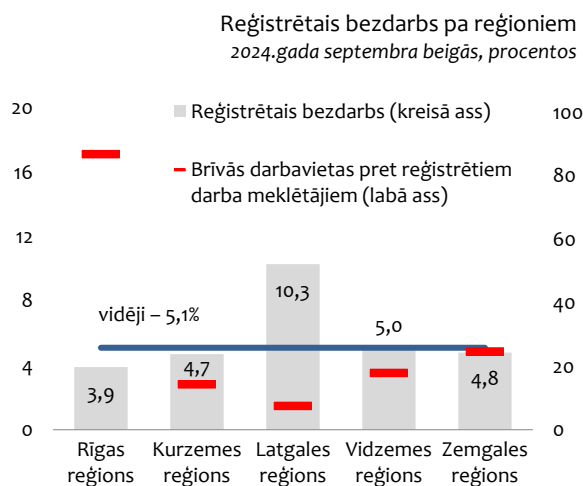
Neskatoties uz bezdarba samazināšanos, joprojām saglabājās risks, ka daļai no esošiem bezdarbniekiem varētu būt problēmas atrast savām prasmēm atbilstošu darbu, proti, jo ilgāk cilvēks ir bez darba, jo lielāks risks tam ir zaudēt iepriekšējās darba iemaņas un prasmes, kā arī grūtāk pielāgoties jaunām darba tirgus prasībām. Tāpat jāņem vērā, ka ilgstoša atrašanās ārpus nodarbinātības rada strukturālā bezdarba riskus.

¹ Reģistrētais bezdarbnieku skaits – personas vecumā 15 – 64 gadi un seši mēneši, kuras reģistrējušas Nodarbinātības valsts aģentūrā un kurām piešķirts bezdarbnieka statuss.

Tāpat strukturālās problēmas joprojām būtiski ietekmē darba tirgus reģionālās atšķirības, kas ierobežo efektīvu darbaspēka resursu izmantošanu tautsaimniecībā. Lai gan reģionālās disproporcijas pakāpeniski izlīdzinās, tomēr process ir lēns. Izteiktas problēmas ilgstoši vērojamas Latgales reģionā, kur bezdarba līmenis joprojām ir divreiz augstāks nekā vidēji valstī, bet gandrīz 3 reizes augstāks kā Rīgas reģionā, kas kopā ar zemo darbaspēka ģeogrāfisko mobilitāti, palielina strukturālā bezdarba riskus.

Neskatoties uz bezdarba pieaugumu, kā arī kopumā zemāku nodarbinātības līmeni, 2024.gada 2.ceturksnī Latvijā bija vērojams zemākais bezdarba līmenis starp Baltijas valstīm. Bezdarba līmenis Latvijā šajā periodā bija 6,9 %, kas bija par vidēji 0,7 procentpunktiem zemāks nekā Igaunijā (2024.gada 2.ceturksnī – 7,6 %), bet par 0,1 procentpunktu zemāks nekā Lietuvā (2024.gada 2.ceturksnī – 7 %).

Aizņemto darbavietu skaits 2024.gada 2.ceturksnī, salīdzinot ar 2023.gada atbilstošo periodu, samazinājās par 0,6 % jeb aptuveni par 5,2 tūkst. – līdz 889,8 tūkst.

2024.gada 2.ceturksnī skaitliski būtiskākais aizņemto darba vietu pieaugums bija vērojams veselības un sociālās aprūpes nozarē, valsts pārvaldē un aizsardzībā, kā arī izmitināšanas un ēdināšanas un IKT pakalpojumos.

Darbavietu pieaugumu izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumos lielā mērā turpina ietekmēt zemās bāzes efekts nozarēs pēc Covid-19 pandēmijas un, neskatoties uz nozares pakāpenisku atgūšanos, aizņemto darbavietu skaits joprojām ir zemāks nekā tas bija pirms Covid-19 krīzes 2019.gadā.

**Aizņemtās darbavietas pa nozarēm
struktūra 2024.gada jūnija beigās, procentos**

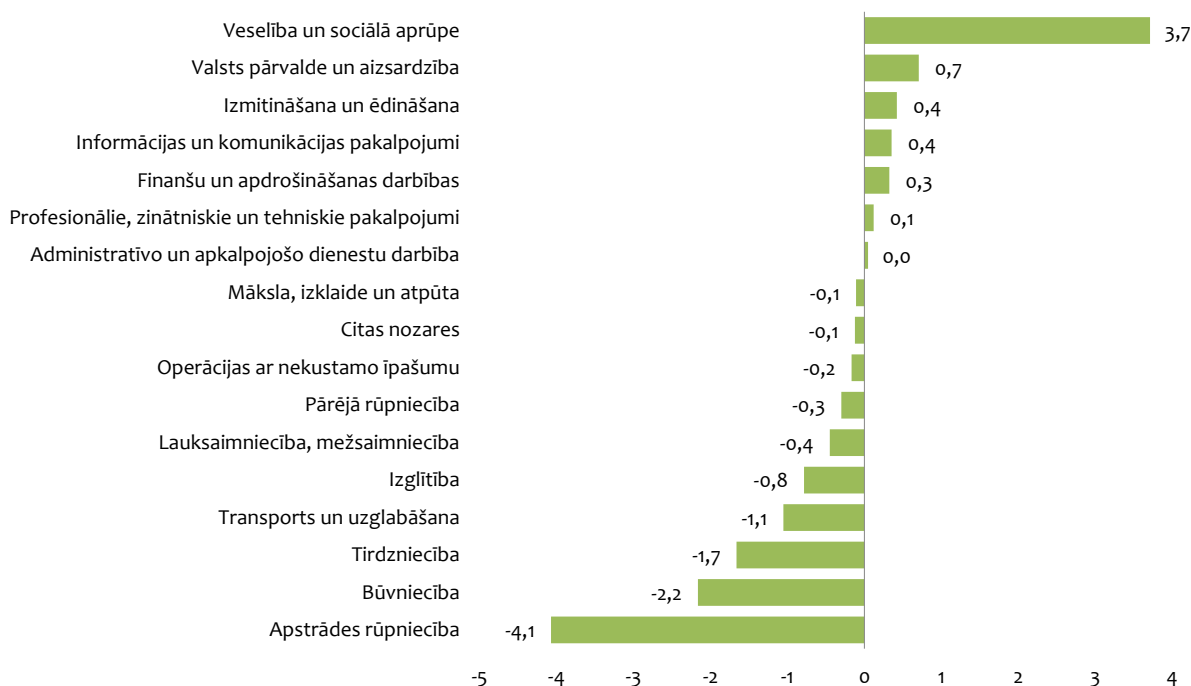

Lielākais darbavietu samazinājums 2023.gada bija vērojams apstrādes rūpniecībā (par 3 tūkst. darbavietu), ko lielā mērā ietekmēja nozares izlaides apjoma samazinājums, ņemot vērā vājo ārējo pieprasījumu.

Tāpat nozīmīgs aizņemto darbavietu skaita samazinājums vērojams tirdzniecībā – samazinājums par 1,8 tūkst. darbavietu jeb 1,3 %, būvniecībā – samazinājums par 1,5 tūkst. darbavietu jeb 2,5 %, izglītības nozarē – samazinājums kopumā par 0,9 tūkst. darbavietu jeb 0,9 %, salīdzinot ar 2022.gadu.

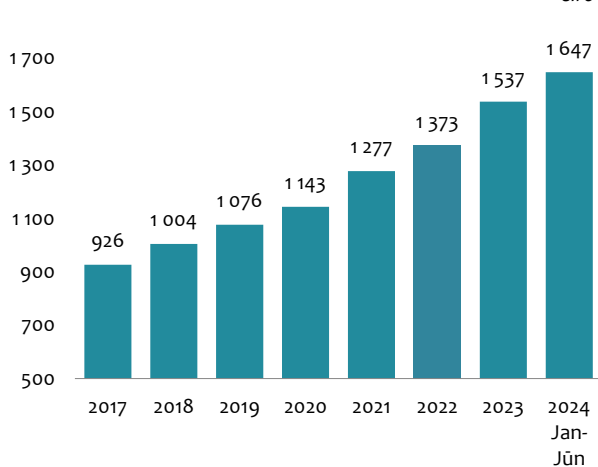
Aizņemto darba vietu skaita izmaiņas

2024.gada aprīlī-jūnijā salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, tūkstošos

DARBA SAMAKSA

Ņemot vērā gan minimālās algas pieaugumu, gan pārskatīto atalgojumu atsevišķās sabiedriskā sektorā nozarēs, 2024.gada 1.pusgadā algu pieauguma temps saglabājās virs 10 % robežas. Vidējā mēneša bruto darba samaksa 2024.gada 1.pusgadā palielinājās par 10,3 %, salīdzinot ar 2023.gada atbilstošo periodu, pieaugot līdz vidēji 1 647 eiro. Vienlaikus 2024.gada 2.ceturksnī vidējā bruto darba samaksa palielinājās līdz 1 671 eiro. Jāatzīmē, ka pēdējo 3 gadu laikā vidējā bruto alga tautsaimniecībā ir pieaugusi par gandrīz trešdaļu.

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa eiro

Būtiski vidējās algas pieaugumu 2024.gada ietekmēja minimālās algas likmes palielināšana par 12,9 % – uz 700 eiro no 620 eiro 2023.gadā, kā arī darbaspēka

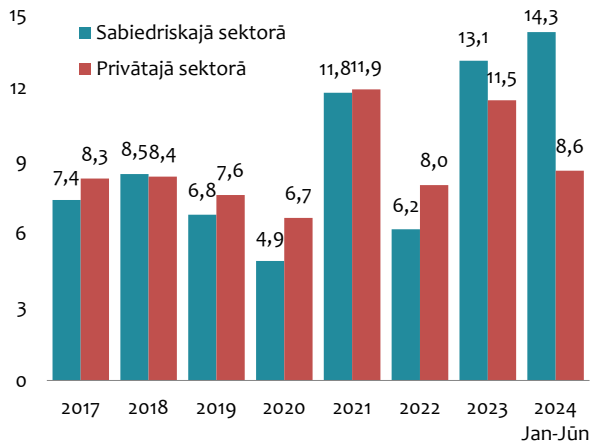
pieprasījuma strukturālās izmaiņas par labu augstāk apmaksātām profesijām – aizņemto darbavietu skaits vecāko speciālistu un speciālistu profesijās pieaudzis par attiecīgi 1,6 tūkst. (0,9 %) un 0,8 tūkst. (0,7 %), kamēr pārējās profesijās, izņemot NBS profesijas, bija vērojams darbavietu skaita samazinājums.

Tāpat algu pieaugumu turpina ietekmēt darba roku trūkums, gan arī iepriekšējo periodu inflācijas spiediena (cenu pieauguma) iecenošana darba algās. Reālā darba samaksa 2024.gadā 1.pusgadā pieauga par 9,1 %, salīdzinot ar 2023.gada atbilstošo periodu.

2024.gadā darba algas ir augušas gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā strādājošiem. Salīdzinot ar 2023.gada 1.pusgadu, vidējā bruto alga sabiedriskajā sektorā 2024.gada 1.pusgadā pieauga par 14,3 % (līdz vidēji 1 700 eiro), bet privātajā sektorā – par 8,6 % (līdz vidēji 1 629 eiro). Būtiskākais atalgojuma pieaugums sabiedriskajā sektorā bija vērojams citu pakalpojumu nozarē, t.sk. sabiedrisko, politisko un citu organizāciju darbībās – par 49 %, kā arī izglītības nozarē – par 21,5 %, ko ietekmējusi algu pārskatīšana nozarē, kā arī kopumā algu zems bāzes efekts.

Jāņem vērā, ka algu pieaugums sabiedriskajā sektorā ar laiku nobīdi caurmērā ir pakārtots algu pieaugumam privātajā sektorā, tādējādi pašreizējais algu pieaugums sabiedriskajā sektorā lielā mērā atspoguļo algu dinamiku privātajā sektorā laika posmā no 2019.-2022.gadam, kad algu pieaugums privātajā sektorā saglabājās vidēji straujāks nekā sabiedriskajā sektorā nodarbinātajiem.

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa izmaiņas salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

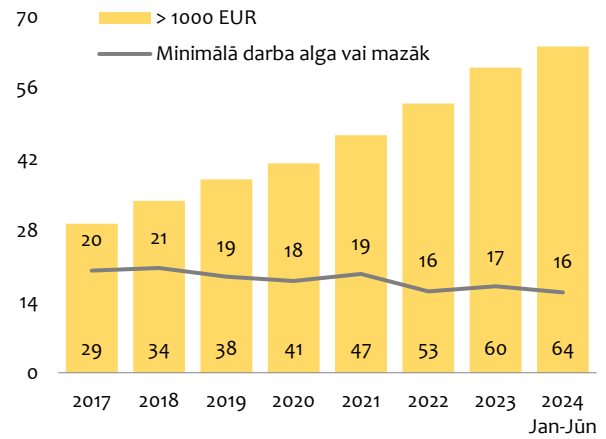

Kopumā joprojām stabili saglabājās tendence samazināties zemi apmaksātu darbinieku īpatsvaram, par ko liecina arvien pieaugoša tendence nodarbināto īpatsvarā, kas saņem algu virs 1 000 eiro mēnesī, gan arī minimālo un zemāka atalgojuma saņēmēju īpatsvara samazinājums. 2024.gada 1.pusgadā 64,1 % no visiem nodarbinātajiem bruto atalgojums pārsniedza 1 000 eiro, savukārt nodarbināto īpatsvars, kas nopelna minimālo algu vai mazāk, samazinājās līdz 15,8 %.

2024.gada 1.pusgadā atalgojuma pieaugums bija vērojams visās tautsaimniecības nozarēs. Straujākais atalgojuma pieaugums, salīdzinot ar 2023.gada 1.pusgadu, bija izglītības nozarē – vidējā bruto alga pieauga par 20 %.

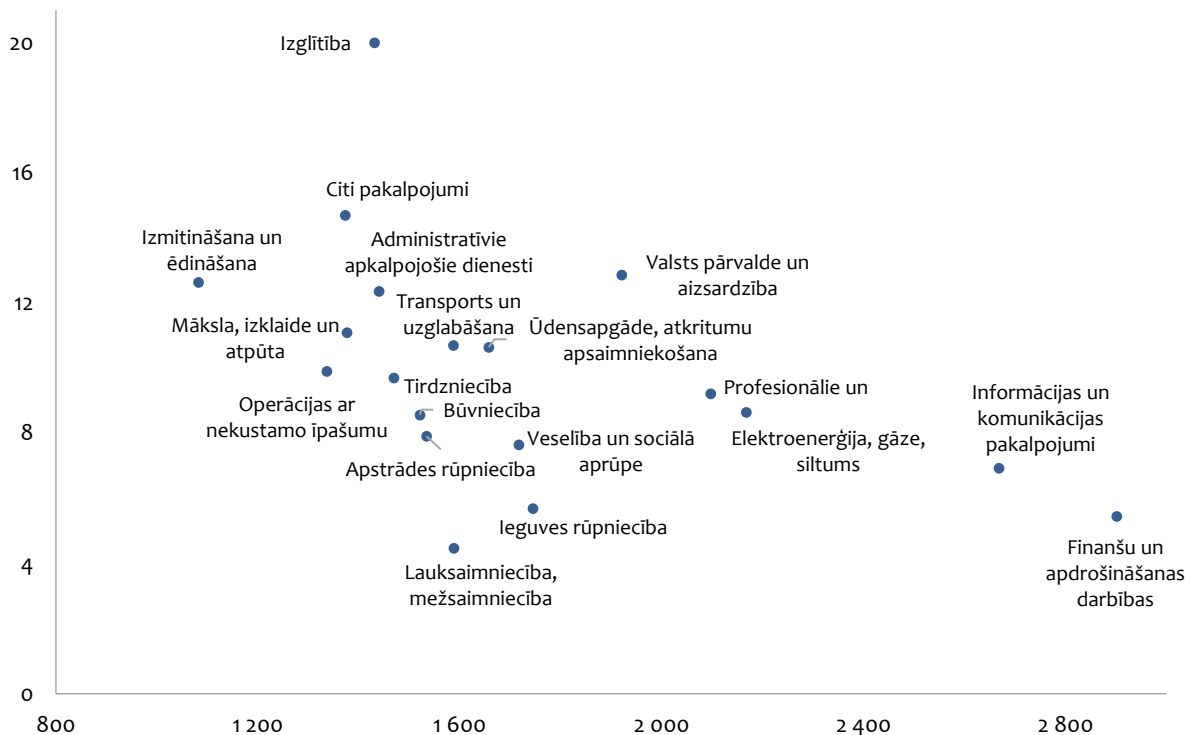
Tāpat algas augušas citu pakalpojumu nozarē (+14,7 %), valsts pārvaldē un aizsardzībā (+12,9 %), izmitināšanas un ēdināšanas nozarē (+12,6 %), kā arī administratīvo pakalpojumu nozarē (+12,4 %). Lēnāks algu pieaugums bija lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē (+4,5 %), kā arī finanšu pakalpojumu nozarē (+5,4 %).

Nodarbināto sadalījums pa bruto algu grupām īpatsvars procentos no kopējā nodarbināto skaita

Augstākais atalgojuma līmenis 2024.gada 1.pusgadā joprojām saglabājās finanšu pakalpojumu nozarē – vidējā mēneša bruto alga 2 901 eiro, savukārt zemākā darba samaksa bija izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē – vidēji 1083 eiro mēnesī.

Bruto darba alga tautsaimniecības nozarēs 2024.gada janvārī-jūnijā, horizontālā ass – vidējā bruto darba alga, eiro; vertikālā ass – darba algas izmaiņas salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

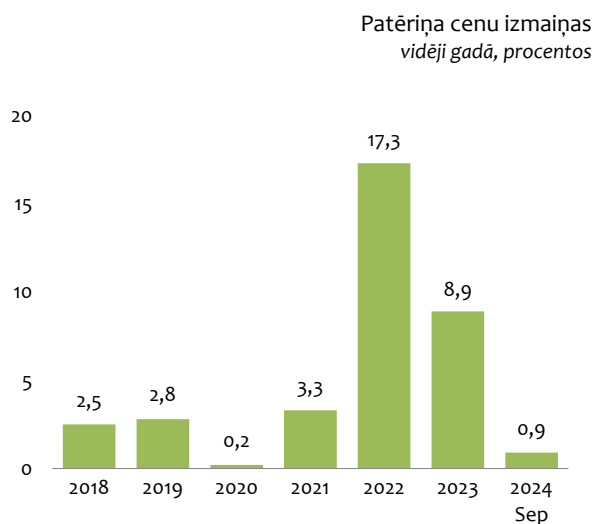
2024 | 2

EKONOMISKĀ STABILITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA

CENAS

2023.gadā patēriņa cenas stabilizējās, katru mēnesi pieaugumam sarūkot, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo mēnesi – no 21,5 % šā gada sākumā līdz 0,6 % decembrī. To turpināja ietekmēt pasaules cenas un nestabilā ģeopolitiskā situācija. Ņemot vērā inflācijas dinamikas bāzes efektu, 2023.gadā vidējā gada inflācija saglabājās augsta – 8,9 %.

2024.gada deviņos mēnešos cenu pieaugums bija nedaudz straujāks kā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā. Patēriņa cenas 2024.gada septembrī, salīdzinot ar 2023.gada decembri, pieauga par 2,6 %. Salīdzinot ar iepriekšējā gada septembri, patēriņa cenas pieauga par 1,4 %. Gada vidējā inflācija septembrī bija 0,9 %.

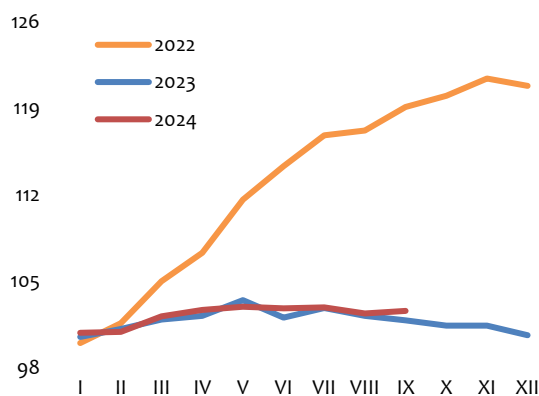

Galvenie cenas ietekmējošie faktori 2024.gada deviņos mēnešos:

- (1) lielākā ietekme uz vidējo patēriņa cenu līmeni bija cenu kāpumam pakalpojumiem – būtiska ar mājokli saistīto pakalpojumu, ambulatoro, telekomunikācijas, atpūtas un kultūras pakalpojumu sadārdzināšanās;
- (2) cenu kāpums pārtikai, kur cenas pieauga visās galvenajās pārtikas produktu grupās, izņemot dārzeņus, bet jāatzīmē, ka pārtikas cenu straujais kāpums ir mitējies;
- (3) cenu kāpums alkoholiskajiem dzērieniem un tabakai, kur lielākā ietekme bija cenu kāpumam cigaretēm;
- (4) cenu kritums ar mājokli saistītiem energoresursiem, kur lielākā ietekme bija cenu kritumam siltumenerģijai;

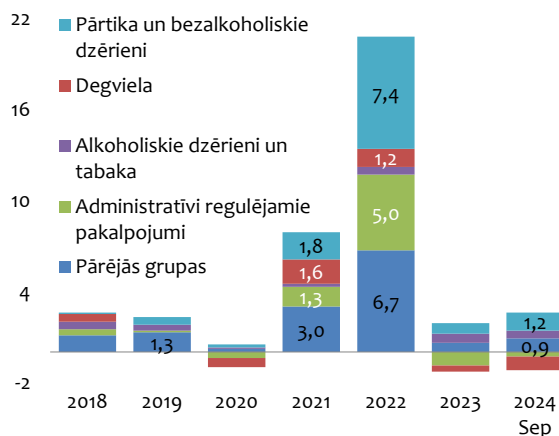
- (5) cenu kritums degvielai, ko ietekmēja pasaules naftas cenu kritums. To veicināja bažas par pieprasījuma kritumu augsto procentlikmju un Ķīnas vājās ekonomikas ietekmē, bet straujāku cenu kritumu kavēja konflikta saasināšanās Tuvajos Austrumos.

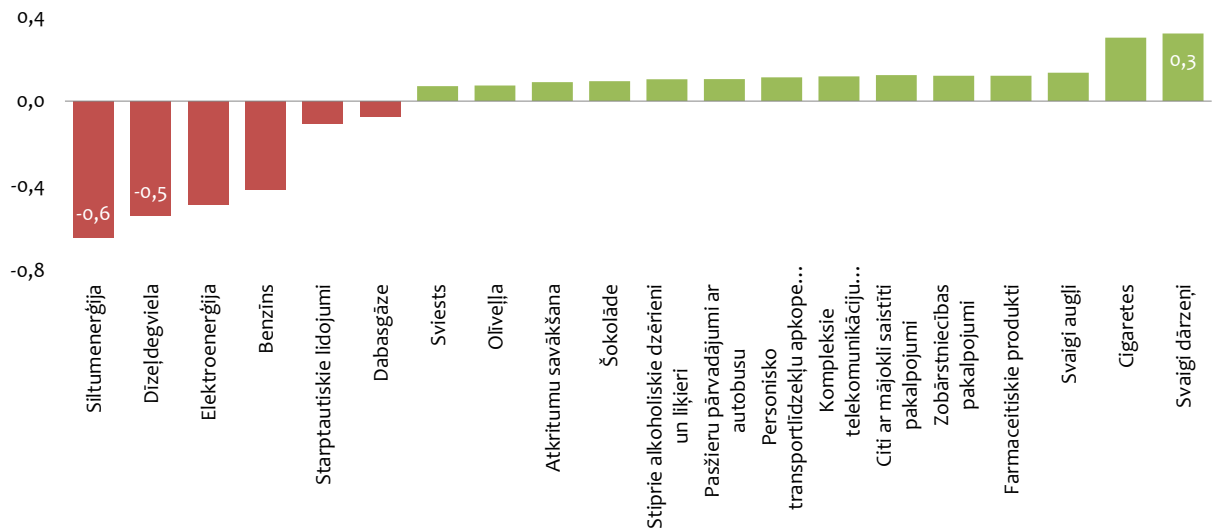
Patēriņa cenu indekss
iepriekšējā gada decembris = 100

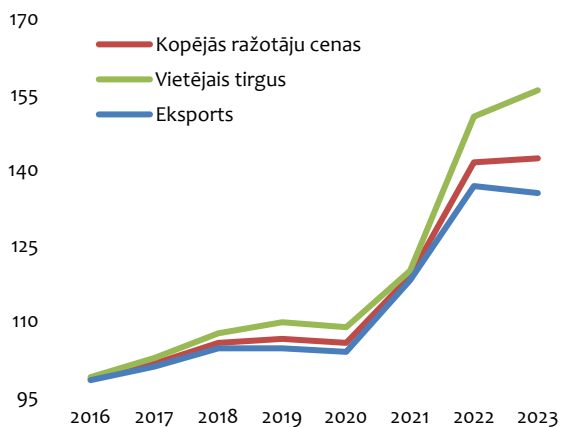
Kopumā 2024.gadā vidējā gada inflācija būs būtiski zemāka par 2023.gadā vēroto. Arī turpmāk galvenā ietekme uz cenu izmaiņām joprojām būs saistīta ar energoresursu un pārtikas cenu svārstībām pasaulē, kā arī to noteiks globālā attīstība. Vienlaikus inflāciju Latvijā ietekmēs dažādi piedāvājuma puses faktori saistībā ar nodokļu un tarifu palielināšanu, kā arī pieprasījuma puse, ko veicinās atalgojuma kāpums. Kopumā 2024.gadā vidējā gada inflācija sagaidāma 1-1,5 % robežās.

Patēriņa cenas preču un pakalpojumu grupās
ieguldījums 12-mēnešu izmaiņās, procentos

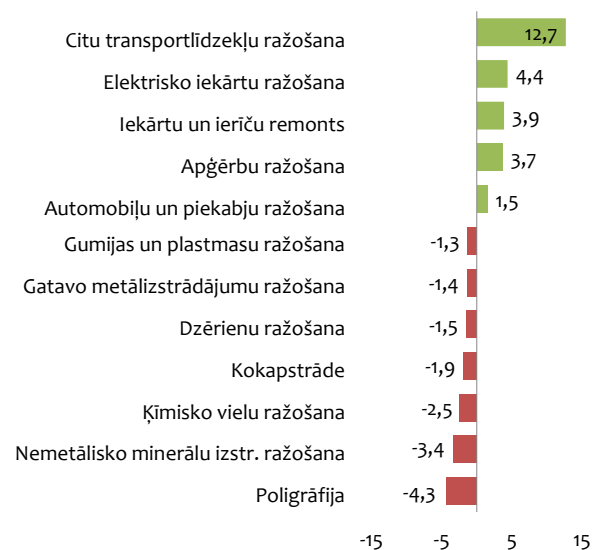
Preces un pakalpojumi ar lielāko ietekmi patēriņa cenu izmaiņās
ieguldījums 12 mēnešu izmaiņās 2024.gada septembrī, procentpunktos

2023.gadā energoresursu un izejvielu cenu krituma ietekmē ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā pieauga ļoti mēreni.

Ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā
2015.gads = 100

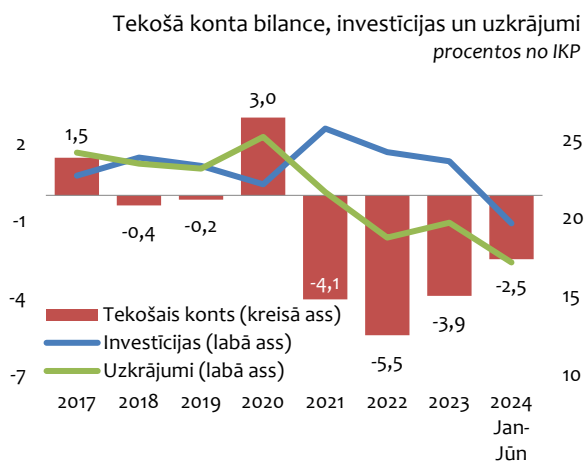
Arī 2024.gadā ražotāju cenu kāpums apstrādes rūpniecībā mērens. 2024.gada astoņos mēnešos ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā pieauga par 0,9 %. Vietējā tirgū realizētai produkcijai cenas auga par 0,5 %, bet eksportētajai produkcijai – par 1,1 %. Ietekmīgākais cenu kāpums bija kokapstrādē un pārtikas produktu ražošanā, bet lielākā samazinošā ietekme – poligrāfijā, nemetālisko minerālu izstrādājumu un gatavo metālizstrādājumu ražošanā.

2024.gadā kopumā apstrādes rūpniecības ražotāju cenas turpinās pieaugt mēreni. Ražotāju cenu līmeni lielā mērā ietekmē eksportētās produkcijas ražotāju cenu svārstības, ko pamatā nosaka pasaules izejvielu cenu dinamika. Jāatzīmē, ka 2024.gadā pasaules enerģijas un izejvielu cenas stabilizējas, kas varētu ietekmēt arī ražotāju cenu dinamiku. Būtiska ietekme uz ražotāju cenām joprojām ir nenoteiktībai izejvielu piegādēs saistībā ar saspringto ģeopolitisko situāciju. Arī vietējā tirgū realizētajai produkcijai cenas nedaudz pieaugs, ko galvenokārt ietekmē gan energoresursu un izejvielu cenu dinamika pasaulē, gan vietējā tirgū, kā piemēram koksne, neapstrādāta pārtika u.c. Vienlaikus vietējā tirgū realizētajai produkcijai ražotāju cenu dinamiku ietekmē izaugsmes tempi, kas šogad kopumā būs mēreni.

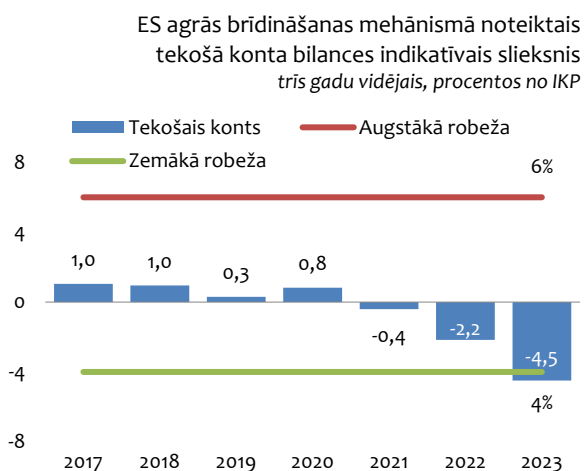
Ražotāju cenu straujākās izmaiņas
apstrādes rūpniecības nozarēs 2024.gada augustā
pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

MAKSĀJUMU BILANCE

Ārējo šoku ietekmē tekošā konta deficīts pēdējos gados saglabājas salīdzinoši augstā līmenī. 2021.gadā tekošā konta deficītu (4,1 % no IKP) būtiski ietekmēja energoresursu cenu kāpums, atjaunojoties ekonomiskajai aktivitātei pēc Covid-19 pandēmijas ierobežojumu mazināšanas, un strauji pieauga 2022.gadā saistībā ar Krievijas agresiju pret Ukrainu, sasniedzot 5,5 % no IKP. 2023.gadā konta deficīts samazinājās līdz 3,9 %, ko galvenokārt noteica importa sarukums. Arī 2024.gadā tekošā konta negatīvā bilance turpināja samazināties un pirmajā pusgadā bija 2,5 % no IKP.

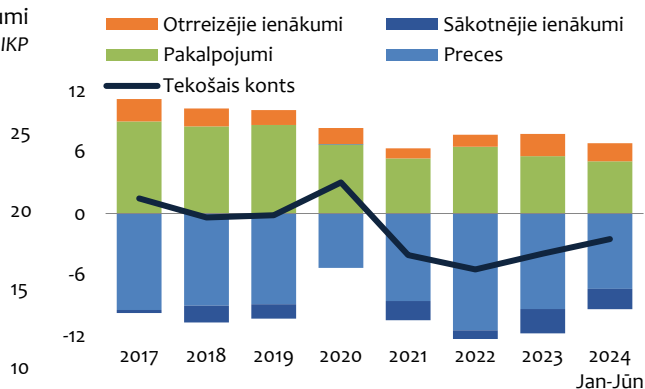
Saglabājoties tekošā konta lejupvērstām tendencēm, palielinājās arī ārējās nesabalansētības riski. 2023.gadā tika pārsniegts ES brīdināšanas mehānismā noteiktais tekošā konta trīs gadu vidējā deficīta indikatīvais sliekšnis.

Pēdējos gados ir vērojama ārējās tirdzniecības plūsmu vājināšanās. Tā galvenais cēlonis bija ekonomiskais šoks, ko vispirms izraisīja Covid-19 pandēmija, tad Krievijas invāzija Ukrainā, kas pastiprināja ārējās vides nenoteiktību. 2022.gadā eksporta dinamika bija mērenāka nekā importa. Energoresursu sadārdzināšanās un nepieciešamība mainīt to piegādes avotus Ukrainas kara dēļ būtiski palielināja

importa vērtību. Tā kā eksports turpināja pieaugt lēnāk nekā imports, tirdzniecības deficīts palielinājās līdz 11,4 % no IKP (2021.gadā – 8,6 %). 2023.gadā un 2024.gada 1.pusgadā, gan eksporta, gan arī importa vērtība samazinājās. Tomēr importa vērtībai samazinoties straujāk, ārējās tirdzniecības bilance nedaudz uzlabojās un bija, attiecīgi 9,3 % un 7,4 % no IKP. Ģeopolitiskās norises ir veicinājušas Latvijas ārējās tirdzniecības pārorientēšanu no Krievijas, kur importa apjomos arvien lielāka daļa ir ES valstīm.

Tekošais konts pa posteņiem procentos no IKP

Pakalpojumu tirdzniecības pārpalikums saglabājās, bet ir zemākā līmenī nekā pirms Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes. Pēdējos trīs gados (2021.-2023.) pakalpojumu pozitīvā bilance bija vidēji 5,8 % no IKP, kas ir mazāk nekā pirms Covid-19 pandēmijas gados (vidēji 8,7 % no IKP).

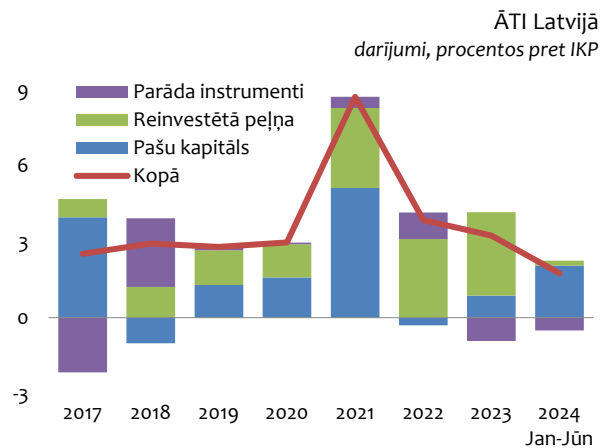
2023.gadā pakalpojumu importa un eksporta pieauguma tempi bija daudz lēnāki nekā 2022.gadā. Imports faktiskajās cenās palielinājās par 8,7 %, bet eksports pieauga daudz mērenāk – par 3,5 %, un pakalpojumu bilances pārpalikums sasniedza 5,6 % no IKP, kas ir par 0,9 procentpunktiem mazāks nekā 2022.gadā. Savukārt 2024.gada 1.pusgadā pakalpojumu imports samazinājās mērenāk nekā eksports, un pakalpojumu bilances pārpalikumu sasniedza 5,1 % no IKP.

Ienākumu un kapitāla konta izmaiņas galvenokārt ir saistītas ar ES fondu līdzekļu apgūšanu. Kapitāla konta bilance 2024.gada 1.pusgadā bija 1,4 % no IKP līmenī, kas ir nedaudz zemāks par vidējo pēdējo piecu gadu laikā (1,5 %).

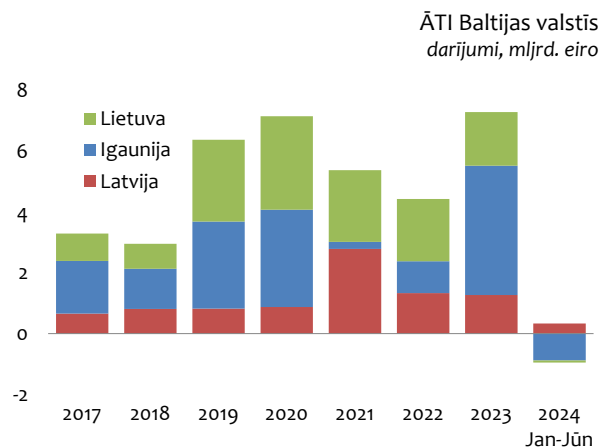
Finanšu konta bilances stāvokli pēdējos gados noteica valsts sektora parādu restrukturizācija, kā arī Eiropas Centrālās bankas ierobežojošās monetārās politikas īstenošana inflācijas apkarošanai. 2024.gada 1.pusgadā finanšu konta aktīvi pieauga mērenāk nekā saistības un finanšu konta bilance (ar rezerves aktīviem) bija -0,1 % no IKP līmenī. Maksājumu bilances kontu stāvokli tuvākajā nākotnē noteiks ģeopolitiskās situācija izmaiņas un to ietekme uz globālajām piegāžu ķēdēm, pārrobežu plūsmām un Latvijas ekonomiku kopumā.

ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS

Ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) plūsmu intensitāte ir bijusi mērena. To galvenokārt ietekmēja Covid-19 pandēmijas izplatības ierobežojumi, kā arī nestabilitāte pasaules ekonomikā. Karš Ukrainā palielināja ģeopolitisko notikumu izraisīto nenoteiktību un radīja negatīvu spiedienu uz globālajām ĀTI plūsmām.

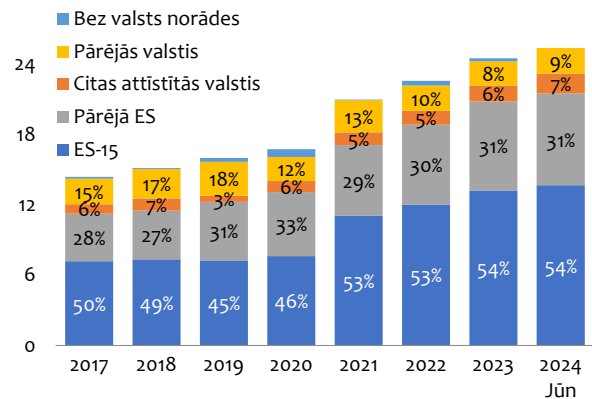
Baltijas valstīs kopumā tiešo investīciju pārrobežu plūsmas 2024.gadā 1.pusgadā bija negatīvas, sasniedzot gandrīz -0,6 mljrd. eiro, t.i. -0,8 % no IKP. To būtiski ietekmēja ĀTI aizplūšana no Igaunijas ekonomikas, kas 2024.gada 1.pusē bija -0,9 mljrd. eiro. Lielākais tiešo investīciju samazinājums Igaunijā bija finanšu un apdrošināšanas darbībās. Lietuvā ĀTI neto plūsmas bija tuvu nullei. Turklāt Latvijā šī gada 1.pusgadā ĀTI neto plūsmas saglabā pozitīvu dinamiku.

2024.gada pirmajā pusgadā ĀTI darījumi bija gandrīz uz pusi mazāka apjomā nekā pirms gada un veidoja 1,8 % no IKP. Lielā mērā to noteica reinvestētas peļņas mērenāks pieaugums. Savukārt, salīdzinot ar iepriekšējā gada 1.pusgadu, investīcijas uzņēmumu pašu kapitālā bija gandrīz 4,5 reizes lielākā apjomā.

Vājās ekonomiskās aktivitātes atspoguļojās arī ĀTI ienākumos. 2024.gada 1.pusē tie bija par 15 % mazāki nekā pirms gada. Par gandrīz 26 % palielinājās dividendes.

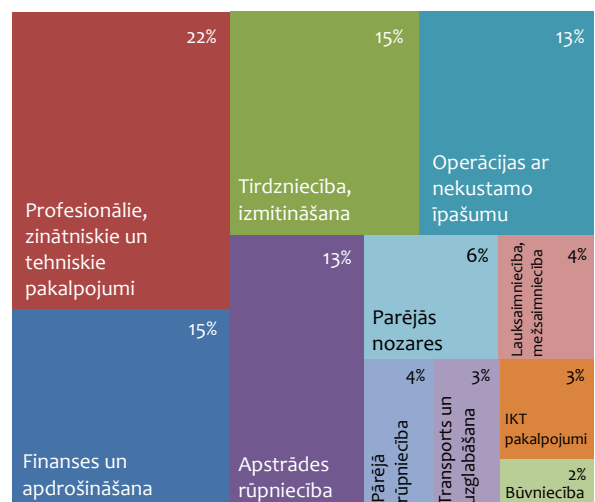
ĀTI pa valstīm atlikumi perioda beigās, mljrd. eiro un procentos

Uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā 2024.gada jūnija beigās sasniedza 25,4 mljrd. eiro, t.i. 64,7 % no IKP. Gada laikā tās pieauga par 5,6 % jeb 1,3 mljrd. eiro. ĀTI ģeopolitiskā struktūra ir samērā stabila. Tajā dominē ES uzņēmēju investīcijas, kas 2024.gada jūnija beigās veidoja 84,4 % no kopējām uzkrātajām ĀTI. Lielākā ieguldītājvalsts Latvijas ekonomikā ir Zviedrija. Tās uzņēmēju uzkrātās investīcijas kopš 2020.gada ir augušas 2,7 reizes un 2024.gada jūnija beigās veidoja 29,7 % no visām uzkrātajām ĀTI. Apjomīgi ir arī Igaunijas, Lietuvas, Vācijas, Kipras, Krievijas, Nīderlandes un Dānijas uzņēmēju ieguldījumi.

Ir mainījusies uzkrāto ĀTI nozaru struktūra. Pateicoties apjomīgiem ieguldījumiem profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarē, tās daļa uzkrāto ĀTI kopapjomā kopš 2021.gada būtiski palielinājās un 2024.gada jūnija beigās bija 22,4 %. Nozīmīgi ieguldījumi ir veikti finanšu starpniecībā (15,1 % no visām ĀTI), tirdzniecībā (13,7 %), darījumos ar nekustamo īpašumu (12,7 %) un apstrādes rūpniecībā (13,4 %).

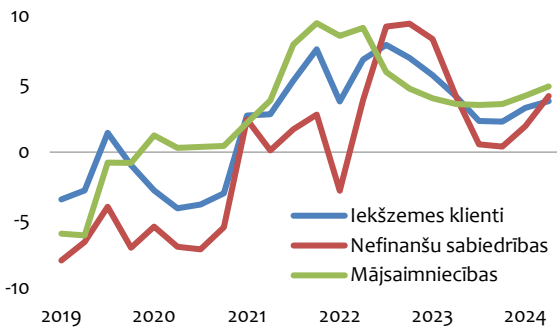
ĀTI pa nozarēm atlikumi 2024.gada jūnija beigās

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI

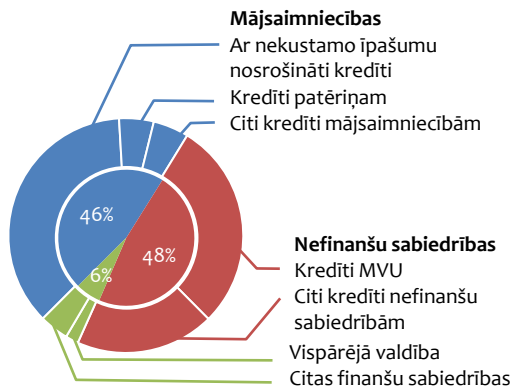
Banku sektors darbojas noturīgi¹. Noguldījumi palielinās, tomēr kreditēšanā aktivitāte joprojām ir mērena, uzņēmējdarbības kreditēšana vērtējama kā vāja.

Nebanku klientu kredītu atlikumu dinamika perioda beigās, pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

Kopējais banku kredītportfelis 2024.gada jūnija beigās bija 16,3 mljrd. eiro. No tā iekšzemes nebanku klientiem bija izsniegti 13,7 mljrd. eiro, pieaugums gada griezumā – par 3,7 %. Nefinanšu sabiedrību kredītportfelis pieauga par 4,1 %, kamēr MVU kreditēšana attīstījās straujāk – par 8,7 %, mājsaimniecību kreditēšana pieauga par 4,8 %.

Rezidentu nebanku klientu kredītportfelis 2024.gada jūnija beigās, procentos

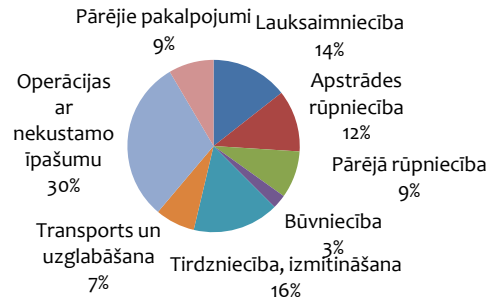

Kredītu sadalījums pa nozarēm liecina, ka 2024.gada jūnija beigās līderis joprojām bija operācijas ar nekustamo īpašumu, šai nozarei izsniegti 30 % no visiem iekšzemes uzņēmumu kredītiem. Tirdzniecības un izmitināšanas, kā arī lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares sekoja ar attiecīgi 16 % un 14 %.

Līdz 2022.gadam eiro izsniegto ilgtermiņa kredītu procentu likmes būtiski nemainījās. 2023.gadā strauji kāpa kredītu procentu likmes, ko noteica ECB lēmumi par bāzes procentu likmju paaugstināšanu inflācijas ierobežošanai. 2024.gadā pieaugums ir apstājies un sākas lēns

samazinājums. Jūnija beigās nefinanšu sabiedrībām ilgtermiņa un īstermiņa kredītu procentu likme bija attiecīgi 6,06 % un 6,88 %, savukārt mājsaimniecībām kredītiem mājokļa iegādei – 5,98 % un 6,25 %.

Iekšzemes nefinanšu sabiedrību kredītportfelis pa nozarēm 2024.gada jūnija beigās, procentos

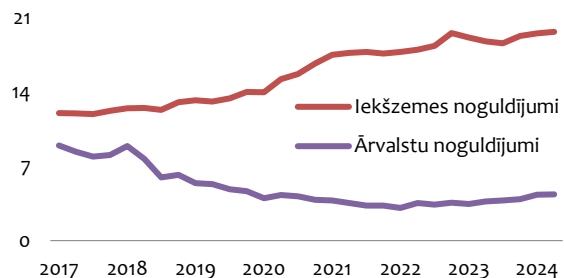
Banku sektorā palielinās konkurence. 2024.gada augustā darbu uzsāka Indexo banka. Tā ir pirmā jaunā banka Latvijā, kas saņēmusi licenci pēc iestāšanās eirozonā.

ECB bāzes procentu likmju paaugstināšana rezultējās kredītu sadārdzinājumā un banku sektora virspelnā. Tā līdzsvarotai 2024.gadā stājās spēkā UIN likuma grozījumi, kas paredz bankām ieviest obligāto avansa maksājumu, kā arī tika ieviesta hipotekāro kredītu procentu maksājumu daļēja kompensācija.

Latvijā paredz ieviest banku solidaritātes iemaksas, kuras darbotos no 2025.-2027.gadam. Ar tām tiktu aplikta banku neto procentu ienākumu daļa, kas par vairāk nekā 50 % pārsniedz vidējos gada neto procentu ienākumus 2018.-2022.gadu periodā. Aktivizējot kreditēšanu, iemaksu apmēri tiktu samazināti.

2024.gada jūnija beigās noguldījumi bankās gada laikā pieaugot par 7 %, veidoja 24 mljrd. eiro. Iekšzemes noguldījumi šajā laikā bija par 4,9 % lielāki kā pirms gada un veidoja 82 % no kopējā noguldījuma apjoma. Ārvalstu noguldījumu palielinājās par 17,7 % un to īpatsvars bija 18 %. Salīdzinājumam – 2015.gadā ārvalstu noguldījumu īpatsvars pārsniedza pusi no visiem noguldījumiem.

Iekšzemes un ārvalstu noguldījumi bankās miljardi eiro

¹ Šajā nodaļā izmantoti Latvijas Bankas dati

KOPBUDŽETS UN VALSTS PARĀDS

Covid-19 pandēmija ir izraisījusi būtiskas izmaiņas līdz šim īstenojamajā fiskālajā politikā. 2020.gadā ES tika aktivizēta „Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) vispārējā izņēmuma klauzula”, ļaujot ES valstīm palielināt vispārējās valdības budžeta deficītu 2020.-2022.gadā tādā apmērā, cik ir nepieciešams pandēmijas izsauktā ekonomikas kaitējuma mazināšanai. Ņemot vērā Krievijas-Ukrainas karu un visām ar to saistītajām sekām, SIP vispārējā izņēmuma klauzula bija spēkā arī 2023.gadā.

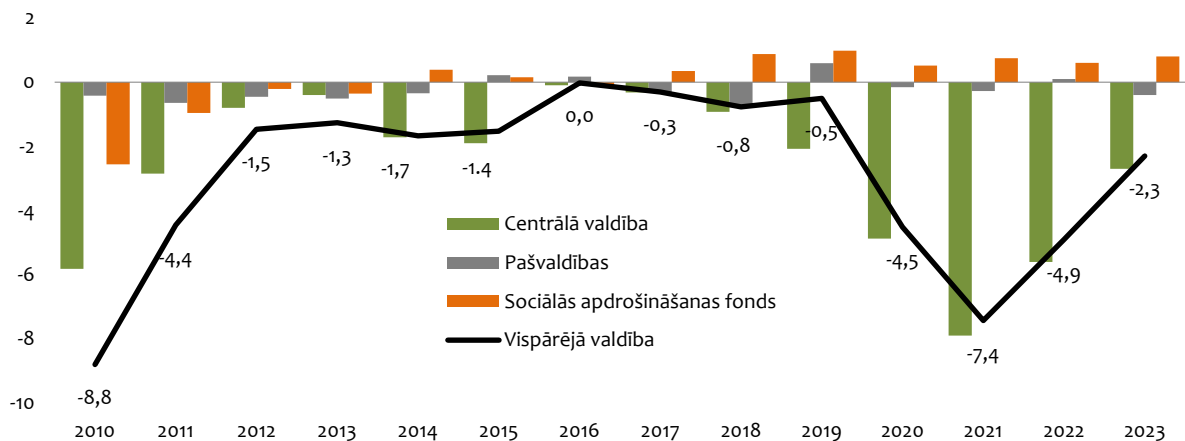
Covid-19 pandēmijas ietekmē budžeta deficīts Latvijā 2020.gadā pieauga līdz 4,5 % no IKP jeb 1,3 mljrd. eiro, bet 2021.gadā – līdz 7,4 % no IKP jeb 2,4 mljrd. eiro. 2022.gadā tas nedaudz samazinājās un bija 4,9 % no IKP jeb 1,8 mljrd. eiro. Vispārējās valdības budžeta deficīts 2023.gadā bija 0,9 mljrd. eiro jeb 2,3 % no IKP. Saeima

2024.gadam ir apstiprinājusi budžetu ar deficītu 2,8 % apmērā no IKP apmērā. Atbilstoši Finanšu ministrijas prognozēm 2024.gadā budžeta deficīts varētu būt 2,6 % no IKP. 2025.gadam valdība ir iesniegusi Saeimā budžetu ar deficītu 2,9 % no IKP.

Vispārējās valdības budžets

	2020	2021	2022	2023
Ieņēmumi, mljrd. eiro	11,5	12,5	13,9	15,6
% pret IKP	39,2	38,7	38,6	40,0
Izdevumi, mljrd. eiro	12,8	14,9	15,7	16,5
% pret IKP	43,7	46,1	43,5	42,3
Bilance, mljrd. eiro	-1,3	-2,4	-1,8	0,9
% pret IKP	-4,5	-7,4	-4,9	-2,3

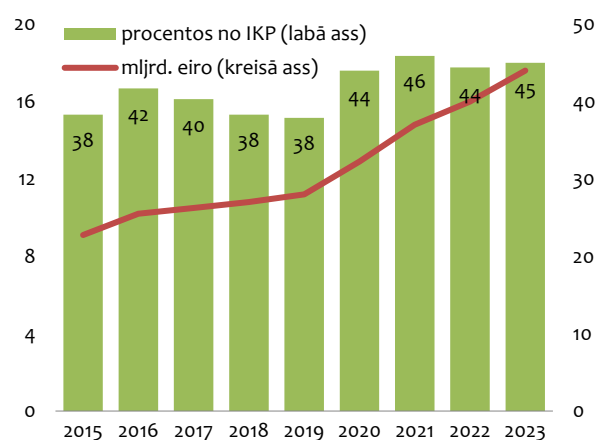
Vispārējās valdības sektora budžeta bilancē sadalījumā pa apakšsektoriem procentos no IKP

Neskatoties uz budžeta deficīta pieaugumu pēdējos gados vispārējās valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES. Covid-19 uzliesmojums izraisīja nepieciešamību ievērojamā apmērā nodrošināt finansējumu Covid-19 izraisītās krīzes ietekmes mazināšanai. Valsts parāda apjoms 2021.gadā pieauga līdz 45,9 % no IKP jeb 14,8 mljrd. eiro. Tā kā nominālā IKP pieaugums augstas inflācijas apstākļos ir straujš, tad 2022.gadā tas attiecībā pret IKP samazinājās līdz 44,4 %, bet nominālā izteiksmē pieauga līdz 16 mljrd. EUR. 2023.gadā valsts parāds bija 17,6 mljrd. EUR jeb 45,0 % no IKP. Jāatzīmē, vispārējās valdības parāda pieaugumu 2023.gadā ietekmēja trīs jaunu eiroobligāciju emisijas.

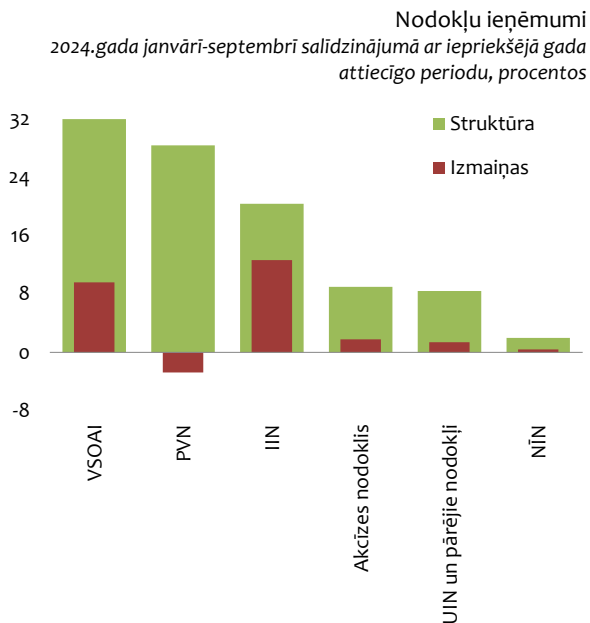
2024.gadā tiek prognozēts vispārējās valdības parāds 45,8 % no IKP, bet 2025.gadā 47 % no IKP. Sagaidāms, ka vidējā termiņā Fiskālās disciplīnas likumā noteiktais parāda nosacījums 60 % no IKP tiks ievērots.

Vispārējās valdības konsolidētais bruto parāds pēc nominālvērtības gada beigās

BUDŽETA IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI

Kopš 2011.gada pieaug valsts konsolidētā budžeta ieņēmumi. Covid-19 krīzes rezultātā budžeta ieņēmumi vienīgi 2020.gadā mazliet samazinājās. Ekonomikas izaugsmei atjaunojoties, pieauguma tendence turpinās. 2024.gada janvāri-septembrī budžeta ieņēmumi palielinājās par 13 %, salīdzinot ar 2023.gada 9 mēnešiem.

Ieņēmumi 2024.gada 9 mēnešos pieauga gandrīz visās lielākajās nodokļu grupās. Labvēlīgā darba tirgus situācija un algas pieaugums turpina noteikt nodarbinātības nodokļu dinamiku. Ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa šajā periodā pieauga par 12,6 % salīdzinājumā ar 2023.gada janvāri-septembri, bet ieņēmumi no valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām – par 9,6 %.

Patēriņa nodokļu dinamika 2024.gadā algu pieauguma kontekstā liecina par pieaugošu noslieci uzkrāt. Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi 9 mēnešos saruka par 2,7 %, kamēr akcīzes nodokļa ieņēmumi pieauga par 1,8 %. Kapitāla nodokļu ieņēmumi turpināja palielināties: uzņēmuma ienākumu nodokļa ieņēmumi – par 33,2 % un nekustamā īpašuma nodokļa – par 0,4 %.

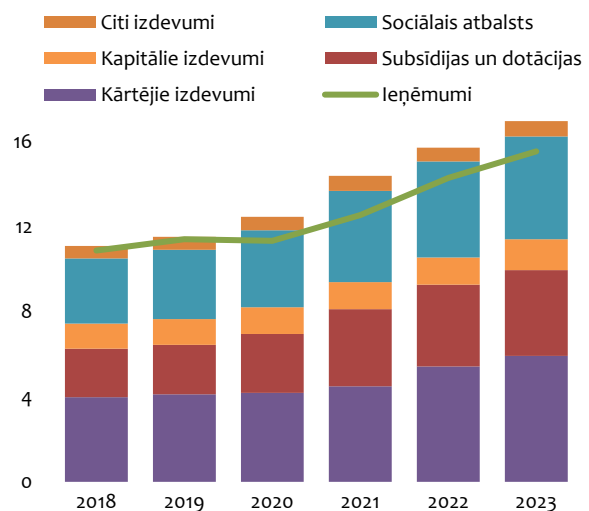
Valsts konsolidētā budžeta izdevumi 2024.gada 9 mēnešos bija par 8,3 % lielāki kā 2023.gada janvāri-septembrī. Budžeta izdevumu posteņu dinamikā lielākā ietekme bija izdevumu pieaugumam atbildībām aizsardzības, drošības un tieslietu sektoru darbiniekiem, kā arī pedagogiem. Kapitālo izdevumu pieauguma temps bija 11,8 %, kārtējo izdevumu – 9,6 %. Lēnāk pieauga sociālā atbalsta izdevumi un izdevumi subsīdijām un dotācijām, attiecīgi par 7,3 % un 2,1 %.

Valsts konsolidētais kopbudžets

	mljrd. eiro		izmaiņas procentos	
	2022	2023	2024 Jan-Sep	2024 Jan-Sep
Ieņēmumi, tai skaitā:	14,3	15,6	13,1	13,0
Nodokļu ieņēmumi, tai skaitā:	11,6	12,6	10,0	7,2
Sociālās apdrošināšanas iemaksas	3,5	3,8	3,2	9,6
Pievienotās vērtības nodoklis	3,6	3,9	2,8	-2,7
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	2,3	2,5	2,0	12,6
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	0,4	0,5	0,6	33,2
Akcīzes nodoklis	1,1	1,2	0,9	1,8
NĪN	0,2	0,2	0,2	0,4
Pārējie nodokļi	0,4	0,4	0,4	6,9
Citi ieņēmumi	2,7	3,0	3,1	36,2
Izdevumi	15,7	17,0	12,5	8,3

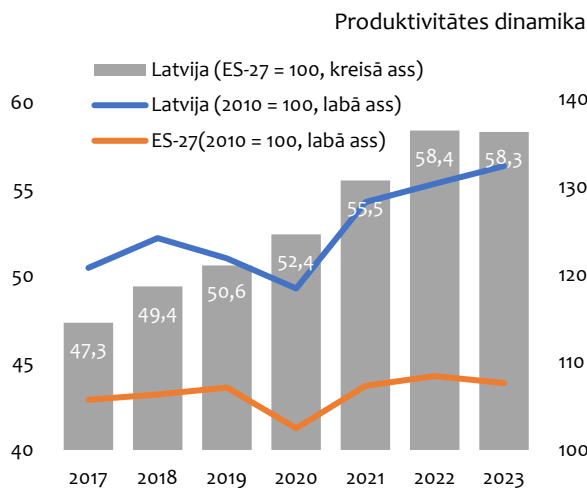
Apskatot budžeta izdevumus pēc funkcionālajām kategorijām, redzams, ka 2024.gada 9 mēnešos jomas ar lielāko pieauguma tempu bija sabiedriskā kārtība un drošība, aizsardzība, un izglītība. Strukturālā aspektā sociālās aizsardzības jomas izdevumiem tradicionāli ir lielākais īpatsvars, veidojot gandrīz 1/3 no konsolidētā budžeta izdevumiem. Nākamās jomas šajā periodā izdevumu ziņā ir izglītība un vispārējie valdības dienesti.

Valsts konsolidētais kopbudžets pa posteņiem mljrd. eiro

PRODUKTIVĪTĀTE UN KONKURĒTSPĒJA

Produktivitātes dinamika pēdējos gados ir svārstīga. Atjaunojoties ekonomiskām aktivitātēm, 2021.gadā produktivitāte pieauga par 8,3 %. Lai arī 2022. un 2023.gadā ekonomikas izaugsme bija mērenāka, tomēr to galvenokārt noteica straujāks produktivitātes nekā nodarbināto skaita pieaugums. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, produktivitāte pēdējos divos gados pieauga par 1,6 procentiem. Arī 2024.gadā produktivitātei saglabājās mēreni pozitīvā dinamika. Šī gada 1.pusgadā tā bija par 0,9 % augstākā līmenī nekā pirms gada. IKP uz vienu nodarbināto Latvijas tautsaimniecībā kopumā 2023.gadā sasniedza 58,3 % (72,8 % pēc PPS) no vidējā ES līmeņa. Kopš 2019.gada produktivitātes plaisa ar ES vidējo līmeni (pēc PPS) ir samazinājusies par gandrīz 4 procentpunktiem.

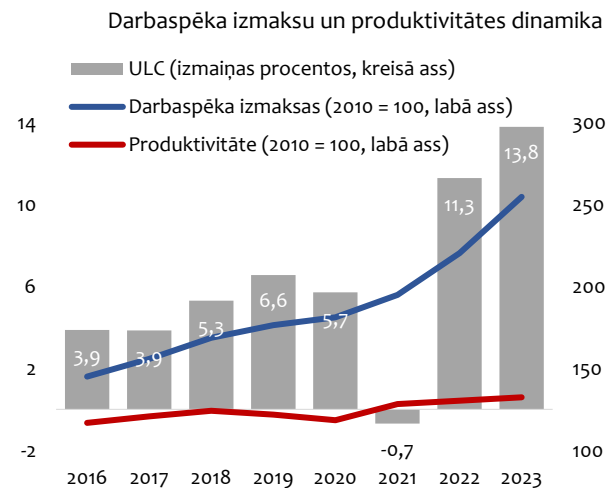
Darbspēka izmaksas turpina pieaugt. Pēdējos trīs gados darbspēka izmaksas pieauga vidēji gadā par 12 %, kas ir gandrīz divreiz straujāk nekā pirms Covid-19 pandēmijas. Turklāt produktivitātes dinamika bija daudz mērenāka – vidēji pieauga par 3,8 % gadā. Darbspēka izmaksu straujāks nekā produktivitātes kāpums būtiski pasliktināja izmaksu konkurētspējas rādītājus. Nominālais ULC 2023.gadā palielinājās par 13,8 %, kas bija straujākais kāpums pēdējos desmit gados. Arī 2024.gadā darbspēka izmaksas aug. Šī gada 1.pusē, salīdzinot ar 2023.gada 1.pusi, darbspēka izmaksas pieauga par 10,8 % un ULC – par 9,9 %.

Baltijas valstīs nominālā ULC pieaugums ir straujāks nekā vidēji ES (10,6 %) un šim rādītājam ir būtiski pārsniegts ES brīdināšanas mehānisma (MIP) noteiktais sliekšnis (9 %).

Reālais efektīvais valūtas kurss (REER) pieaug. Uz patēriņa cenu indeksa balstīts REER pret 42 tirdzniecības partnervalstīm periodā no 2020. līdz 2023.gadam pieauga par 10,8 %, kas ir divreiz lielāks par MIP noteikto sliekšni.

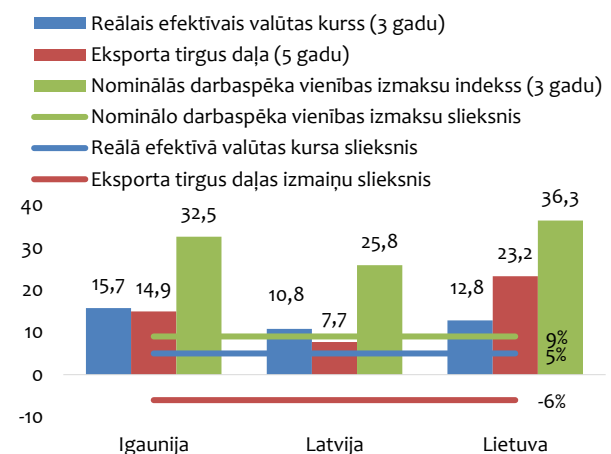
Latvijas eksporta tirgus daļas pasaules tirgos ilgtermiņa dinamika palēninās. Piecos gados (2019.-2023.gadā)

Latvijas eksporta daļa pasaules tirgos pieauga par 7,7 %, ko lielā mērā ietekmēja 2020.gada pozitīvās izmaiņas preču eksporta tirgū. Kopš 2019.gada Latvijas daļa preču eksporta tirgū palielinājās par 9,9 %, savukārt pakalpojumu daļa – par 2 %, ko galvenokārt noteica pakalpojumu tirgus daļas samazinājums 2019. un 2021.gadā, attiecīgi par 3,4 % un 5,4 % pandēmijas izplatības ierobežojumu dēļ.

Produktivitātes lēnās dinamikas apstākļos darbspēka izmaksu kāpums rada būtisku spiedienu uz Latvijas uzņēmēju izmaksu konkurētspēju. Ekonomisko aktivitāšu vājināšanās ir maz ietekmējusi stāvokli darba tirgū. Tas liecina, ka darbspēka trūkuma problēma ir aktuālā uzņēmējiem, un neraugoties uz ekonomisko aktivitāšu palēnināšanos tiek saglabātas darbavietas. Savukārt inflācijas spiedienā algas turpina pieaugt. Šīs tendences arvien vairāk palielina plaisu starp produktivitātes un darbspēka izmaksām. Produktivitātes noturīgi pozitīvo dinamiku lielā mērā noteiks strukturālās izmaiņas Latvijas tautsaimniecībā virzībā uz augstākas pievienotās vērtības aktivitātēm un zināšanu ietilpīgām nozarēm.

Konkurences rādītāju izmaiņas procentos

BRĪDINĀŠANAS MEHĀNISMS

Atbilstoši 2011.gadā Eiropas Savienībā pieņemtajiem ekonomiskās un fiskālās politikas uzraudzības noteikumiem ir izveidota makroekonomiskās nesabalansētības procedūra, kuras mērķis ir savlaicīgi identificēt (ar brīdināšanas mehānisma rādītāju saraksta palīdzību) un koriģēt makroekonomiskās nesabalansētības.

2024.gada Brīdināšanas mehānisma ziņojumā (BMZ) Latvija nav atzīmēta to 11 ES dalībvalstu vidū, kurām tika konstatētas makroekonomiskās nesabalansētības.

Latvijas rezultātu apkopojums (ieskaitot statistikas precizējumus pēc BMZ publikācijas), liecina, ka 2022.gadā četri rādītāji pārsniedza indikatīvos sliekšņus – reālais efektīvais valūtas kurss, nominālās darbaspēka vienības izmaksu indekss, ekonomiski aktīvā darbaspēka līmenis un jauniešu bezdarba līmenis.

BMZ ir atzīmēts, ka ir notikusi strauja inflācijas mazināšanās – no 22 % maksimuma 2022.gada septembrī, salīdzinot ar iepriekšējā gada septembri, uz 2,4 % 2023.gada oktobrī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada oktobri.

Ārējo ilgtspēju ietekmē tekošā konta deficīts, kas saglabājas salīdzinoši liels, bet ar tendenci samazināties. To

veicina preču bilances un kapitāla konta uzlabojumi. Neto starptautisko investīciju pozīcija 2022.gadā saglabājās stabila un bija -26,5 % no IKP. Latvijas saistības lielā mērā sastāv no valsts obligācijām un ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, kuru apjoms pārsniedz citu finanšu instrumentu apjomu.

Izmaksu konkurētspējas problēmas nemazinās. Nominālās darbaspēka vienības izmaksas jau vairākus gadus strauji pieaug. 2024.gadam tiek prognozēta vienības darbaspēka izmaksu pieauguma tempu sabremzēšanās.

Nefinanšu uzņēmumu parāda un māsaimniecību parāda attiecība pret IKP ir zema. Nefinanšu uzņēmumu parāda attiecība 2023.gada pirmajā pusē kopumā nemainījās, savukārt, māsaimniecību parāds turpināja samazināties.

Mājokļu cenu pieaugums 2022.gada pirmajā pusē pātrinājās, bet pēc tam samazinājās. Tiek lēsts, ka šo izmaiņu rezultātā mājokļu cenas ir pārvērtētas par 12 %.

Banku sektors ir stabils un labi kapitalizēts, to rentabilitāte ir tuvu ES vidējam rādītājam. Ienākumus nenesošo kredītu īpatsvars samazinās. Kredītu dinamika ir piezīmēta.

Makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras rādītāju saraksts Latvijai

	Robežvērtības	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ārējā nelīdzsvarotība un konkurētspēja							
Tekošā konta bilance (% no IKP, 3 gadu vidējais)	-4%/6%	0,9	0,3	0,8	-0,4	-2,0	-4,3
Neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (% no IKP)	-35%	-45,4	-40,1	-34,0	-27,0	-26,5	-25,2
Reālais efektīvais valūtas kurss – 42 tirdzniecības partneri, SPCI deflators (% izmaiņas 3 gadu laikā)	±5%* & ±11%	5,1	3,8	5,8	2,3	5,3	10,8
Eksporta tirgus daļa – % no pasaules eksporta (% izmaiņas 5 gadu laikā)	-6%	8,0	3,5	14,0	7,7	11,9	-2,1
Nominālās darbaspēka vienības izmaksu indekss (% izmaiņas 3 gadu laikā)	9%* & 12%	13,2	16,0	17,4	11,2	16,2	25,8
Iekšējās nesabalansētības							
Mājokļu cenu indekss (% izmaiņas gadā, deflēts)	6%	6,3	5,5	3,5	7,2	0,4	-4,0
Privātā sektora kredītplusma (izteikta % no IKP, konsolidēta)	14%	0,1	1,8	-1,4	1,8	3,4	1,2
Privātā sektora parāds (izteikts % no IKP, konsolidēts)	133%	70,6	67,8	66,0	60,2	56,3	54,4
Vispārējās valdības parāds (izteikts % no IKP)	60%	38,3	37,9	44,0	45,9	44,4	45,0
Bezdarba līmenis (3 gadu vidējais rādītājs)	10%	8,6	7,5	7,3	7,3	7,5	7,0
Finanšu sektora saistības kopā (% izmaiņas gadā)	16,5%	-3,7	4,6	10,2	13,5	4,0	4,7
Nodarbinātības rādītāji							
Ekonomiski aktīvā darbaspēka līmenis – no visiem iedzīvotājiem, kuru vecums ir no 15 līdz 64 gadiem (izmaiņas 3 gadu laikā procentpunktos)	-0,2 procentpunkti	1,9	1,1	1,1	-1,8	-0,5	-1,4
Ilgtermiņa bezdarba līmenis – no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, kuru vecums ir no 15 līdz 74 gadiem (izmaiņas 3 gadu laikā procentpunktos)	0,5 procentpunkti	-1,5	-1,7	-1,2	-1,1	-0,7	-0,6
Jauniešu bezdarba līmenis – no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, kuru vecums ir no 15 līdz 24 gadiem (izmaiņas 3 gadu laikā procentpunktos)	2 procentpunkti	-4,1	-4,8	-2,1	2,6	2,6	-2,6

* – eirozonas valstīm; .. – nav datu;

Piezīme: ar oranžo fonu izceltie skaitļi pārsniedz agrās brīdināšanas mehānismā noteiktās robežvērtības jeb sliekšņus

Avots: MIP procedūras rādītāji, Eurostat

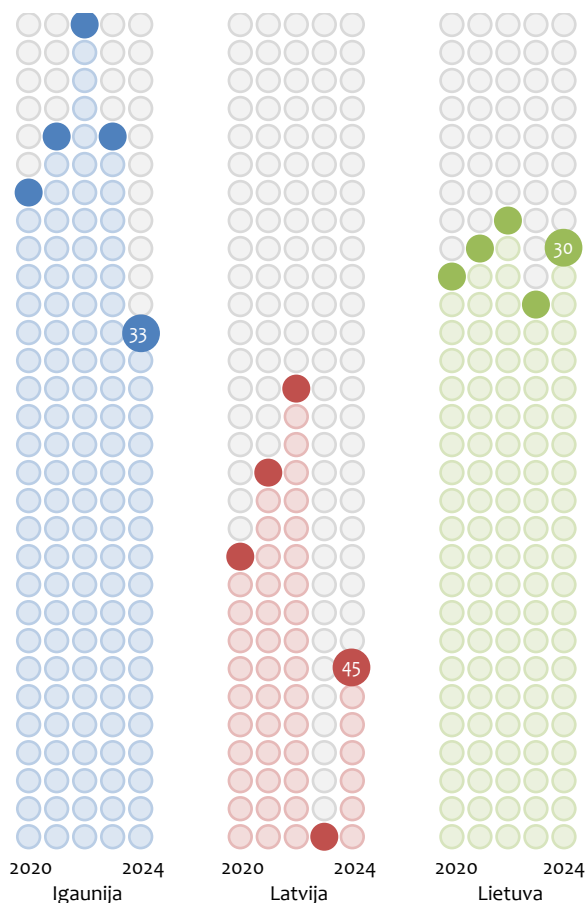
2024 | 2

LATVIJA STARPTAUTISKAJOS REITINGOS

Starptautiskā vadības attīstības institūta, Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas, Eiropas Komisijas un citu organizāciju veidotie reitingi raksturo Latviju kā augsti attīstītu valsti, kas ar dažādām sekmēm pārvar dažādus ārējos satricinājumus, bet vienlaikus saglabā augstu attīstības potenciālu.

Starptautiskā vadības attīstības institūta (IMD) ikgadēji publicētajā **Pasaules konkurētspējas reitingā 2024** (*World Competitiveness Ranking 2024*) Latvija 64 valstu vidū ir ierindojusies 45.vietā, uzlabojot savu vietu par 6 pozīcijām salīdzinājumā ar 2023.gadu.

Baltijas valstu vietas Pasaules konkurētspējas reitingā

Avots: IMD, *World Competitiveness Ranking 2024*

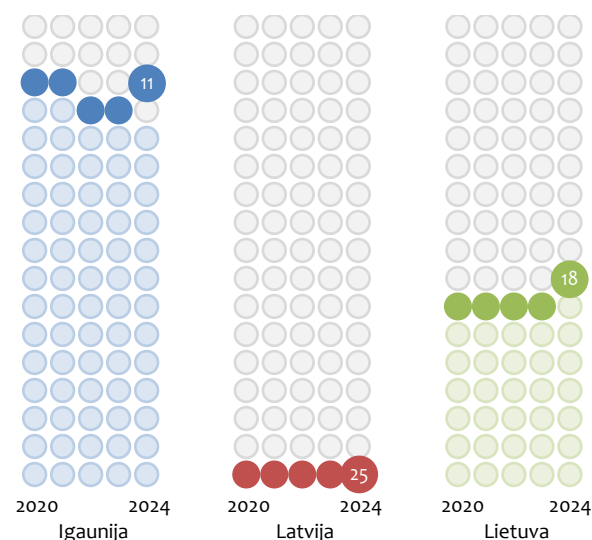
Pēc būtiska krituma 2023.gada reitingā, 2024.gadā ir notikusi atgūšanās vairākās pozīcijās kā, piemēram, starptautiskā tirdzniecība, uzņēmējdarbības likumdošana, uzņēmējdarbības efektivitāte vadības praksei un attieksmei un vērtībām, kā arī bāzes infrastruktūra un tehnoloģiskā infrastruktūra. Tīkmēr ekonomisko sniegumu būtiski pasliktināja cenu rādītājs, kas balstīts uz 2023.gada

rezultātu, kad patēriņa cenu indekss bija sasniedzis maksimālo vērtību. Vienlaikus ir atzīmēts, ka joprojām saglabājas augsts ārvalstu investīciju līmenis pret IKP, kā arī kvalificēts darbaspēks darbojas kā ekonomikas pievilcības faktors.

Eiropas Komisijas ikgadēji publicētajā **Eiropas inovācijas rezultātu pārskatā 2024** (*European Innovation Scoreboard 2024*) Latvija 27 ES valstu vidū ir ierindota 25.vietā un atrodas *pieticīgo novatoru* valstu grupā.

Pārskatā ir atzīmēts, ka Latvijas salīdzinošās stiprās puses ir iedzīvotāju ar augstāko izglītību īpatsvars, preču zīmju pieteikumu skaits, publiskā un privātā sektora autoru kopīgo publikāciju skaits.

Baltijas valstu vietas Eiropas Inovācijas rezultātu pārskatā*

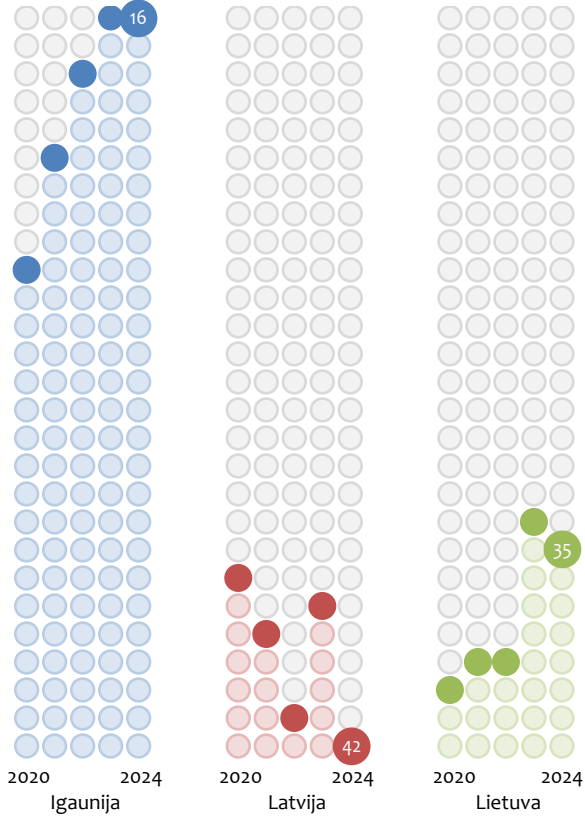

Avots: European Commission, *European Innovation Scoreboard 2024*
* tikai ES-27 dalībvalstis

Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO) sagatavotajā **Globālajā Inovācijas indeksā 2024** (*Global Innovation Index 2024*) Latvija ir ierindojusies 42.vietā starp 133 apsekotajām valstīm.

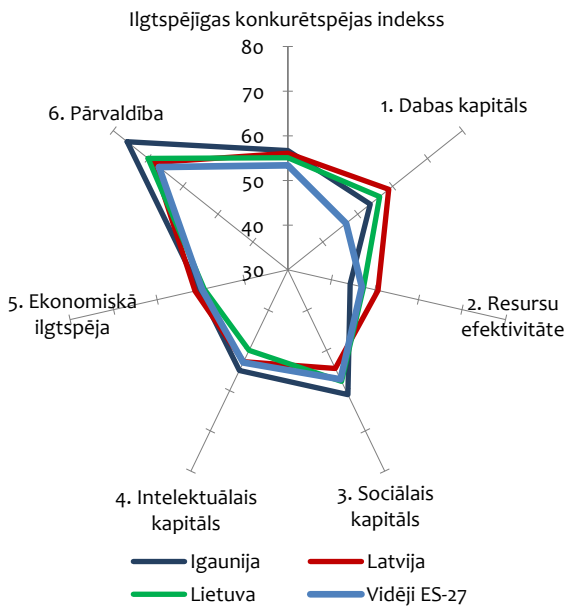
Kā Latvijas stiprās puses ir izceltas: augstskolā uzņemto vidējo izglītību ieguvušo īpatsvars, ārvalstu studentu skaits, IKT izmantošana, formālo apmācību piedāvājošo uzņēmumu īpatsvars, zinātnisko grādu saņēmušo nodarbināto sieviešu īpatsvars, ISO 9001 sertifikātu skaits, kultūras un radošo pakalpojumu eksports, nacionālo spēlfilmu skaits, radošo industriju preču eksports, radošo mobilo lietotņu skaits.

Baltijas valstu vietas Globālajā Inovāciju indeksā

Avots: Cornell University, INSEAD, WIPO, Global Innovation Index 2024: Unlocking the Promise of Social Entrepreneurship

Baltijas valstu sniegums Globālajā ilgtspējīgas konkurētspējas indeksā un tā pilāros (vērtējuma skala no 0-100, kur 100 ir labākais vērtējums)

Avots: SolAbility, Global Sustainable Competitiveness Index 2023

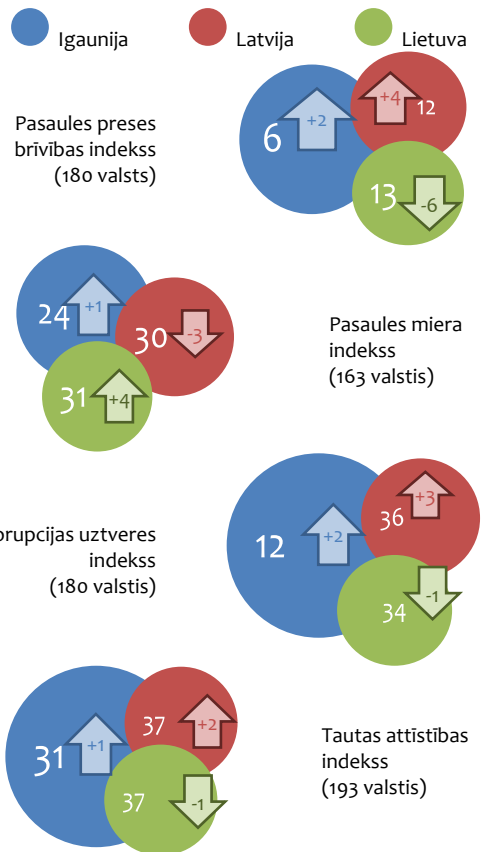
2023.gada Šveices uzņēmuma SolAbility veidotajā **Globālajā ilgtspējīgas konkurētspējas indeksā** (*Global Sustainable Competitiveness index*), kas balstīts uz 6 pilāriem: dabas kapitāls, resursu efektivitāte, sociālais kapitāls, intelektuālais kapitāls, ekonomiskā ilgtspēja un pārvaldība, Latvija ieņēma 9.vietu starp 180 pasaules valstīm (Igaunija – 7.vietu, Lietuva – 14.vietu).

Dabas kapitāla pilārā Latvija atrodas augstajā 7.vietā, un līdzīgi kā citas Skandināvijas un Baltijas reģiona valstis gada laikā ir uzlabojusi savu vērtējumu, kamēr 60 % pētījumā aptvertu valstu dabas kapitālu ir mazinājušas.

Salīdzinoši labs sniegums Latvijai ir arī resursu efektivitātes pilārā, kas balstās uz atjaunīgo enerģijas resursu un ūdens resursu pieejamību. Tāpat labs sniegums ir pārvaldības pilārā, kas balstās uz infrastruktūru, uzņēmējdarbības vides pievilcību, zemu korupcijas līmeni un finanšu stabilitāti.

Starptautiskās preses un vārda brīvības organizācijas "Reportieri bez robežām" veidotajā **Pasaules preses brīvības indeksā** Latvija 2024.gadā ieņēma 12.vietu (apsekotas 180 valstis), uzlabojot vietu par 4 pozīcijām, salīdzinot ar 2023.gadu.

Baltijas valstu vietas starptautiskos reitingos vieta un izmaiņas gada laikā

Avots: Reporters Without Borders, 2024 World Press Freedom Index; The Institute for Economics and Peace, Global Peace Index 2024; Transparency International, Corruption Perceptions Index 2023; United Nations Development Programme, Human Development Report 2023/2024.

Ekonomikas un miera institūta veidotajā **Pasaules miera indeksā** Latvija 2024.gadā ieņēma 30.vietu (apsekotas 163 valstis). Salīdzinot ar 2023.gadu, Latvija ir pasliktinājusi vietu par 3 pozīcijām, jo ir palielinājusi izdevumu apjomu gan sociālajai drošībai, gan militārajām vajadzībām.

Starptautiskās pretkorupcijas organizācijas *Transparency International* veidotajā **Korupcijas uztveres indeksā** Latvija 2023.gadā ieņēma 36.vietu (no apsekotajām 180 valstīm), uzlabojot pozīciju par 3 vietām, salīdzinot ar 2022.gadu.

Apvienoto Nāciju attīstības programmas (*UNDP*) veidotajā **Tautas attīstības indeksā 2023/2024**, Latvija ieņēma 37.vietu (no apsekotajām 193 valstīm), uzlabojot vietu par 2 pozīcijām, salīdzinot ar 2021.gada rezultātu.

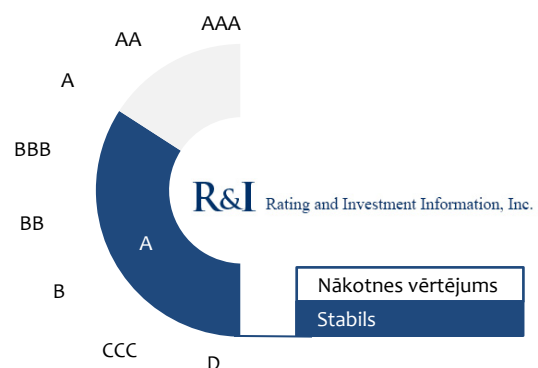
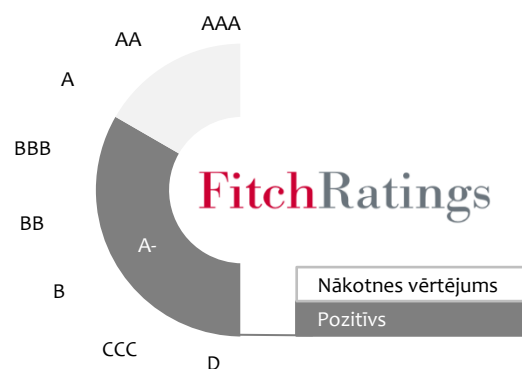
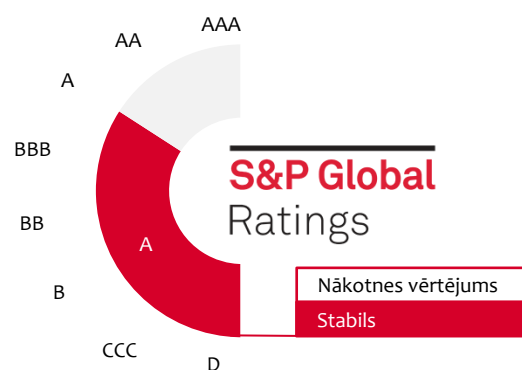
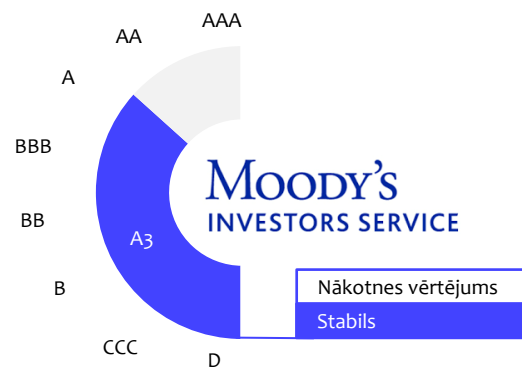
Starptautiskā reitinga aģentūra *S&P Global Ratings* jau ilgstoši nosaka Latvijas kredītreitingu augstajā "A" līmeņa grupā. Laikā no 2020.gada februāra līdz 2024.gada jūnijam Latvijas kredītreitings bija "A+" līmenī, bet šobrīd tas ir noteikts mazliet zemākajā "A" līmenī ar pozitīvu nākotnes vērtējumu. Aģentūra savu lēmumu pamatoja ar to, ka vidējā termiņā Latvijas fiskālie rādītāji, ekonomiskā izaugsme un starptautiskā konkurētspēja līdz šim ir bijusi noturīga pret netiešo Krievijas agresijas pret Ukrainu ietekmi, taču šos rādītāju uzlabošanas var aizkavēt izdevumu pieaugums prioritārām jomām – iekšējai drošībai un aizsardzībai. Savukārt, stabila politiskā situācija un dalība eirozonā, kā arī mērenais valsts parāda līmenis atbalsta kredītreitingu "A" līmeni.

Citas kredītreitinga aģentūras kopš 2020.gada nav mainījušas savus vērtējumus par Latvijas kredītreitingu, bet nākotnes novērtējumu ir mainījuši tikai kredītreitinga aģentūra *Fitch Ratings*, kas 2023.gada 28.jūlijā paaugstināja kredītreitinga nākotnes vērtējumu no stabila uz pozitīvu, to pamatojot ar Latvijas relatīvo noturību pret ārējiem satricinājumiem, pārsniedzot pirms pandēmijas IKP līmeni. Šī kredītreitingu aģentūra norādīja, ka Latvijai ir izdevies salīdzinoši viegli atbrīvoties no energoresursu importa atkarības no Krievijas.

Arī kredītreitinga aģentūra *Moody's Investors Service* atzīst, ka Latvijas finanšu stāvoklis ir stabils un salīdzinoši zems vispārējās valdības parāda līmenis arī turpmākajos gados tiks uzturēts stabili mērenā līmenī.

Arī Japānas kredītreitinga aģentūra *R&I* ir secinājusi, ka vidējā termiņā Latvijas ekonomikas izaugsme būs stabila, ko veicinās labvēlīga uzņēmējdarbības vide un investīcijām pieejamais ES fondu finansējums.

Latvijas kredītreitings ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtā

Avots: Valsts kase